

T.C.

ALANYA ALAADDİN KEYKUBAT ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

**YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE HASAN KALLIMCI'NIN
“KAYADAKİ KURT” ADLI DESTAN ROMANININ B1 SEVİYESİNE
UYARLANMASI**

Yüksek Lisans Tezi

Damla Nur ÖKMEN

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Nermin ER AYDEMİR

ALANYA

2025

T.C.
ALANYA ALAADDİN KEYKUBAT ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİMİ ENSTİTÜSÜ

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE HASAN KALLIMCI'NIN
“KAYADAKİ KURT” ADLI DESTAN ROMANININ B1 SEVİYESİNE
UYARLANMASI

Yüksek Lisans Tezi

Damla Nur ÖKMEN

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilin Dalı

Yabancılar Türkçe Öğretimi Programı

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Nermin ER AYDEMİR

ALANYA

2025

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Bu tezin bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalarında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilemeyen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi; bu çalışmamın Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi tarafından kullanılan “bilimsel intihal tespit programıyla tarandığını ve “intihal içermediğini” beyan ederim. Herhangi bir zamanda, çalışmamla ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara razı olduğumu bildiririm.

.....

(İmza)

Damla Nur ÖKMEN

TEŞEKKÜR

Bu tez çalışmasının gerçekleştirilmesinde değerli bilgi ve deneyimleriyle sürecime rehberlik eden, sabrıyla ve güleryüzüyle her sorumu cevaplandıran, yol gösterici tavsiyeleri ve yapıcı eleştirileriyle akademik gelişimime büyük katkıda bulunan saygıdeğer tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Nermin ER AYDEMİR'e; yüksek lisans sürecim boyunca aldığım dersler ve bana kazandırdığı bilgi birikimi doğrultusunda Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı öğretim üyelerine; zorlandığım zamanlarda hem psikolojik hem de stratejik olarak destek aldığım çok kıymetli arkadaşlarıma; hayatımın her anında olduğu gibi bu zorlu süreçte de yanımda olan, sevgileri, destekleri ve sonsuz sabırlarıyla bana güç veren annem Bakiye ÖKMEN, babam Hasan ÖKMEN abim Muhammet Alperen ÖKMEN ve evimizin küçük üyesi Arthur'a en derin şükranlarımı sunmayı bir borç bilirim.

ÖZET

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE HASAN KALLİMCİ’NİN “KAYADAKİ KURT” ADLI DESTAN ROMANININ B1 SEVİYESİNE UYARLANMASI

Damla Nur ÖKMEN

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı

Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Mayıs, 2025 (171 sayfa)

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan yardımcı okuma kitapları, dilin yalnızca dil bilgisi kurallarını değil aynı zamanda kültürünü, tarihini ve toplumsal yapısını öğrenmelerine olanak sağlayan önemli kaynaklardır. Öğrencilere okuma kültürü kazandıran bu materyaller, dili kendi hızlarında öğretmekle birlikte özgüvenlerini de geliştirmektedir.

Bu çalışmada Hasan Kallimci’nin Ergenekon Destanı’nı anlattığı epik romanından hareketle Türk dilini öğrenmeye çalışan B1 seviyesindeki okurların serbest okuma etkinliğinde yararlanabilecekleri bir materyal oluşturmak hedeflenmiştir. Hazırlanan çalışma ile öğrencilere hedef dilin kültürüne, mitolojisine ilişkin değerlerler sözlükler vasıtasıyla aktarılırken okuma-anlama etkinlikleriyle de öğrencilere verimli bir okuma deneyimi yaşatmak amaçlanmıştır.

Alan yazınında seviyelere göre okuma materyalleri oluşturulsa da çocuk edebiyatına ait eserlerden yararlanılmadığı ve özellikle roman türünde uyarlamaların oldukça az olduğu dikkat çekmektedir. Bu eksikliğin giderilebilmesi için çocuk edebiyatının önemli isimlerinden Hasan Kallimci’nin “Kayadaki Kurt” adlı romanı B1 seviyesine uyarlanmıştır. Çalışmanın amacına hizmet edecek kitap seçilirken derin ve sanatlı söyleşileri barındırmaması, dilinin sade, anlaşılabilir olması, sözcüklerin hedef kitleye uyarlanabilecek düzeyde olması ve öğrencilerin hedef dilin kültürüne, tarihine yönelik yapıları ilgi çekici bir olay örgüsü üzerinden sunacak nitelikte olmasına dikkat

edilmiştir. Betimsel bir araştırma olarak belgesel tarama yönteminin kullanıldığı çalışmada roman, yapısal yaklaşıma uygun olacak şekilde uyarlanmıştır. Uyarlama esnasında Yunus Emre Enstitüsü Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti'nin B1 seviyesine kadar kullanılan sözcükleri ve dil bilgisi yapıları kontrol edilmiş, okuma-anlama becerisine yönelik hazırlanan etkinliklerde ise Türkiye Maarif Vakfı tarafından oluşturulan Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı'nda yer alan B1 seviyesi kazanımları ölçüt olarak kabul edilmiştir. Seçilen metin, Bölükbaş'ın (2015) çalışmasında ortaya koyduğu metin uyarlama tekniklerine göre uyarlanmış, sözcüksel değiştirmeler ve kelime seçimi sürecinde ise Aydın'ın (2015) oluşturduğu öğrencilerin bilmesi gereken muhtemel kelime listesi, Ölker'in (2011) hazırladığı Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı Sözlüğüyle birlikte TDK'nin güncel sözlüğü esas alınmıştır.

Uyarlama sonunda metinde geçen mitolojik kavramlar ve kültürel öğelere yönelik resimli bir sözlük, kelimeler için ise Türkçe-Türkçe bir sözlük oluşturulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, Hasan Kallımcı, metin uyarlama, yardımcı okuma kitabı, okuma becerisi

ABSTRACT

ADAPTATION OF HASAN KALLIMCI’S EPIC NOVEL “KAYADAKI KURT” FOR TEACHING TURKISH AS A FOREIGN LANGUAGE AT B1 LEVEL

Damla Nur ÖKMEN

Department of Turkish and Social Sciences Education

Graduate School of Alanya Alaaddin Keykubat University,

May, 2025 (171 pages)

Supplementary reading books used in teaching Turkish as a foreign language are essential resources that allow learners to understand the grammar rules of the language and its culture, history, and social structure. These materials help students develop a reading culture and teach the language at their own pace while boosting their confidence.

In this study, the aim is to create a material that B1 level readers learning Turkish can use in free reading activities, based on Hasan Kallimci’s epic novel narrating the Ergenekon Legend. The Ergenekon Legend is a significant part of Turkish mythology, symbolizing the birth of a nation and the struggle for survival. This study seeks to provide students with values related to the culture and mythology of the target language while also ensuring an efficient reading process through the prepared reading comprehension activities.

Although reading materials are created according to levels in the literature, it is noted that works of children’s literature are not utilized, and especially adaptations in the novel genre are especially rare. To address this deficiency, Hasan Kallimci’s novel “Kayadaki Kurt,” an essential work in children’s literature, has been adapted to the B1 level. When selecting a book to serve the purpose of the study, care was taken to ensure it does not contain deep and artistic dialogues, that the words are at a level that can be adapted to the target audience, and that it presents structures related to the culture and history of the target language through an exciting plot.

During the adaptation process, the vocabulary and grammar structures used up to the B1 level in the Yunus Emre Institute's Yedi İklim Turkish Teaching Set were checked, and for activities aimed at developing reading comprehension skills, the B1 level achievements outlined in the Turkish Language Teaching Program for Foreigners by the Turkish Maarif Foundation were accepted as criteria. The selected text was adapted according to the text adaptation techniques presented in Bölükbaş's (2015) study. Additionally, during the lexical modifications and word selection process, Aydın's (2015) list of likely words that students need to know and Ölker's (2011) Frequency Dictionary of Written Turkish, along with the current dictionary from the Turkish Language Association (TDK), a reputable source for the Turkish language, were used as the basis.

A pictorial dictionary for mythological concepts and cultural elements mentioned in the text was created at the end of the adaptation. In addition, a Turkish-Turkish dictionary was compiled for the words. This dictionary is included to encourage students to use Turkish resources and to deepen their understanding of the language, as it provides explanations in Turkish, thereby reinforcing their language skills.

Keywords: Teaching Turkish as a foreign language, Hasan Kallimci, text adaptation, supplementary reading book, reading skill

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Aksakal.....	140
Şekil 2. Ata.....	140
Şekil 3. Türkü.....	140
Şekil 4. Beyge	140
Şekil 5. Boy.....	140
Şekil 6. Bozkurt.....	141
Şekil 7. Çadır	141
Şekil 8. Ergenekon Destanı.....	141
Şekil 9. Gök Tanrı	141
Şekil 10. Gökbörü	141
Şekil 11. Han.....	142
Şekil 12. Kalpak	142
Şekil 13. Kızbörü	142
Şekil 14. Kopuz.....	142
Şekil 15. Kurultay	142
Şekil 16. Nevruz.....	143
Şekil 17. Oba.....	143
Şekil 18. Oğuz Kağan Destanı	143
Şekil 19. Otağ.....	143
Şekil 20. Ozan	143
Şekil 21. Ötüken.....	144
Şekil 22. Türkü.....	144
Şekil 23. Uçmağ.....	144
Şekil 24. Yabgu	144
Şekil 25. Yılkı	144
Şekil 26. Yiğit	145

KISALTMALAR

A.C.	Asıl Cümle
CEFR	Common European Framework
D-AOBM	Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni
MEB	Millî Eğitim Bakanlığı
TMV	Türkiye Maarif Vakfı
TDK	Türk Dil Kurumu
TÖMER	Türkçe Öğretim Merkezi
TYDOÖP	Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı
U.C.	Uyarlanan Cümle

İÇİNDEKİLER TABLOSU

İÇ KAPAK SAYFASI.....	i
JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI.....	Error! Bookmark not defined.
ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ	ii
TEŞEKKÜR.....	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT.....	vi
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	ix
KISALTMALAR	ix
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Araştırmanın Amacı	3
1.2. Araştırmanın Önemi	3
1.3. Kapsam ve Sınırlılıklar	4
1.4. Varsayımlar	4
1.5. Tanımlar	4
1.6. İlgili Araştırmalar	6
2. ALAN YAZINI.....	22
2.1. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi	22
2.1.1. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde okuma-anlama becerisi	24
2.1.2. Yabancı dil öğretiminde okuma-anlama becerisinin ölçülmesi.....	25
2.2. Yabancı Dil Öğretiminde Metin.....	27
2.2.1. Dil Öğretiminde Metin Türleri	28
2.3. Dil Öğretiminde Metin Uyarlama	30
2.3.1. Metin uyarlama yaklaşımları.....	30
2.3.2. Metin uyarlama teknikleri.....	31
2.4. Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni	32
2.5. Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı	34
2.6. Hasan Kallimci'nin Hayatı ve Edebî Kimliği.....	34
2.6.1. Yazarın almış olduğu ödüller.....	36
2.6.2. Hasan Kallimci'nin eserleri.....	37

2.7. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Çocuk Edebiyatının Yeri ve Önemi.....	42
2.8. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kültürel ve Mitolojik Unsurlar	45
3. YÖNTEM.....	48
4. BULGULAR.....	50
4.1. “Kayadaki Kurt” Romanının B1 Seviyesine Uyarlanması.....	50
4.2. Uyarlama Sırasında Kullanılan Tekniklerin Örneklendirilmesi	103
4.2.1. Koruma işlemleri	103
4.2.2. Değiştirme işlemleri	105
4.2.3. Özetleme işlemleri	108
4.2.4. Silme işlemleri.....	112
4.3. “Kayadaki Kurt” Romanıyla İlgili Okuma Anlama Etkinlikleri	116
4.4. “Kayadaki Kurt” Romanında Geçen Sözcüklere Ait Türkçe-Türkçe Sözlük	121
4.5. “Kayadaki Kurt” Romanında Yer Alan Kültürel ve Mitolojik Unsurlara Ait Sözlük	140
.....	140
5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	146
5.1. SONUÇ	146
5.2. TARTIŞMA	147
5.3. ÖNERİLER	148
KAYNAKLAR.....	151
7. EKLER	160
EK-1: Hasan Kallımcı ile Söyleşi.....	160
EK- 2: Yunus Emre Enstitüsü Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A1, A2 ve B1 Seviyesi Dilbilgisi Yapıları.....	166
EK-3: Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı B1 Seviyesi Okuma Kazanımları	168
EK-4: Özgeçmiş	171

1. GİRİŞ

İletişimin temel unsuru olarak dil, ait olduğu kültür ile birlikte kendi başına zengin bir kaynaktır. Kültürün önemli bir uzantısı olarak dilin öğretilmesi ise çeşitli amaçlar etrafında gerçekleşmektedir. Zaman içerisinde milletler arasında gerçekleşen göç, siyaset, eğitim gibi durumlar, birbirleri arasında pek çok değer ile birlikte dil değişimini de gerekli kılmıştır. Günümüzde ise gittikçe küreselleşen ve küçülen dünyada ülkeler arası yakın etkileşimin doğal bir sonucu olarak yabancı dil öğretiminin önem kazandığı (Kılınç ve Şahin, 2012) ifade edilmektedir.

Türkçe, sahip olduğu köklü dil özellikleri ve kültürel varlığıyla etkileşime girdiği topraklarda öğrenilmek istenmiştir. Türk kültürünün öğretilmesine yönelik ilk eserlerden olan “Divânu Lügâti’t -Türk, 1074 yılında Kaşgarlı Mahmut tarafından Araplara Türkçe öğretmek amacıyla yazılmıştır. Akabinde Muhakemetül Lügateyn, Codex Cumanicus, Hilyetü’l- İnsân ve Heybetü’l Lisân gibi yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin temelini atan daha nice eser kaleme alınmıştır. Günümüzde ise Türkçenin yabancı dil olarak eğitimi, kurumsallaşmış bir biçimde Yunus Emre Enstitüsü, Maarif Vakfı, MEB ve TÖMER’ler aracılığıyla sağlanmaktadır. Her geçen gün önem kazanan yabancı dil olarak Türkçe öğretilmesine ilişkin bilimsel çalışmalar hızla devam etmektedir. Bu çalışmalarda alanın ihtiyacı olan materyallerin geliştirilmesi, Türkçe öğretiminin sağlam ve tutarlı bir sisteme oturtulabilmesi açısından önemli görülmektedir. Türkiye’nin sahip olduğu jeopolitik konum itibarı ile yabancılar tarafından bir cazibe merkezi haline gelmesi, ihtiyaç duyulan araç gereçlerin bilhassa yardımcı okuma kitaplarının hazırlanmasını gerekli kılmaktadır.

Dört temel dil becerisinin geliştirilmesine yönelik oluşturulan programlar ve kitapların ışığında öğrencilerden her bir beceride belli bir yeterliliğe ulaşmaları beklenmektedir. Dil öğrenme sürecinin doğal bir parçası olan okuma becerisi ise diğer becerilerin yanı sıra ders kitaplarında ağırlıklı olarak yer almaktadır. “Yapılandırmacı yaklaşıma göre okuma, ön bilgilerle metindeki bilgilerin bütünleştirildiği yeniden anlamlandırıldığı bir süreçtir” (Güneş, 2013: 128). Hedef dilde yetkinlik kazanmak için, okuma becerisinin diğer becerilerle arasındaki ilişkinin iyi bir şekilde anlaşılması gerekir. İnsan okuma ve dinleme ile dış dünyayı anlamlandırırken konuşma ve yazma becerisiyle de duygu ve düşüncelerini karşıya aktarır. Bu noktada önemli olan hedef kitleye uygun olarak nitelikli metinler hazırlamaktır. Bir bütün olarak becerilerin gelişmesine katkıda

bulunan bu metinlerin oluşturulmasında ise edebi eserlerin Common European Framework of Reference for Languages (CEFR)'in belirlemiş olduğu seviyelere göre uyarlanarak kullanılması, alanda eksikliği tespit edilen yardımcı okuma kitaplarının arttırılmasında kullanılabileceği düşünülmektedir.

Metin, her dilsel bildirişim için merkezi konumdadır; ister karşılıklı, ister mesafe kat ederek birbirleriyle bildirişim içinde olsalar da üretici ile alıcı arasındaki harici ve nesnel birleşmeyi sağlar (Avrupa Konseyi, 2013). Dolayısıyla dil  ğretiminde kullanılan metinler, hedef kitlenin kelime hazinesini geliştirmekle birlikte kültürel anlamda bir etkileşim de sağlamaktadır. Bu sebeple CEFR'de becerilerin geliştirilmesine yönelik öğrencilerin farklı türlerde metinlerle karşılaşması gerektiği vurgulanmaktadır.

Yabancı dil  ğretiminde  zg n metinlerin uyarlanmış hallerinden yararlanılmaktadır.  zg n metinler, ana dili konuşurları için üretilmiş metinlerdir ve sundukları doğal dil malzemesi nedeniyle öğrencilerin hedef dilde iletişim becerilerini geliştirmelerine yardımcı olmaktadır (Durmuş, 2013a). Uyarlanmış metinler ise  zg n bir metnin belirlenen dil seviyesine uygun h le getirilmesiyle meydana gelmektedir. Okuma metinleri olarak  zg n metinlerin ele alınması, öğrencileri öğrenmek istedikleri dilin kültürüyle etkileşim halinde bulunmasına olanak sağlamaktadır. Bu sebeple  zg n eserlerin birer ders materyali olarak kullanıma uygun hale getirilmesi önemli görülmektedir. Uyarlanacak metinlerin bu etkileşimi kolaylaştıracak düzeyde olması, öğrencilerin okuma isteğini arttıracadığı için seviye üzerinde kelime kullanma ve yapay bir dil anlatımı benimseme gibi özelliklerden kaçınmak gerekmektedir.

Yabancı dil olarak Türkçenin  ğretilmesinde kullanılacak metinlerin taşıması gereken bazı nitelikler Bölükbaş ve Keskin tarafından şu şekilde belirtilmektedir:

Dilin estetik yönünü ön plana çıkararak Türkçenin zenginliklerini gösterecek nitelikte olmalıdır. Türk kültürünü ve tarihini, toplumsal yapısının özelliklerini yansıtan içeriklere sahip olmalıdır. “Kültür kavramı dilden bağımsız olarak düşünülemez, bu yüzden kültür aktarımına dil öğretiminin diğer öğeleri gibi önem verilmelidir” (2010: 226). Bu sebeple uyarlanacak kitapların kültürel öğelerle i  i e olması, bu öğelerin dil  ğrencilerinin seviyelerine uygun şekilde kazandırılması gerekmektedir.

 ocuk edebiyatı eserleri, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen çocuklar için Türk dilinin güzelliklerini keşfetmelerine, kelime hazinelerini genişletmelerine en önemlisi de içerisinde bulundukları/öğrendikleri kültürle bütünleşmelerine olanak sağlayan

kaynaklardır. Çocukların dil becerileriyle birlikte bilişsel ve sosyal becerilerini de destekleyen bu eserlerin öğrencilere okuma kültürü ve alışkanlığı kazandırdığı düşünüldüğünde yabancı dil olarak Türkçenin öğretimine yönelik geliştirilmesi gereken bir beceri alanı olarak görülen okuma becerisine de önemli ölçüde katkıda bulunduğu söylenebilmektedir.

Sever, Kaya ve Aslan (2006), sanatçılar tarafından çocuklar için yazılmış metinlerin öğretim aracı olarak Türkçe öğretiminin odağında olması gerektiğini ifade etmektedirler. Bu düşünceden yola çıkılarak Türk kültürünü iyi yansıtan çocuk edebiyatı yazarlarının eserlerinin ana dilde olduğu kadar yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde de kullanılabileceği düşünülmektedir. Bu amaçla çocuk edebiyatı alanında zengin bir külliyata sahip sade ve akıcı bir üslupla milli duygular, kahramanlık, dürüstlük gibi konular işleyen Hasan Kallimci'nin eserlerinin ölçütlere uygun ve doğru seviyelendirilmiş bir şekilde uyarlanarak yabancı dil olarak Türkçeyi öğrenen öğrencilere tanıtılması önemli görülmektedir.

1.1. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın temel amacı, Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metnini temel alarak B1 seviyesinde bulunan öğrencilerin serbest okuma etkinliklerinde yararlanacakları, seviyelerine göre uyarlanmış ve Türk kültürünü yakından tanıyacakları bir yardımcı okuma kitabı hazırlama ve uyarlamaktır. Bu kapsamda çocuk edebiyatı alanında eserler veren Hasan Kallimci'nin “Kayadaki Kurt” adlı destan romanı B1 seviyesine göre uyarlanmıştır.

Çalışmanın alt amacı ise uyarlanan romana ilişkin okuma-anlama etkinlikleri tasarlamak ve metinde geçen mitolojik kavramlar ve kültürel öğelere yönelik resimli bir sözlük, kelimeler için ise Türkçe-Türkçe olmak üzere iki farklı sözlük oluşturmaktır.

1.2. Araştırmanın Önemi

Dili kültür bağlamında öğrenmek için en kapsamlı ve yararlı kaynaklar okuma kitaplarıdır. Öğrencilerin hedef dile ait kültürel bilgileri öğrenmeleri, yine bu kitaplar vasıtasıyla gerçekleşmektedir. Bu sebeple çalışmamızda Hasan Kallimci'nin kaleme aldığı roman, Türkçe öğrenmek isteyen yabancılar için uyarlanmıştır. Yazarın B1 seviyesine uyarlanacak romanı, içerdiği konu, dil anlatımı, akıcılığı, üslubu, Türk

mitolojisi ve kültürünü yansıtması açısından öğrencilerin okuma etkinliklerinde yararlanabilecekleri niteliktedir.

Bu çalışma, alanda ihtiyaç duyulan yardımcı kitap eksikliğinin giderilmesine yönelik bir çalışma olup kültürel öğeleri yansıtan bir kitabı okuyucunun kullanımına sunmaktadır.

1.3. Kapsam ve Sınırlılıklar

Çalışma, D-AOBM (Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni)'yi temel alarak Türkiye Maarif Vakfı (TMV) Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı (TYDOÖP)'nda yer verilen okuma kazanımları ve Yedi İklim Türkçe ders kitabında yer alan B1 seviyesi dil yapıları çerçevesinde Hasan Kallimci'nin "Kayadaki Kurt" adlı eserinin uyarlanması ile sınırlandırılmıştır.

Metin uyarlanırken sözcüksel değiştirmelerde Aydın'ın (2015) "Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kullanılan Ders ve Okuma kitaplarındaki Kelime Sıklığı ve Seviyelere Göre Sözcük Hazinesi Çalışması" içerisinde yer alan kelime listesi, Ölker'in (2011) hazırladığı "Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı Sözlüğü" ile birlikte TDK "Güncel Türkçe Sözlük" esas alınmıştır.

1.4. Varsayımlar

Bu çalışmada Hasan Kallimci'nin eserleri genel olarak taranmış ve "Kayadaki Kurt" isimli destan romanının eşik düzey olarak da adlandırılan B1 düzeyine uyarlanmaya uygun olduğu varsayılmıştır. Uyarlamada D-AOBM çerçevesinde Türkiye Maarif Vakfı (TMV) Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı (TYDOÖP)'nda yer verilen okuma kazanımları ve Yedi İklim Türkçe ders kitabında yer alan B1 dil yapıları esas alınmıştır. Metin uyarlanırken objektif bir tutum sergilendiği ve bilimsel verilere uygun olarak hazırlandığı varsayılmıştır.

1.5. Tanımlar

Metin: Sözcük, söz öbeği ve cümlelerin bağlaşıklık ve bağdaşıklık ölçekleriyle birbirine bağlanarak anlamlı bir bütün oluşturdukları, başı ve sonu net olarak belirlenmiş, bir amaç dahilinde üretilmiş yazılı ve sözlü dil ürünüdür (Karaağaç, 2013).

Metin Uyarlama: Metin uyarlama, zayıf okuyucular (Candido, et al., 2009; Aluísio, et al., 2010), işitme engelli bireyler (Daelemans, et al.,2004), çocuklar (De Belder and Moens, 2010), yabancı dil öğrenenler (Petersen and Ostendorf, 2007) gibi farklı hedef kitle okuyucuları gibi çeşitli sebeplerle gerçekleştirilen bir yöntemdir (Urano, 2000'den akt. Özcan ve Batur, 2021). Sadeleştirme, genişletme, kolaylaştırma gibi teknikler kullanılarak gerçekleştirilmektedir.

Yapısal Yaklaşım: Metin uyarlamalarında yapısalcı yaklaşım, dilin yapısal bileşenlerinin çözümlenmesine dayanır. Uyarlama yapılırken metnin içeriğinden çok, yapısal düzeni önemsenir. Bu bağlamda, hedef düzeye uygun kelimelerin seçilmesinde seviye sözlükleri, yapıların denetlenmesinde ise okunabilirlik analizleri belirleyicidir (Özdemir, 2017).

Sadeleştirme: Urano (2000) metin sadeleştirmeyi, yabancı dil öğrenen bireylerin bir metni daha iyi anlamları için metnin içerisinde yer alan bazı bilinmeyen dilbilimsel yapıları kontrol altına almak olarak tanımlamaktadır. (akt, Özcan ve Batur, 2021).

Genişletme: İkinci dil öğrenenlerin anlama düzeyini artırmak için metne tekrarlayıcı, açıklayıcı bölüm eklenmesidir (Durmuş, 2013a).

Özetleme: Bir metni anlamını bozmayacak şekilde ayrıntılardan arındırıp daha kısa ve basit şekilde yeniden oluşturulmasıdır (Bölükbaş, 2015).

Kolaylaştırma: Nation (2001) kolaylaştırma metodunu “Bir metinde yer alan kelimeleri değiştirmekten ziyade metnin farklı bölümlerine resim, diyagram, tablo, çizelge, özet, sözlükçe, önerge soruları ve başlıklar ekleyerek bir metni daha kolay okunabilir hale getirmek için kullanılan bir metot olarak” tanımlamaktadır (Nation, 2001'den akt. Sandom, 2013).

Özgün Metin: Özgün metinler, dil öğretmeye hizmet etme gibi bir amacı olmayan ve öğrenciyi gerçek hayattaki dil yapılarıyla buluşturan orijinal metinlerdir (Bölükbaş, 2015).

Yapay (Kurgu) Metin: “Gerçek yaşamla doğrudan özdeş olmayan, bunu yansıtmayı amaçlamayan özgöndergeli ve okuyucuya doğrudan eyleme dökülemeyecek yaşantı örnekleri sunan” metinlerdir (Demircan, 1990).

1.6. İlgili Araştırmalar

Çalışmanın amacı, yabancılara Türkçe öğretiminde yardımcı okuma kitaplarının özgün metinlerden yararlanılarak uyarlanması ve Hasan Kallimci'nin eserleri olduğu için çalışmanın odak noktası olan metin uyarlamaya ve Hasan Kallimci'ye ilişkin alan yazınında yapılmış çalışmaların incelenmesi gerekmektedir. Bu sebeple ilgili araştırmalar bölümünde belirlenen anahtar kelimeler doğrultusunda yapılan yüksek lisans, doktora tezleri ve makalelere yer verilmiştir. YÖK tez tarama merkezi, ULAKBİM, SOBİAD ve DergiPark veri tabanlarında *yabancı dil olarak Türkçe, Hasan Kallimci, metin uyarlama, özgün metin, sadeleştirme* kelimeleri yazılarak tarama yapılmıştır. Söz konusu çalışmalar, uzak tarihten yakın tarihe doğru aşağıda özetlenmiştir.

Dilek (1995), yüksek lisans tezinde yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde özgün metinlerle çalışma yollarını incelemiştir. Metinleri özgün ve kurmaca olarak ikiye ayıran araştırmacı, öğrencilerin bağımlı oldukları durumlardan bağımsızlığa yönelten araştırma modelini Türkçeye uyarlamaya çalışarak dersleri daha keyifli bir hâle getirdiğini vurgulamıştır.

Bozkurt (2011), yüksek lisans tezinde, Türkçe dilinde yazılmış bazı öyküleri yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılmak üzere A1'den C2'ye kadar olan seviyelere uygun biçimde yeniden düzenlemiştir. Bu çalışmada, hem Türkiye'de hem de dünyada gerçekleştirilen sözcük sıklığı araştırmaları incelenmiş ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimi için bir dil bilgisi şablonu oluşturulmuştur. Hazırlanan bu şablon, öykülerin seviyelere göre uyarlanmasında temel alınmıştır.

Bakan (2012), yüksek lisans tezinde, Sait Faik Abasıyanık'ın kısa öykü türündeki "Meserret Otel" adlı kurgusal anlatı metnini, öncelikle metindilbilimsel bağlamda 'bağlaşıklık' ve 'bağdaşıklık' ölçütlerine göre incelemiştir. Ardından, aynı ölçütleri dikkate alarak B1 düzeyinde Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen bireyler için sadeleştirmiştir. Son aşamada ise sadeleştirilmiş metni temel alarak öğrencilerin okuduğunu anlama becerilerini ölçmeye yönelik sorular geliştirmiştir.

Yıldırım (2013), yüksek lisans tezinde Mustafa Çetin'in Türkofoni Türkçe Öğretim Setinin 1 ve 2. Kitaplarını referans alarak Çalıkuşu romanını A1 ve A2 düzeyine uyarlamış, çalışmasının sonuna Türkçe-Türkçe sözlük eklemiştir.

Mazlum (2014), yüksek lisans çalışmasında Hüseyin Rahmi Gürpınar’a ait “Kuyruklu Yıldız Altında Bir İzdivaç” ve Peyami Safa’nın “Dokuzuncu Hariciye Koğuşu” adlı eserlerini Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen bireyler için öğretim materyali olarak kullanılmak üzere A1-A2 seviyelerine uygun biçimde uyarlamıştır.

Eroğlu (2015), yüksek lisans tezinde, Ömer Seyfettin’in “Üç Nasihat” adlı öyküsünü B2 düzeyindeki dil öğrencilerine uygun olacak şekilde sadeleştirmiştir. B2 seviyesinde yer alması gereken dil yapılarının belirlenmesinde; Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı, İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı ve Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni gibi kaynaklardan yararlanmıştır.

Kutlu (2015), yüksek lisans çalışmasında, Ömer Seyfettin’in *Perili Köşk* ve *Kaşığı* adlı öykülerini, Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni doğrultusunda değerlendirmiş ve bu doğrultuda söz konusu metinleri A1-A2 dil seviyelerine uygun şekilde uyarlamıştır.

Degeç (2016), yüksek lisans tezinde Hasan Kallimci’nin 3, 4 ve 5. Sınıflara yönelik yazdığı romanlarında hangi iletileri çocuklara ulaştırdığı, romanlarında dil ve anlatım çocuk romanları kriterlerine uygunluğunun tespitini amaçlamıştır. Sonuç olarak yazarın eserlerinde Türk örf ve adetlerine bağlı kaldığı, zengin bir tema yelpazesine sahip olduğu ve günlük hayatta herkesin anlayabileceği sade ve akıcı bir dil ile kendisini ifade ettiği ortaya çıkmıştır.

Teke (2016), yüksek lisans tezinde Hasan Kallimci’ye ait öyküleri okunabilirlik açısından incelemiştir. Araştırma kapsamında, Türkçe ve sınıf öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda yazarın eserleri arasından seçilen on öykü değerlendirmeye alınmıştır. Bu metinlere, Türkçe metinlerin okunabilirliğini ölçmek amacıyla Ateşman (1997) tarafından geliştirilen formül uygulanmıştır. Elde edilen bulgular, Kallimci’nin öykülerinin kolay okunabilirlik düzeyinde olduğunu ve hedef kitleye uygun içerikler sunduğunu göstermiştir.

Gürler (2017), yüksek lisans tezinde, Sait Faik Abasıyanık’ın *Bir İlkbahar Hikâyesi*, *Ben Ne Yapayım*, *Zemberek*, *Son Kuşlar* ve *Hişt Hişt* adlı öykülerini, Çerçeve Metin ile Yeni Hitit A1-A2 ders kitaplarında yer alan dil yapıları doğrultusunda uyarlamıştır. Bunun yanı sıra, her bir öykü için öğrencilerin seviyelerine uygun etkinlikler hazırlanmış ve Türkçe-Türkçe sözlük çalışmaları da gerçekleştirilmiştir.

Gürler (2017), yüksek lisans çalışmasında, Ömer Seyfettin'in *Forsa, Eleğimsağma, Çakmak, Mermer Tezgâh, İlk Cinayet, Ant, Kurumuş Ağaçlar, Üç Nasihat* ve *Rüşvet* adlı öykülerini; Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni'ndeki okuma kazanımları ile Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti'nin A1-A2 seviyesine ait dil bilgisi yapıları doğrultusunda sadeleştirmiştir. Ayrıca, sadeleştirilen metinlerde geçen kelimelere yönelik bir sözlük çalışması da hazırlanmıştır.

İpek (2018), yüksek lisans tezinde Mustafa Kutlu'nun "Ya Tahammül Ya Sefer" hikâyesini B1 seviyesine uygun olarak sadeleştirmiştir. Bu sadeleştirme sırasında, Yunus Emre Enstitüsü'ne ait Yedi İklim Türkçe B1 ders kitabındaki dil bilgisi yapıları, Murat Aydın'ın kelime listesi ve Gökhan Ölker'in Türkçedeki kelime sıklığı sözlüğünden faydalanılmıştır.

Kaya (2018), doktora tezinde, "Dokuzuncu Hariciye Koğuşu" ve "Yılkı Atı" adlı eserleri, A2 seviyesinde Türkçe öğrenen yabancılar için uygun hâle getirmiştir. Sadeleştirme işlemi yapılırken, Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni'nde belirtilen A2 düzeyindeki okuma becerileri esas alınmıştır. Bu süreçte, Yunus Emre Enstitüsü'nün hazırladığı Yedi İklim Türkçe A1-A2 ders kitabı ve Ankara Üniversitesi TÖMER'in Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe 1-2 adlı ders kitapları kullanılmıştır.

Kaymaz (2018), yüksek lisans tezinde, Sabahattin Ali'nin "Apartman" ve "Köpek" hikâyelerini, A1-A2 seviyesindeki öğrenciler için Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni'ne uygun olarak sadeleştirmiştir. Sadeleştirme işleminden sonra, okuma becerilerine katkı sağlamak amacıyla, okuma öncesi etkinlik olarak kelime çalışmaları ve okuma sonrası etkinlik olarak da metni anlama soruları ve alıştırmaları hazırlanmıştır.

Süner (2018), yüksek lisans tezinde Refik Halid Karay'ın "Eskici" adlı eserini 'bağlaşıklık' ve 'bağdaşıklık' ölçütleri doğrultusunda incelemiş ve bu ölçütlere göre yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılmak üzere, B1 seviyesindeki öğrenciler için eseri sadeleştirmiştir. Ayrıca, metnin sonuna okuma-anlama soruları ekleyerek okuma-anlama becerilerini ölçmeye yönelik bir uygulama yapmıştır.

Aktan (2019), yüksek lisans tezinde Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni'ni esas alarak Halide Edip Adıvar'ın "Himmet Çocuk" adlı hikâyesini B1-B2 seviyelerine uygun şekilde sadeleştirip uyarlamıştır. Metne, web 2.0 araçları kullanılarak okuma/anlama, dinleme/anlama, konuşma ve yazma becerileri üzerine özgün etkinlikler eklenmiş ve hikâyede geçen kelimelerden oluşan bir sözlük hazırlanmıştır. Ayrıca, Türkiye'nin farklı

illerindeki Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda görevli öğretmenlere gönderilen anketle, seçilen hikâye ve hazırlanan etkinliklere dair geri bildirim alınmıştır.

Akyüz (2019), yüksek lisans tezinde Dede Korkut Hikâyeleri arasında yer alan ve uzman görüşleri doğrultusunda seçilen Kanlı Koca Oğlu Kan Turalı Hikâyesi'ni, C1 seviyesine uygun olacak şekilde sadeleştirmiştir. Sadeleştirme işlemi, Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanan Yedi İklim Türkçe B2 ders kitabındaki dil bilgisi listesi, Murat Aydın'ın kelime listesi ve Gökhan Ölker'in yazılı Türkçedeki kelime sıklığı sözlüğü göz önünde bulundurularak gerçekleştirilmiştir.

Demirel (2019), yüksek lisans tezinde, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan uyarlama metnlerinin öğrencilerin okuma ve anlama becerilerine etkilerini incelemiştir. Araştırma kapsamında, örneklem olarak seçilen üç kısa öykü, 'orta özgünlük' ve 'yapısal yaklaşım' ilkelerine uygun olarak B1 seviyesine adapte edilmiştir. Elde edilen bulgulara dayanarak, A1-A2 ve B1 seviyelerine yönelik okuma ve anlama etkinlikleri geliştirilmiştir. Çalışmanın sonucunda, öğrencilerin öz yeterlilik algısını ve dil öğrenmeye olan ilgilerini artırmak için uyarlanmış metnlerin kullanımının önemli olduğu sonucuna varılmıştır.

Erişik (2019), yüksek lisans tezinde Hasan Kallimci'nin ilkökul çocuklarına yönelik yazdığı kitaplarda hangi değerlerin yer aldığını ve bu değerlerin çocuklara aktarımındaki katkılarını incelemeyi amaçlamıştır. Çalışmada yazarın ilkökul düzeyinde yer alan yirmi dört eseri seçilmiştir. Elde edilen bulgulara göre, Hasan Kallimci'nin çocuk kitaplarının sosyal, ahlâki, bilimsel, dini, siyasi, ekonomik ve estetik değerler açısından zengin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, yazarın eserlerinde yer alan masal, hikâye, şiir ve tiyatro türlerindeki yazılarının MEB ders kitaplarında yer alabileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Kaya (2019), yüksek lisans tezinde, Türk kültüründe önemli bir yer tutan Altay Yaratılış, Alper Tunga, Bozkurt, Ergenekon, Uygur Türeyiş, Uygur Göç, Kara Yorga, Battal Gazi, Sarı Saltuk ve Köroğlu destanlarını, A1 ve A2 dil seviyelerine uygun olarak yeniden düzenlemiştir. Düzenlemede Çerçeve metin ile İstanbul Yabancılar için Türkçe ders kitapları esas alınmıştır.

Özet (2019), yüksek lisans tezinde on beş Nasrettin Hoca fıkrasını Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni'ne dayanarak A2, B1 ve B2 seviyelerine uygun olacak

şekilde adapte etmiştir. Bu uyarlama sürecinde, konuya dair uzmanların görüşlerinden de faydalanılmıştır.

Özmen (2019), doktora tezinde belirli öyküleri metin değiştirim teknikleri kullanarak A1, A2 ve B1 seviyelerine uygun hâle getirmiştir. Bu çalışmada, Yeni Hitit ders kitabı ve Avrupa Dil Portfolyosu esas alınırken, araştırmacı sözlüksel değişikliklerde kitaptaki kelime dağarcığının yanı sıra, Ulusal Türkçe Derlemi ve Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı Sözlüğü'nü de dikkate almıştır.

Uyar (2019), yüksek lisans tezinde, Hasan Kallımcı'nın "Destan Romanlar" adlı kitap serisinde yer alan eserlerin, çocuk edebiyatının temel ilkelerine ne kadar uygun olduğunu incelemeyi amaçlamıştır. Yazarın Türk destanlarına dayanmayan üç eseri çıkarıldıktan sonra geriye kalan on üç eser üzerinde yapılan değerlendirmede, eserlerin dış yapısal özelliklerinin çocuğa uygunluk açısından yüksek oranda uyum gösterdiği, görsellerin daha canlı hale getirilmesi gerektiği, içeriklerinin konu ve tema açısından çocuk okurların ilgisini çekebileceği, kahramanlarının çocukların özdeşim kurabileceği özelliklere sahip olduğu ve dilinin hedef kitlenin gelişim seviyesine uygun olduğu tespit edilmiştir.

Yaşar (2019), yüksek lisans tezinde Memduh Şevket Esendal'ın "Pazarlık" adlı hikâyesini, Çerçeve Metin ile İstanbul Yabancılar İçin Türkçe A1-A2, Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Temel Seviye ve Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe A1-A2 ders kitaplarındaki dil bilgisi yapılarını dikkate alarak A1-S2 seviyelerine uyarlamıştır.

Yayan (2019), yüksek lisans tezinde Refik Halit Karay'ın "Eskici" ve "Testi" hikâyelerini TÖMER Yabancılar İçin Türkçe, A2 ders kitaplarındaki kelime öğretimi etkinliklerine uygun olarak A2 seviyesine uyarlanmış ve kelime öğretim tekniği bakımından bir inceleme gerçekleştirmiştir.

Ay (2020), yüksek lisans tezinde, Ömer Seyfettin'in "Diyet", "Başını Vermeyen Şehit", "Yüksek Ökçeler", "Korkunç Bir Ceza", "Çakmak", "Büyücü", "Kulah" ve "Üç Öğüt" adlı hikâyelerini A1-A2 seviyelerine uygun olacak şekilde basitleştirerek uyarlamıştır. Uyarlama aşamasından sonra öğrencilerin okuma becerilerinin geliştirilmesi amacıyla, okuma öncesi etkinliği olarak kelime alıştırmaları, okuma sonrası etkinliği olarak da okuduğunu anlama soruları ve alıştırmaları hazırlanmıştır.

Ay (2020), yüksek lisans tezinde, Sait Faik Abasıyanık'ın "Birtakım İnsanlar" adlı öyküsünü, İstanbul Yabancılar İçin Türkçe ders kitabında yer alan B1 seviyesindeki dil bilgisi yapılarını ve Avrupa Dil Portfolyosu'nu temel alarak sadeleştirmiştir.

Ayar (2020), yüksek lisans tezinde yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan uyarlanmış metinlerin uyarlama süreçlerini incelemiştir. İnceleme öncesinde, Yeni Hitit Yabancılar için Türkçe B1 öğretim setindeki uyarlanmış metinler belirlenmiş, özgün kaynaklarına ulaşılmış ve metin değerlendirmeye yönelik bir araç geliştirilmiştir. Bu araçta yer alan uyarlama işlemleri için, Yeni Hitit Yabancılar için Türkçe A1-A2 ve B1 öğretim setlerinde bulunan dil bilgisi sıralamaları temel alınmıştır. Yapılan metin uyarlamaları incelendiğinde, en fazla sözlüksel sadeleştirme işlemi gerçekleştirilmiş; sözdizimsel sadeleştirme ve genişletme işlemleri ise neredeyse eşit oranda yapılmıştır.

Demirel (2020), araştırma makalesinde ilk olarak doküman incelemesi yöntemini kullanarak alan yazını incelemiş ve mevcut araştırmalardan yararlanarak kuramsal çerçevesini oluşturmuştur. Çalışmasında, metin uyarlamanın gerekliliğini bu kavramın teorik temelleriyle ele almış, ayrıca bu sürecin hangi yöntemlerle ve kimler tarafından gerçekleştirilebileceğini ilgili bulgulara dayandırarak ortaya koymuştur. Araştırmanın uygulama aşamasında ise deneme türünde bir metin seçerek yapısal yaklaşım prensiplerine göre metni A2 dil seviyesine uygun hale getirmiştir.

Ghaffari (2020), yüksek lisans tez çalışmasında, Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin okuma becerilerini geliştirmek amacıyla Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi'ndeki (CEFR) A2 ve B1 seviyelerine uygun metin uyarlamaları gerçekleştirmiştir. Bu kapsamda, Türk edebiyatından seçilen özgün eserler belirtilen dil seviyelerine göre sadeleştirilmiştir. Araştırmanın uygulama aşamasında, 2019-2020 akademik yılı güz döneminde İran'daki Allameh Tabatabai Üniversitesi Türkoloji Bölümü birinci sınıf öğrencilerine Okuduğunu Anlama Envanteri uygulanmıştır. Bu envanterden elde edilen veriler ışığında, uyarlanmış metinlerin öğrencilerin okuduğunu anlama becerileri üzerindeki etkisi analiz edilmiştir. Çalışmada, öğrencilerin test sorularına verdikleri yanıtlar veri toplama aracı olarak değerlendirilmiş ve uyarlanmış metinlerle özgün metinlerin okuma-anlama başarısı üzerindeki farklılıklar karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Ayrıca, öğrencilerin dil seviyeleri, cinsiyet faktörü ve metin türlerinin bu sürece etkisi detaylı şekilde ele alınmıştır.

Özdin (2020), çalışmasında CEFR (Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni) kriterleri doğrultusunda seçtiği on geleneksel Türk masalını alanında uzman kişilerin katkılarıyla B1 ve B2 seviyelerine uyarlamıştır. Araştırmacı, bu uyarlama sürecinde yalnızca dil öğretimini değil, aynı zamanda kültürel unsurların aktarımını da hedeflemiştir. Bu doğrultuda, metinlerde kültürel kimliği yansıtan önemli unsurlar olarak kalıp ifadeler, atasözleri ve deyimler gibi dilsel yapılar özellikle korunmuş ve pedagojik bir yaklaşımla kullanılmıştır.

Yazok (2020), yüksek lisans tezinde Kemalettin Çalış'ın "Piri Reis" adlı eserini B1 seviyesindeki öğrenciler için İstanbul Yabancılar İçin Türkçe ders kitabı, Çerçeve Metin ve Yedi İklim Türkçe B1 ders kitabı çerçevesinde sadeleştirmiştir. Metin sadeleştirme sürecinde kelime seçimleri bilimsel ölçütlere dayandırılarak gerçekleştirilmiştir. Bu bağlamda üç temel kaynaktan yararlanılmıştır: 1) Aydın'ın (2018) Türkçe öğrenen yabancı öğrenciler için hazırladığı temel sözcük dağarcığı listesi, 2) Ülker'in (2017) yazılı Türkçe metinlerdeki sözcük kullanım sıklıklarını analiz eden çalışması ve 3) Türk Dil Kurumu'nun (2019) güncel Türkçe sözlüğü. Çalışmanın uygulama sürecinde ise okuma-anlama sürecindeki kazanımı görmek adına çoktan seçmeli, doğru-yanlış, kısa cevaplı sorular, evet-hayır, eşleştirme şeklinde alıştırmalar eklenmiştir.

Ahmet (2021), yüksek lisans tez çalışmasında Ömer Seyfettin'in "Pembe İncili Kaftan" adlı öyküsünü B1 dil seviyesindeki öğrencilerin okuma becerilerini geliştirmek amacıyla yeniden düzenlemiştir. Araştırmacı, öyküyü metin değiştirim ölçütleri ve çerçeve metin çerçevesinde uyarlamıştır. Uyarlama işlemleri için ise İstanbul Üniversitesi Yeni İstanbul Yabancılar İçin Türkçe B1 ders kitabını esas almıştır.

Atalay (2021) yüksek lisans tez çalışmasında, Aytül Akal'ın "Kızım, Ben Çocukken..." adlı eserini yabancı dil olarak Türkçe öğrenen A1-A2 seviyesindeki öğrencilere uygun olacak şekilde uyarlamıştır. Bu uyarlama sürecinde Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni ve Türkiye Maarif Vakfı'nın bu metin temelinde geliştirdiği öğretim programını rehber alınmıştır. Çalışmada Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi programı doğrultusunda öğrencilerin dil kazanımları, gramer yapıları ve kelime bilgisi seviyeleri özel olarak analiz edilmiştir. Uyarlanan metnin okuma becerisine katkıda bulunması amacıyla da okuma öncesi ve sonrası etkinlikler oluşturulmuştur.

Bilgiç (2021), yüksek lisans çalışmasında Tarık Buğra'nın 'Hayat Böyledir İşte' adlı öyküsünü metin değiştirim tekniklerini kullanarak A2 seviyesinde Türkçe öğrenen yabancı öğrenciler için yeniden düzenlemiştir. Son test kontrol gruplu deneysel desen modelinin kullanıldığı çalışmada araştırma, Ankara Üniversitesi TÖMER Taksim şubesinde öğrenim gören 30 kişilik A2 seviyesindeki öğrenciyle gerçekleştirilmiştir. 15'er kişilik iki ayrı gruba ayrılan öğrencilerden deney grubu olarak adlandırılan yarısına uyarlanmış metin, kontrol grubu olarak belirlenen diğer yarısına ise özgün metin verilmiş ve her iki grubun okuduğunu anlama performansları karşılaştırılmıştır. Öğrencilerin test sonuçları SPSS programı kullanılarak detaylı şekilde analiz edilmiştir. Araştırma sonuçları, uyarlanmış metni okuyan deney grubunun, özgün metni okuyan kontrol grubuna göre anlama testlerinde belirgin şekilde daha başarılı olduğunu ortaya koymuştur.

Gedik (2021), yüksek lisans tezinde “Küçük Prens” adlı romanı B1 seviyesine uyarlamıştır. Uyarlama yapılırken çerçeve metinde geçen okuma kazanımları ve dil bilgisi yapılarına ilişkin unsurlardan faydalanılmıştır. Çalışmada ayrıca yabancı dil olarak Türkçe öğrenen çocukların eğitiminde kullanılabilecek yöntem ve tekniklere de yer verilmiştir.

Güdek ve Göçen (2021) kaleme almış oldukları araştırma makalesinde, Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde metin uyarlama süreçlerini bilimsel olarak ele almışlardır. Araştırmacılar ilk olarak Mustafa Kutlu'nun “Hayat Güzeldir” isimli eserinden seçtikleri “Caney” ve “Çiçek Tefsiri” adlı iki öyküyü metindilbilimsel analiz yönetimiyle A2 seviyesine uyarlamışlardır. Daha sonra özgün ve uyarlanmış metinlerin anlaşılabilirlik düzeylerini karşılaştırmışlardır.

Kutlu (2021)'nin doktora tezi, Türk edebiyatının klasikleşmiş eserlerinden Peyami Safa'nın Cingöz Recai serisini yabancı dil olarak Türkçe öğretimine kazandırmayı amaçlayan geniş kapsamlı bir uyarlama çalışmasıdır. Araştırmacı, serinin “Mişon'un Defnesi”, “Esrarlı Köşk”, “Elmaslar İçinde” ve “Kaybolan Adam” adlı dört öyküsünü A2 seviyesindeki öğrencilere uygun olacak şekilde yeniden düzenlemiştir.

Yılmaz (2021) yüksek lisans çalışmasında, Ömer Seyfettin'e ait “Gurultu”, “Türbe” ve “Bir Hayır” adlı hikâyelerini B1 dil seviyesindeki öğrencilere uygun olacak şekilde sadeleştirmiştir. Bu uyarlama sürecinde öncelikle metinlerdeki dil bilgisi yapıları analiz edilerek B1 seviyesinin gerektirdiği kriterlere uymayan unsurlar belirlenmiştir.

Belirleme aşamasında kılavuz olarak Türkiye Maarif Vakfı'nın Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretim Programı'ndaki B1 dil bilgisi standartları kullanılmıştır. Bunun yanı sıra, Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni'nde (CEFR) belirtilen okuma becerileri de dikkate alınmıştır. Çalışmanın son aşamasında ise uyarlanan metinlerin öğrenme sürecini desteklemek amacıyla okuma sonrası alıştırmalar eklenmiştir.

Işık (2022), Mustafa Kutlu'nun "Rüzgârın Oğlu" adlı hikâyesini, yabancı dil olarak Türkçe öğrenen A2 seviyesindeki bireyler için metin sadeleştirme yöntemiyle yeniden düzenlemiştir. Çalışmada, uyarlanan metnin geçerliliğini sağlamak amacıyla alanında uzman beş kişiden görüş alınmış ve bu geri bildirimler doğrultusunda son versiyon oluşturulmuştur. Araştırmada ayrıca, orijinal metin ile sadeleştirilmiş metin; anlatım biçimi, okuma kolaylığı ve kelime kullanımı açısından karşılaştırmalı olarak analiz edilmiştir. Uyarlamanın hedef kitlenin ihtiyaçlarına uygunluğunu ölçmek için ise 13 katılımcıdan metinle ilgili görüşleri toplanmış ve aynı grubun metni ne derece anladığı değerlendirilmiştir.

Kaplan ve Doğru (2022), kaleme aldıkları araştırma makalesinde Anadolu folkloruna ait "Ağlayan Narla Gülen Ayva Masalı"nı B1 seviyesinde Türkçe öğrenen öğrencilere uygun olacak şekilde uyarlamışlardır. Araştırmacılar, söz konusu makalede geleneksel bir anlatının yabancı dil öğretim materyali olarak nasıl adapte edilebileceğine dair metodolojik olarak bir örnek sunmuşlardır.

Özdemir ve Eroğlu (2022), kaleme aldıkları araştırma makalesinde Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan metin uyarlama çalışmalarını sistematik bir şekilde incelemiştir. Çalışmadan elde edilen verilere göre, söz konusu uyarlama faaliyetlerinin 2010 yılı itibarıyla başladığı ve bu alandaki çalışmaların dörtte üçten fazlasının (%76.1) son dört yılda gerçekleştirildiği ortaya konmuştur. İncelenen çalışmaların yaklaşık üçte ikisinin (%65.2) yüksek lisans tezi niteliğinde olduğu, ayrıca büyük çoğunluğunun (%56.8) başlangıç ve orta düzey (A2-B1) öğrencileri hedeflediği görülmüştür. Uyarlanan metinlerin ise %76.4 gibi büyük bir bölümünün Modern Türk Edebiyatı eserlerinden seçildiği tespit edilmiştir. Araştırmacılar, bu bulgular ışığında, son yıllarda artış gösteren metin uyarlama çalışmalarının, dil öğrencilerinin ders dışı okuma ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz kaldığı sonucuna varmışlardır.

Zorlu ve Gürel (2022), Ömer Seyfettin'in "Miras" hikâyesini Türkçe öğrenen yabancı öğrenciler için A1-A2 seviyesine uyarladıkları çalışmalarında, dil öğretiminde

seviyeye uygun okuma materyallerinin önemini vurgulamışlardır. Araştırmacılar, bu uyarlama sürecinde Gazi TÖMER ve Ankara TÖMER'in yabancılar için Türkçe ders kitaplarında belirtilen başlangıç seviyesi dilbilgisi konularını temel almışlardır. Çalışmada, öğrencilerin dil gelişimine katkı sağlayacak yardımcı okuma materyallerinin hazırlanması sürecinde, metnin hem dilsel hem de kültürel unsurlarının bütüncül bir şekilde aktarılması hedeflenmiştir.

Erişkin'in (2022) yüksek lisans çalışması, edebi metinlerin özetlenmesinde yazınsal göstergebilimsel analiz yöntemini uygulamayı ve bu yöntemle elde edilen özetleri farklı dil seviyelerine uyarlanabilir hale getirmeyi amaçlamaktadır. Bu kapsamda araştırmacı, Sabahattin Ali'nin "Kürk Mantolu Madonna" romanını söz konusu yöntemle inceleyerek eserin anlamsal yapısını ve anlatısal özelliklerini sistematik bir şekilde analiz etmiştir.

Erişkin (2022), yüksek lisans tezinde dil öğretiminde iki temel beceri olan dinleme ve okumanın etkinliğini karşılaştırmalı olarak incelemiş ve Sabahattin Ali'nin "Sırça Köşk" ve "Beyaz Bir Gemi" adlı öykülerini A2 (temel) ve B2 (orta üstü) dil seviyelerindeki öğrencilere yönelik olarak pedagojik açıdan yeniden düzenlenmiştir. Bu uyarlama sürecinde, Krashen'in Anlaşılır Girdi Hipotezi'nin yanı sıra alanında uzman araştırmacıların deneysel olarak kanıtlanmış yöntem önerileri esas alınmıştır. Araştırmacı, bu metodolojik yaklaşımı, Türkçenin yabancı dil olarak öğretildiği sınıflarda görev yapan eğitimcilerin pratik ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde detaylı bir biçimde sunmuştur.

Kaya (2022), yüksek lisans tezinde Türk edebiyatındaki seçkin deneme yazarlarının eserlerini inceleyerek bunları dil öğretim materyali olarak yeniden yapılandırmayı hedeflemiştir. Çalışmada, Rasim Özdenören'in "Öykü Yazmak", Sezai Karakoç'un "Edebiyat ve İnsan", Nurullah Ataç'ın "Ahlâk" ve Ahmet Haşim'in "Kımıldamayan Işıklar" adlı denemelerini B1 dil seviyesindeki öğrenciler için sadeleştirmiştir. Araştırmacı, uyarlama sürecinde Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı'nın (CEFR) B1 düzeyi kazanımlarını ve metindilbilimsel analiz kriterlerini temel almıştır. Çalışmada, öğrencilerin bu seviyede edinmesi beklenen dil yapıları sistematik olarak belirlenmiş ve metinler bu ölçütler doğrultusunda yeniden düzenlenmiştir. Yöntemsel olarak, uygulanan sadeleştirme teknikleri tablolar halinde

sunulmuş, böylece hem orijinal metinler hem de uyarlanmış versiyonlar karşılaştırmalı olarak sunulabilmiştir.

Ocak (2022), yüksek lisans tezinde Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın üç önemli hikâyesini ("Ecir ve Sabır", "Baltayla Doğuran Böyle Doğurur", "Papazın Eşeği") orta-üst düzey (B2) Türkçe öğrencileri için pedagojik açıdan yeniden düzenlemiştir. Araştırmada, metinlerin dil seviyesinin belirlenmesi ve uyarlanması sürecinde tarama yöntemi kullanılmıştır. Bu metodolojik yaklaşımda, Türkiye Maarif Vakfı'nın Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni (CEFR) standartlarına uygun olarak hazırladığı Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretim Programı temel alınmıştır.

Şimşek (2022) yüksek lisans tezinde, Fakir Baykurt'un "Barış Çöreği" adlı hikâyesini başlangıç seviyesindeki (A1-A2) Türkçe öğrencileri için hem yapısal hem de sezgisel yöntemlerin bütünlük kullanımıyla sadeleştirmiştir. Araştırmada nitel veri toplama tekniklerinden doküman analizi yöntemi benimsenmiş olup çalışmanın ilk aşamasında metnin orijinal dil seviyesinin belirlenmesi amacıyla alan uzmanı 25 Türkçe öğretmenine anket uygulanmıştır. Anket verilerinin analizi sonucunda hikâyenin orijinal versiyonunun orta düzey (B1) dil seviyesine sahip olduğu tespit edilmiştir. Sadeleştirme sürecinde, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yaygın kabul gören üç farklı eğitim setinin müfredatı karşılaştırmalı olarak incelenmiş ve bu analizler doğrultusunda hedef dil seviyelerine (A1-A2) uygun dilbilgisi yapıları belirlenmiştir.

Şimşek (2022) yüksek lisans tezinde alan uzmanlarının dönütleri doğrultusunda on adet efsane metnini seçerek bu metinleri B1 seviyesine uyarlamıştır. Uyarlama işlemi sırasında araştırmacı, Gazi Tömer B1 Dil Bilgisi kitabındaki dil bilgisi yapıları ve Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçeve Metni'nin dinleme becerisi yeterlilikleri dikkate almıştır. Sözcüksel değişimlerde ise Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı Sözlüğü'ne başvurmuştur. Ayrıca dinleme stratejileri kullanılarak metinlere yönelik dinleme öncesi, sırası ve sonrası için etkinlikler tasarlamıştır. Metinlerin sonunda Türkçe-Türkçe sözlüğe yer vermiş ve uyarlanan metinleri seslendirerek sosyal paylaşım ağına yüklemiştir.

Aksu (2023), yüksek lisans tezinde Ömer Seyfettin'in "Gizli Mabet" adlı öyküsünü B1 seviyesine uygun olacak şekilde uyarlamıştır. Araştırmacı, uyarlamayı yaparken CEFR' de yer alan B1 düzeyi okuma verilerini, Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler İçin Türkçe ders kitabının B1 düzeyine kadar olan dilbilgisi yapılarını ve Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler İçin Türkçe ders kitabının A1-A2-B1 düzeylerinin ünite

sonlarında bulunan kelime listelerindeki isimler/ isim soylu kelimeler/ kelime grupları ve fiilleri dikkate almıştır.

Başkapan (2023), yüksek lisans tezinde, Sabahattin Ali'nin "Hasan Boğuldu" adlı hikâyesini A2 düzeyine uygun olacak şekilde uyarlamıştır. Araştırmacı, uyarlamayı Millî Eğitim Bakanlığı'nın "Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı" ve metindilbilimsel ölçütlerden bağdaşıklık ve bağlaşıklık unsurlarını dikkate alarak tamamlamıştır.

Belçer (2023), yüksek lisans tezinde Sait Faik Abasıyanık'ın "Karanfiller ve Domates Suyu" ve "Bir Kaya Parçası Gibi" adlı öykülerini A2 düzeyindeki Türkçe öğrenenler için uyarlamıştır. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi kullanılmış ve metinler değiştirim tekniği ile sadeleştirilmiştir. Uyarlama sürecinde, Türkiye Maarif Vakfı'nın "Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı" ve Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Çalışma Kitabı'ndaki A2 seviyesi dil bilgisi yapıları temel alınmıştır. Bu sayede özgün metinler, dil öğrenenlerin seviyesine uygun hale getirilmiştir.

Bolluk ve Gülerer (2023), "Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Halk Masalı Uyarlama Örneği: Keçi ile Kurt" başlıklı makalelerinde, Helimoğlu Yavuz tarafından derlenen "Keçi ile Kurt" masalını A2 seviyesindeki Türkçe öğrenenler için uyarlamışlardır. Çalışmada, Gazi TÖMER Temel Düzey (A2) Yabancılar için Türkçe ders kitabı ve dil bilgisi kitapları incelenerek A2 düzeyine uygun dil bilgisi yapıları belirlenmiştir. Ayrıca, Aydın'ın (2015) düzeylere göre sözcük varlığı çalışmasından elde edilen A2 kelime listesi kullanılarak metindeki sözcüklerin seviyeye uygunluğu kontrol edilmiştir.

Çakmak (2023), yüksek lisans tezinde Orhan Veli Kanık'ın "Hoşgör Köftecisi" adlı öykü kitabının içinde bulunan "Baharın Ettikleri", "Denize Doğru", "Hoşgör Köftecisi", "İşsizlik", "Kan" ve "Öğleden Sonra" adlı öyküleri metin değiştirim tekniklerini kullanarak A1, A2, B1, ve B2 düzeylerinde sadeleştirmiştir. Ayrıca hem özgün hem de sadeleştirilmiş metinlerin nicel özelliklerini ortaya koyarak karşılaştırma yapılabilmesi adına okunabilirlik hesaplamaları ve söz varlığının tespiti için de sözcük sıklığı listelerini çalışma sonunda sunmuştur. Değiştirim işlemi sonucunda ortaya çıkan metinlerin söz varlığı, dil bilgisi yapıları, sözlükçe, doğru-yanlış soruları ve sınıf içi

uygulanabilirliğini ölçmek amacıyla uzman görüşü sormacasıyla çalışmasını desteklemiştir.

Çelik (2023), yüksek lisans tezinde yabancı dil olarak Türkçe öğretmenlerin metin uyarlama öz yeterlik algılarını incelemiştir. Araştırmada nicel yöntem benimsenmiş ve 231 Türkçe öğretmenin katılımıyla anket uygulanmıştır. Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen "Metin Uyarlama Öz Yeterlik Ölçeği" ve "Kişisel Bilgi Formu" kullanılmıştır.

Göktaş (2023), Sabahattin Ali'nin "Sırça Köşk" öyküsünü B1 seviyesindeki Türkçe öğrencileri için uyarladığı çalışmada, Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi'ndeki B1 yeterlikleri ile Yeni Hitit Türkçe Öğretim Seti'nin dil yapılarını temel almıştır. Araştırmada, öykünün seçiminde evrensellik, ders ortamına uygunluk, olay örgüsü varlığı, öğrencilerde yaşantı oluşturma potansiyeli ve hedef kitleye uygunluk gibi kriterler dikkate alınmıştır. Doküman analizi yöntemiyle yürütülen çalışmada, metin değiştirim, tamamlama, genişletme, yinleme, açık hâle getirme ve yeniden oluşturma gibi çeşitli teknikler kullanılarak öykü B1 seviyesine uyarlanırken, özgün metnin büyük ölçekli yapısı (ana olay örgüsü ve tema) korunmuş, küçük ölçekli yapılar (cümle yapıları ve sözcük seçimleri) ise seviyeye uygun şekilde sadeleştirilmiştir. Bu uyarlama çalışması, edebi metinlerin Türkçe öğretiminde kullanımına yönelik önemli bir örnek teşkil etmekte olup, özellikle kültürel içerikli metinlerin dil öğrenimine entegrasyonunun önemini ortaya koymaktadır. Çalışma aynı zamanda B1 seviyesine yönelik materyal çeşitliliğine katkı sağlamakta ve metin uyarlama tekniklerinin sistematik uygulanması konusunda öğretmenlere yol gösterici bir model sunmaktadır.

Keleş (2023), yüksek lisans tezinde Sabahattin Ali'nin "Değirmen" adlı öyküsünü yabancı dil olarak Türkçe öğrenen B1 seviyesindeki öğrenciler için metindilbilimsel ölçütler doğrultusunda yeniden düzenlemiştir. Çalışmada, özgün metnin dilsel ve yapısal özellikleri analiz edilerek B1 düzeyine uygun hale getirilmesi sürecinde metin tutarlılığı, bağdaşıklık unsurları ve iletişimsel işlevler ön planda tutulmuştur. Özellikle metnin bağdaşıklık öğeleri (zamirler, bağlaçlar, tekrar unsurları) ile metinlerarası ilişkiler göz önünde bulundurularak yapılan bu uyarlama, dil öğrencilerinin metni hem dilbilgisel hem de anlamsal düzeyde kavrayabilmelerini kolaylaştırmayı hedeflemiştir. Araştırma, edebi metinlerin yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanımına yönelik metodolojik bir yaklaşım sunarken, aynı zamanda metindilbilimsel

Çözümlene tekniklerinin dil ğretim materyali geliştirme süreçlerine nasıl entegre edilebileceğine dair bir örnek teşkil etmektedir.

Maldonado (2023), yüksek lisans tezinde Moliere'in "Hastalık Hastası" adlı oyununu Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Serisi ve Yunus Emre Enstitüsü Yedi İklim Türkçe setlerinin içeriklerinden faydalanarak A2 seviyesine uyarlamıştır. Çalışmanın sonunda uyarlanmış metni alan uzmanları ve A2 düzeyinde öğrencilere sunarak alınan dönütler neticesinde çalışmasına son halini vermiştir.

Mercan (2023), Orhan Kemal'in "Ekmek Kavgası" adlı öyküsünü yabancı dil olarak Türkçe öğretimine uygunluğu açısından inceleyen bir çalışma gerçekleştirmiştir. Araştırmada, Toolan'ın metin merkezli dilbilimsel eleştiri yöntemi kullanılarak öykünün biçembilimsel özellikleri detaylı şekilde analiz edilmiştir. Bu analizler ışığında, söz konusu edebi metnin dil öğretim materyali olarak kullanılabilirliği değerlendirilmiş ve özellikle kelime seviyesi, cümle yapıları ve metinsel bağdaşıklık unsurları açısından pedagojik uygunluğu ortaya konmuştur. Çalışma, edebi metinlerin yabancı dil öğretiminde kullanımına yönelik kuramsal bir çerçeve sunarken, aynı zamanda bu tür metinlerin seçiminde dikkat edilmesi gereken dilsel kriterlere ilişkin somut veriler sağlamaktadır.

Polat (2023), yüksek lisans çalışmasında Naki Tezel'in "Türk Masalları" eserinden seçtiği örnekleri B1 seviyesine uygun olacak şekilde uyarlamıştır. Türkiye Maarif Vakfı'nın yabancı dil olarak Türkçe öğretim programındaki dil yapıları ve kazanımlar referans alınarak yapılan uyarlama sürecinde, Konyar ve Mercan'ın belirlediği ölçütler doğrultusunda masalların orijinal yapısı (olay örgüsü, karakterler ve başlıklar) korunmuştur. Araştırmacı, bu uyarlamaların yanı sıra her masal için dinleme, okuma, konuşma ve yazma becerilerini geliştirmeye yönelik bütünleşik etkinlik örnekleri sunarak, dil öğretiminde kültürel unsurların aktarımına katkı sağlamayı hedeflemiştir.

Şahin (2023), yüksek lisans tezinde Reşat Nuri Güntekin'in altı hikâyesini metin değiştirim ölçütleri çerçevesinde A2 dil seviyesine uyarlamıştır. Çalışmada, Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni'nin A2 seviye kazanımları temel alınarak metin uyarlama süreci yürütölmüş ve Yeni Hitit 1 ders kitabındaki sözcük dağarcığı ile dilbilgisi yapıları referans olarak kullanılmıştır. Sözlüksel değiştirim işlemlerinde ise Türkçe Ulusal Derlemi'ne başvurulmuştur.

Atasoy (2024), araştırma makalesinde Türkün yabancı dil olarak öğretiminde geleneksel masalların pedagojik değerini incelemektedir. Araştırmacı, Anadolu'nun ilk masal derlemesi niteliğindeki Billur Köşk Masalları'ndan "Alicengiz Oyunu"nu seçerek bu metni B1 seviyesindeki öğrenciler için yeniden düzenlemiştir. Çalışmada, Avrupa Dil Portfolyosu'nun B1 düzey kazanımları esas alınarak gerçekleştirilen uyarlama sürecine ek olarak, metnin anlaşılabilirliğini artırmak amacıyla özel bir sözlükçe hazırlanmıştır. Geleneksel masal kullanımının hem dil becerilerinin gelişimine hem de kültürel aktarıma katkı sağladığını ortaya koyan bu çalışma, özellikle otantik materyallerin dil öğretiminde nasıl etkili şekilde kullanılabileceğine dair somut bir örnek sunmaktadır.

Biznet (2024), yüksek lisans tezinde Miyase Sertbatur'un "Erik Çekirdekleri" adlı öyküsünü A2 seviyesine uyarlamış; uyarlanan metni okuma hızı ve kavranabilirlik bakımından ölçmüştür. Seçilen öykü, CEFR (Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı), Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti'nin A1-A2 seviyelerine ait dil kazanımları, gramer yapıları ve sözcük dağarcığı kriterleri doğrultusunda yeniden düzenlenmiştir.

Hafif (2024), yüksek lisans tezinde Reşat Nuri Güntekin'in "Aşk Mektupları" ve "Bir Yudum Su" adlı hikâyelerini yabancı dil olarak Türkçe öğrenen B1 seviyesindeki öğrenciler için yeniden yapılandırmıştır. Çalışma, Avrupa Dilleri Ortak Başvuru Metni'nin okuma becerisi kazanımları ve Türkiye Maarif Vakfı'nın Türkçe Öğretim Programı'ndaki B1 dil yapıları temel alınarak yürütülmüştür. Araştırmacı, metin uyarlama sürecinde Bölükbaş'ın (2015) geliştirdiği sadeleştirme tekniklerini uygularken aynı zamanda hikâyelerde geçen sözcüklerin yazılı metinlerdeki kullanım sıklığını analiz etmiştir. Uyarlanan metinler, alan uzmanlarının görüşleri doğrultusunda son şeklini almış ve öğrencilerin metinleri etkili bir şekilde anlayabilmeleri için çeşitli okuma-anlama etkinlikleriyle desteklenmiştir.

İbrahimoglu (2024), Memduh Şevket Esendal'ın "Otlakçı" adlı hikâyesini görme engelli öğrenciler için Braille alfabesiyle uyarlayan bir yüksek lisans çalışması gerçekleştirmiştir. Çalışmada, Türkiye Maarif Vakfı'nın Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretim Programı'nda belirtilen B1 seviyesi dil yapıları ve Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni'nin okuma-anlama becerisi kazanımları temel alınmıştır. Uyarlama sürecinde metin, görme engelli öğrencilerin ihtiyaçlarına uygun şekilde yeniden düzenlenmiş ve bu öğrenci grubuna yönelik özel etkinlikler geliştirilmiştir. Araştırma, Türkün yabancı dil

olarak ğretiminde engelli bireyler için materyal geliştirme konusunda metodolojik bir örnek sunmaktadır.

nltrk (2024), yüksek lisans tezinde Tanzimat Dönemi sanatçılarından Samipaşazade Sezai tarafından kaleme alınmış olan "Kediler" isimli hikyeyi B1 seviyesine uygun olarak sadeleştirmiştir. Hikyeyi sadeleştirirken cümlelerin hedef dil grubu olan B1 seviyesine uygun olmayan dil bilgisi yapılarını uygun olanlarla değiştirmiş, bunun yanı sıra günlük hayatta sıklıkla kullanılmayan kelimeleri metinden çıkartıp yerine güncel kelimeleri kullanmıştır.

2. ALAN YAZINI

2.1. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi

Türkiye, sahip olduğu coğrafi ve jeopolitik konumuyla her daim dikkati üstüne çekmiş, içerisinde yer alan zengin kültür evreni ve diliyle yıllar içerisinde bir cazibe merkezi haline gelmiştir. Dünyanın internet ve çeşitli teknolojik araçlar neticesinde gittikçe küçülmesi, Türkiye'nin sahip olduğu bu değerlerin görülmesi bakımından başlatıcı bir unsur olmuştur.

Yabancı dil olarak Türkçenin dil alanındaki tarihi seyri göz önüne alındığında bu etkileşimde büyük bir yeri olduğu görülmektedir. Bu seyrin takip edebildiğimiz ilk noktası Orhun yazıtlarıdır. Yazıtlar bize doğrudan dil öğretimi ile ilgili bilgiler vermese de metinde elçilerin varlığı ve belli kısımlarının Çince yazılardan oluşması, dil öğrenimi ve öğretimiyle ilgili bize bazı ipuçları vermektedir (Biçer, 2012). Günümüzde yabancılara Türkçe öğretiminin miladının -literatür bağlamında- Dîvânu Lugâti't-Türk ile başladığı noktasında ise araştırmacıların birleştiği söylenebilmektedir (Göçer ve Moğul, 2011; Karakuş, 2006; Barın, 2009; Adıgüzel, 2009; Arslan, 2012; Güzel ve Barın, 2013; Biçer, 2012). XI. Yüzyılda Karahalı Türkçesiyle kaleme alınan eser, Türkçe-Türkçe tek dilli bir sözlük yazıp Türkçenin Arapça kadar zengin bir dil olduğunu göstermekten ziyade Türkçe-Arapça iki dilli bir sözlük yazıp Araplara Türkçeyi öğretmeyi amaçlamaktadır (Adıgüzel, 2010).

Dîvânu Lugâti't-Türk ile birlikte Türkçeyi yabancılara öğretmeyi amaçlayan birçok eser kaleme alınmıştır. Eserler ve yer aldıkları sahalara şu şekildedir:

Harezmi ve Kıpçak sahasında yer alanlar:

- Codex Cumanicus (13.-14. Yüzyıl)
- Kitâbü'l-İdrak Li Lisanü'l Etrak (14. Yüzyıl)
- Et, Tuhfetü'z-Zekiyye Fi'l-Lugati't-Türkiyye (14. Yüzyıl)
- Bulgatü'l- Müştâk fi-Lûgati't-Türk ve'l Kıpçak (14. Yüzyıl)
- El-Kavânînü'l-Küllîyye li-Zabtî'l-Lûgati't-Türkiyye (14. Yüzyıl)
- Kitâb-ı Mecmû-ı Tercümân-ı Türkî ve Acemî ve Mugâlî (15. Yüzyıl)

Çağatay sahasında yer alanlar:

- Muhâkemetü'l-Lugateyn (15. Yüzyıl)
- Senglâh Lugati (17. Yüzyıl)
- Kitâb-ı Zebân-ı Türkî (18. Yüzyıl)
- El-Tamğa-yı Nâsırî (18. Yüzyıl)
- Feth-Ali Kacar Lûgati (19. Yüzyıl)
- Lugat-i Çağatay ve Türkî-i Osmanî (19. Yüzyıl)

Anadolu sahasında yer alanlar:

- Hilyetü'l-İnsan ve Heybetü'l-Lisan (15. Yüzyıl)

Bu eserler, dönemlerinin dil öğretimi araçları olarak değerlendirilmekle birlikte aynı zamanda kültürel aktarım, söz varlığı oluşturma ve gramer yapılarını sistemleştirme bakımından da büyük öneme sahiptir. Ayrıca günümüz yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında yapılan metin uyarlamaları, bu tür tarihî çalışmaların temel yaklaşım ve yöntemlerinden beslenmektedir.

Günümüzde ise yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, kurumsallaşmış bir şekilde üniversitelerde yer alan TÖMER'ler, Yunus Emre Enstitüsü, Maarif Vakfı gibi kurumlarda devamlılığını sürdürmektedir. Ülkemizde bu alanın kurumsallaşması ise ilk defa 1984 yılında Ankara Üniversitesi bünyesinde kurulan Türkçe Öğretim Merkezi'ne (TÖMER) dayanmaktadır.

Zengin bir söz varlığı ve geçmişe sahip olan Türkçe'nin yabancılar için oldukça avantajlı bir dil olduğu, İşcan (2011: 29-36) tarafından şu gerekçelerle sıralanmıştır:

1. Türkçe bilmek iş hayatı bakımından avantaj sağlar: Türkçeyi hem yazışma hem de konuşma dili olarak başarılı biçimde kullanabilen eleman bulabilme zorluğu, iş çevrelerinde sık sık dile getirilmektedir. Avrupadaki Türk tüketici kitlesine hitap etmek isteyen bir çok firma ve serbest meslek gurubunun bu yöndeki talepleri giderek artmaktadır.

2. Türkçenin önemi ve geçerliliği her geçen gün artmaktadır: Türkçe dünyada en çok konuşulan yedi dilden biridir. Bir çok Türk firması Avrupa ve Asya ülkelerinde faaliyet göstermekte, aynı şekilde bir çok Avrupa ve Asya firması Türkiyede yatırım yapmaktadır.

Öte yandan Türkiye'nin Avrupa Birliğine tam üyeliği söz konusudur. Tüm bu siyasal, sosyal, ekonomik ilişkiler ve gelişmeler Türkiye'nin ve Türkçenin önemini artırmaktadır.

3. *Çok dillilik çağın gereğidir:* Bugün Avrupa Birliğinin ve pek çok gelişmiş ülkenin eğitim alanındaki en önemli hedeflerinden biri de geleceğin gençlerini çok dilli yetiştirmektir. Türkçemizde çok dillilik “Bir dil, bir insan; iki dil, iki insan.” sözüyle övülmüş, üstün tutulmuştur

4. *Türkçe pek çok dile göre daha kolay öğrenilebilen bir dildir:* Son yıllarda yabancı dil eğitim uzmanları, dil ve beyin üzerine yürütülen araştırmalara yönelmiştir. “Beyin araştırmalarına göre Türkçe bazı üstünlüklere sahiptir. Bu araştırmalar Türkçenin beyin işleyişine uygun olduğunu ve zihinsel becerileri geliştirici özellikler taşıdığını ortaya çıkarmıştır. Özellikle ses zenginliği, ses-şekil ilişkisi, kelime tanıma, hece ve kelime türetme gibi özellikler eğitim ve öğretimde kolaylık sağlamaktadır.

2.1.1. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde okuma-anlama becerisi

Dil öğretimi, dört temel dil becerisi olarak kabul edilen dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin geliştirilmesi üzerine gerçekleşmektedir. Anlamalı bir dil öğrenim süreci için işlevsel olarak bütün becerilerden faydalanmak gerekmektedir. Kendi içerisinde bu becerileri iki kategoriye ayırmak mümkündür. Yazma ve konuşma üretici dil becerileri, dinleme ve okuma ise alıcı dil becerileri olarak değerlendirilmektedir.

Dil öğretimine yönelik oluşturulmuş programlarda ve ders kitaplarında diğer becerilere nazaran daha yoğun kazanıma sahip olan okuma becerisi, içerisinde barındırdığı fiziksel ve zihinsel süreçler sebebiyle çok boyutlu bir yapıya sahiptir. Bu anlamda diğer becerilerle birlikte geliştirilmesi, dilin bilişsel boyutuna katkı sağlaması bakımından önem arz etmektedir.

Demirel (2012: 110), yabancı dilde okuma becerisinin amaçlarını şu şekilde sıralamaktadır:

- Doğru, sürekli ve anlayarak okuma becerisi kazanmak,
- Sözcük hazinesini zenginleştirmek,
- Okumanın bilgi kazanmanın yollarından biri olduğunu kavramak,
- Doğru ve güzel dille yazılmış metinleri okuyarak anlatım gücünü geliştirmek,

- Okumayı zevkli bir alışkanlık hâline getirmek.

Söz konusu amaçların gerçekleşebilmesi için okuma becerisine yönelik çalışmaların artırılması gerekmektedir.

Okuma becerisi, okuyucunun metinde yer alan mesajları, şifreleri algılaması ile gerçekleştiğinden iletişimsel bir yöne de sahiptir. Bu iletişimde okuyucu ve yazar arasında anlamsal bir bağ vardır. Okuma, bilinçli ve anlamlı bir bağlamda gerçekleşiyor ve bilişsel süreçler aktif olarak yer alıyor ise okuma olarak değerlendirilmektedir. Aksi takdirde okuyucu okuduğundan bir anlam çıkaramıyor, iletişim sağlanamıyorsa okuma eylemi gerçekleşmemiş sayılmaktadır. Bu bağlamda okuma ve anlamayı bir bütün olarak değerlendirmek yanlış olmayacaktır.

Çerçeve metinde okuma becerisi yalnızca bilgi edinme veya anlama etkinliği olarak değerlendirilmemektedir. Dilin yaratıcı ve sanatsal kullanımları, hem eğitim hem de kendi başına önemlidir. Bu anlamda dil öğretimi için seçilecek okuma metinlerinde dilin farklı boyutlarını yansıtacak türlere yer vermek gerekmektedir.

D-AOBM’de yabancı dil öğrenen kişinin okuma anında diğer tüm becerileri de etkileşime geçirmesi gerekliliği üzerinde durulmuştur: Okuma anında okurun yazılı metni alımlaması (görsel beceriler), yazı dizgesini tanıması (otografik beceriler), iletiyi tanıması (dilsel/dilbilimsel beceriler), iletiyi anlaması (anlambilimsel beceriler), iletiyi yorumlaması (bilişsel beceriler) gerekmektedir (Şahin, 2010). Bu kategorilerden yola çıkılarak çerçeve metinde okuma becerisinin çok boyutlu yapısına önem verildiği görülmektedir.

2.1.2. Yabancı dil öğretiminde okuma-anlama becerisinin ölçülmesi

Öğretim sürecinin esas amacı, öğrencileri istenilen ve önceden belirlenen hedeflere ulaştırmaktır. Bu sebeple belirli aralıklarla öğrencilerin hedeflere ulaşp ulaşmadıkları çeşitli ölçme değerlendirme araçlarıyla birlikte değerlendirilmektedir. Bu değerlendirme aşamasının düzenli ve sistematik bir düzlemde oluşturulması, sürecin anlamlı işlemesi bakımından önem arz etmektedir. Gürses (2009:154), bu durumun önemini şu sözlerle ifade etmektedir: “Neyi ne kadar öğrendiğimizi veya öğrettiğimizi bilmek, öğrenimimizin ve öğretimimizin başarı derecesinin de bir göstergesidir.”

Okuma-anlamaya yönelik etkinlikler oluşturulurken okumanın amaçları, yöntemi ve içeriği doğrultusunda uygun araçları seçmek gerekmektedir. Aksi takdirde kazandırılmak istenen hedefler amacına ulaşamaz. Örneğin öğrencinin kendi yorumunu katmasını istediğimiz bir durumda çoktan seçmeli soruları kullanamayız. Bu durumda açık uçlu sorulardan yararlanmak daha doğru ve yararlı olacaktır. Bakan (2012: 138)’ın da belirttiği üzere “her metin, her türlü teknikle sınınamaz veya her sınama tekniği öğrenci profiline (yaş, cinsiyet, etnisite, karakter, ilgi ve bilgi alanları vb.), hazır oluş durumuna veya dil yeterliğine uygun düşmeyebilir. Bu durumda eğitmenin uygun ölçme aracını belirlediği hedefler ve sahip olduğu hedef kitle doğrultusunda seçmesi gerekmektedir.

Okuma anlama becerisinin ölçülmesinde kullanılabilecek soru türleri temel olarak altı başlık altında şu şekilde verilebilir:

- Kısa Cevaplı Sorular: Cevabı bir kelime, bir cümle veya rakam olan sorular olup hatırlama düzeyindeki soruları ölçmek için sıklıkla yararlanılmaktadır (Turgut ve Baykul, 2015).
- Çoktan Seçmeli Sorular: “Testi alanların yanıtlarını, belirli sayıdaki seçenek arasından birini seçerek vermesini gerektiren sorulardan oluşan ölçme araçlarıdır. Çoğunlukla geniş kitleye sahip grupları ölçmek için kullanılmaktadır. Bu testlerde sorunun sorduğu kısma kök, doğru cevabın bulunduğu seçeneğe anahtarlanmış cevap, yanlış seçeneklere de çeldiriciler denmekte seviyelere göre üç, dört veya beş şıklı olabilirler (Doğan, 2011; Turgut ve Baykul, 2015).
- Doğru-Yanlış Soruları: Öğrencilere bir ifade veya cümle sunulup bu ifadenin doğru mu yoksa yanlış mı olduğunu belirlemeleri istenen soru türüdür. Bu tür sorular genellikle hatırlama ve kavrama düzeyinde kullanılır. Sorular genellikle kısa ve nettir. Biri doğru diğer yanlış olmak üzere iki seçenek verilir ve tek bir doğru cevap vardır.
- Boşluk Doldurma Soruları: Bir cümlenin veya paragrafın içinde belirli bir boşluk bırakılarak bu boşluğa uygun doğru kelime ya da ifadenin yerleştirilmesi istenen soru türüdür.

- Eşleştirme Soruları: Öğrencilere iki farklı liste veya grup sunularak bu öğeleri doğru bir şekilde eşleştirmeleri istenen soru türüdür. Bu tür sorular öğrencilerin doğru cevabı bulmalarını sağlayacak şekilde düzenlenir ve genellikle her iki listede de eşleştirilecek öğelerin sayısı eşit olur.
- Açık Uçlu Sorular: Bu sorular, öğrencilere belirli bir konu hakkında geniş kapsamlı, detaylı ve özgün bir cevap verme fırsatı sunmaktadır. Genellikle öğrencinin konu hakkındaki derin bilgi seviyesini, düşünme becerilerini ve yaratıcı düşünme yeteneğini ölçmeye yönelik kullanılır. Çoktan seçmeli sorularda olduğu gibi sınırlı bir yanıt seçeneği sunmaz, öğrencilerin kendilerini yine kendi ifadeleriyle yanıtlamalarını sağlar.

2.2. Yabancı Dil Öğretiminde Metin

TDK Güncel Türkçe Sözlükte (2023) metin: “Bir yazıyı biçim, anlatım ve noktalama özellikleriyle oluşturan kelimelerin bütünü, basılı veya el yazması parça; tekst” olarak tanımlanmaktadır.

Yabancı dil öğretiminin temel aracı olan metinler, dilin yapısal ve anlamsal unsurlarının uygulama birimi, dilin somutlaşmış ve bütünleşmiş hâlidir (Şimşek, 2011). Keskin ve Okur’a (2013) göre metin, anlamsal ve mantıksal açıdan bütünlük içinde olup iletişim görevini sağlayan tümce ve tümce değerindeki birimlerin oluşturduğu dilsel bir yapıdır. Alan yazınından metine ilişkin verilen tanımlardan yola çıkılarak metinlerin içerisinde yer alan her bir unsurun belli bir amaca hizmet ettiği, rastgele kaleme alınmış yapılar olmadığı ortaya çıkmaktadır. Dilidüzgün de (2010) metinleri iletişimin vazgeçilmez bir ögesi olarak tanımlamış ve metinlerin mantık, anlam ve dil bilgisel olarak bir bütünlük oluşturması gerektiğini belirtmiştir.

Ana dil öğretiminde olduğu kadar yabancı dil öğretiminde de metinlerin yeri büyüktür. Bu sebeple D-AOBM’de dil öğretiminin merkezinde metinler yer almaktadır.

Yabancılar Türkçe öğretiminde kullanılacak metinler, öğretim materyali olmaları sebebiyle rastgele ve alelade seçilmemelidir. Şimşek (2011), bu alanda kullanılacak metinlerde bulunması gereken özellikleri şu şekilde sıralamaktadır: “Okunabilir ve okuma becerisini geliştirmeye yönelik bir metin olmalı, farklı türde

olmalı, bilgilendirici ve amaçsal metinlerin yanı sıra özgün metinlere çokça yer verilmeli, seviyeye uygun olmalı, öğrencinin ilgili, amaçları ve ihtiyaçlarına uygun olmalı, dil özellikleri açısından uygun olmalı, içerdiği konular dil ve kültür öğretimine uygun olmalı, dil özellikleri açısından karşılaştırılabilir kültürel özellikleri barındırmalı, metnin konusu esnek, canlı ve geliştirmeye açık olmalı, Türk kültürünü, Türkçeyi öğrenen bireylerin kültürünü ve evrensel ortak kültür unsurlarını içermelidir” (Şimşek, 2011: 44).

2.2.1. Dil Öğretiminde Metin Türleri

Metinler, içerisinde barındırdığı söz varlığı unsurları, becerileri destekleyici yapısı ile dil öğretim sürecinin temel malzemesi hâline gelmişlerdir. Bu metinler sayesinde öğrencilerin anlama ve anlatma kabiliyetleri de geliştirilebilmektedir.

Dilin öğretimi sürecinde farklı türde metinlerden yararlanılmaktadır. Bu metinler aşağıdaki gibidir:

2.2.1.1. Özgün (Otantik) Metinler

Demircan (1990: 100) özgün metinleri “Gerçek yaşam ile özdeş, okura/alıcıya gerçek dünyada yararlı olabilecek edimsel bilgileri sağlamaya yönelik metinler; Bölükbaş (2015: 925) ise “öğrenciyi gerçek yaşamdaki dil yapılarıyla karşılaştıran orijinal metinler olarak tanımlamıştır. Tanımlardan da görüldüğü üzere bu metinler okuyucuya bildirişim sağlayan, aslen dil öğretimi için oluşturulmamış metinlerdir.

Özgün metinleri kullanmalık ve yazınsal metin olmak üzere iki grupta değerlendirmek mümkündür. Kullanmalık metinler, günlük yaşam durumlarını içeren bilgilendirici metinlerdir. Çeşitli ilanlar, haberler, menüler bunlara örnek olarak gösterilebilir. Tapan (1990), kullanmalık metinlerin öğrenciye karşılaşılabileceği muhtemel gündelik durumları tanıtmak ve ifade etmek istediğini dil kuralları ve toplumsal yönden doğru bir şekilde söze dökerek yabancı bir dünyada eyleme geçebilmesine olanak sağladığını belirtmiştir. Dil öğretiminde gündelik yaşama uyumu kolaylaştıran bu işlevsel metinlerin öğrencinin işine yaraması sebebiyle öğrencide doğal olarak okuma isteğini arttırdığı belirtilmiştir (İpek, 2018). Yazınsal metinler ise estetik kaygı güdülerek yazılan, hedef dile ait kültürel öğeleri veren metinlerdir. Bu metinlere örnek olarak kitaplar verilebilir.

Aytaç (1995), yazınsal metinler yoluyla bilgi, tarih, kültür tarihi, hayat felsefesi edinilebileceğini, okurun hayat bilgilerini yalnız kendi deneyimlerinden değil, okuduğu yazınsal metinlerden de alabileceğini, bunların insanın ruh dünyasını geliştireceğini belirtmektedir. Bu anlamda yabancı dile yönelik oluşturulmuş metinler dışında hedef dile ait kültürün öğrenilmesi ve içselleştirilmesi açısından yazınsal metinlerden de yararlanılması gerekmektedir.

2.2.1.2. Yapay (Kurma) Metinler

Yapay metinler, gerçek hayat ile doğrudan özdeş olmayan, gerçek yaşamı yansıtmayı amaçlamamış, okuyucusunun eyleme dökemeyeceği yaşantı örneklerinin sunulduğu metinlerdir (Demircan, 2005). Üretilme amaçları dildeki sözcükleri ve çeşitli yapıları öğrencilere öğretmektir. “Bu metinler, hedef öğrenci grubunu tanıyan dil öğreticileri tarafından yazılmaktadır” (Temizyürek, 2021: 19). Alanın uzmanı olmayan kişiler tarafından hazırlanan materyallerin oluşturulması durumunda öğretilmesi hedeflenen unsurlar kalıcı bir şekilde yanlış öğrenmeye sebebiyet vereceği için bu konuda uzmanlara danışmak önemli görülmektedir.

Yapay metinler, dil seviyelerine uygun olarak oluşturuldukları için sınırlı bir dil bilgisi ve söz varlığıyla oluşturulmaktadır. Bu durum öğrencilerin metni anlamalarını kolaylaştırmakla birlikte sınırlı unsurlarla oluşturulması sebebiyle bazı durumlarda eksik de kalabilmektedir. Boşluğu doldurmak ve eksiklikleri gidermek için iş öğreticiye düşmektedir.

2.2.1.3. Uyarlanmış Metinler

Dil öğretiminde kullanılan bir diğer metin türü uyarlanmış metinlerdir. Metin uyarlama, yabancı dil öğrencilerinin hedef dilde okudukları bir metni daha iyi anlamalarını sağlamak amacıyla yapılan söz dizimsel ve sözcüksel değişimlerdir (Ellis, 1993; Hill 1997; Young, 1999; Akt. Bölükbaş, 2015). Sade bir tanımla özgün metnin belirlenen dil seviyesi doğrultusunda uyarlanmasıdır.

Uyarlama sürecinde hedef metin, kaynak metne bazı sözcüksel veya sözdizimsel eklemeler yapılarak veya kaynak metinden seviyeye uygun olmayan bazı yapılar çıkarılarak veya kaynak metindeki yapılar hedef metnin okuyucusunun özelliklerine ve

beklentilerine uygun olarak eş veya yakın anlamlı yapılarla değiştirilerek oluşturulur (Durmuş, 2013a: 392).

2.3. Dil Öğretiminde Metin Uyarlama

Metin uyarlama, dil öğretiminde özgün veya yapay metinlerin öğrenci seviyesine ve öğrenme amaçlarına uygun hale getirilmesi sürecidir. Bu süreç, metinlerin dil, içerik, uzunluk ve karmaşıklık açısından yeniden düzenlenmesini içerir. Ders materyali olarak seçilen metinlerin sahip olduğu gramer ve kelime yapıları sebebiyle hedef kitlenin seviyesine uygun olması gerekir. Yapay metinler dil öğretimine yönelik oluşturulmuş oldukları için özgün metinlere kıyasla iletişimsel açıdan daha az işlevseldir. Bu sebeple özgün metinlerin uyarlanması, dilin etkili kullanımının bir temsili olarak önemli görülmektedir.

Metin uyarlama ya da değiştirim, ele alınan orijinal metnin daha açıklayıcı hâle getirilmesidir. Dil öğretimi için hazırlanan bu metinler, önceden sahip oldukları karmaşık yapılardan arındırılarak daha basit anlatımlara kavuşturulur. Uyarlama, yabancı dil öğrencilerinin hedef dilde okudukları bir metni daha iyi anlamalarını sağlamak amacıyla yapılan söz dizimsel ve sözcüksel değişimlerdir (Bölükbaş, 2015).

Yabancı dil öğretiminde seviyelere uygun olarak hazırlanmış metinlerin az olması sebebiyle özgün materyaller, belirli dil seviyelerine uyarlanarak ders malzemesi hâline getirilebilmektedir. Bu metinlerin uyarlanması, kendi içerisinde karmaşık yapıları barındıran bir süreç olduğu için alanda uzman olan kişiler tarafından yapılması gerekmektedir.

2.3.1. Metin uyarlama yaklaşımları

Metin uyarlamada sezgisel, yapısal ve metindilbilimsel olmak üzere üç yaklaşım bulunmaktadır. Sezgisel yaklaşımı ele alan uyarlamalar, yazarın metni anlaşılabilir kılma konusundaki kişisel sezgilerine dayanıp metni nasıl algıladığına göre değiştiği için diğer uyarlamalara nazaran nesnelliği ve güvenilirliği düşüktür. Yapısal yaklaşımda ise önceden hazırlanmış kelime listeleri, okunabilirlik formülleri ele alınarak uyarlamalar yapılır. Nunan, yapısal yaklaşımın özellikle yabancı dil öğrenen öğrencilerin okumalarını daha etkin bir şekilde geliştirmek amacıyla oluşturulan seviyelendirilmiş okuma materyallerinin hazırlanmasında yaygın olarak kullanıldığını ifade etmektedir (Nunan,

1999'dan akt. Özcan & Batur, 2021). Metindilbilimsel uyarlama ise yapısal ve sezgisel yolla yapılan uyarlamalardan daha doğal ve özgün metnin yazınsal değerini daha çok koruyan metinler oluşturma iddiasındadır (Bakan, 2012). Bu yaklaşımda metnin küçük ve büyük ölçekli yapısı dikkate alınarak metnin dil bilgisel ve sözcüksel bağlaşıklık unsurları incelenmektedir.

2.3.2. Metin uyarlama teknikleri

Metin uyarlamaya ilişkin alan yazınında çeşitli tekniklerin kullanıldığı ve araştırmacılar tarafından farklı sınıflandırmalara tabi tutulduğu görülmektedir. Durmuş (2013b), metin değiştirimin dilbilimsel süreçleri üzerine ele aldığı çalışmada metin değiştirim terimini kullanarak kaynak metin ile hedef metin arasında ortaya çıkan dilbilimsel süreçleri karşılamayı amaçlamıştır. Bu süreçlerde yer alan işlemleri özetleme (summarization), sadeleştirme (simplification), kısaltma (shortening, abridgement), bölme (splitting), açıklama (paraphrasing), genişletim (elaboration), birleştirme (merge), yerine koyma (substitution), düzenleme (edition), düşürme (dropping), eksiltme (ellipsis) vb. olarak sınıflamıştır. Bu işlemler sonucunda ortaya kaynak metinlerden farklı yeniden oluşturulmuş bir metin daha ortaya çıkmaktadır. Çalışmada aynı zamanda metin değiştirim, sadeleştirme ve genişletim olmak üzere iki koldan açıklanmaktadır.

Bölükbaş (2015: 928) ise bu teknikleri koruma, özetleme, silme ve değiştirme olmak üzere dört başlık altında ele almıştır. Bunlar çalışmada şu şekilde açıklanmıştır:

“Koruma: Metnin zor ya da anlamaya engel olmayan bölümlerinin herhangi bir işleme tabi tutulmadan olduğu gibi bırakılması demektir.

Değiştirme: Öğrencinin düzeyinin üstünde olan sözcük ve yapıların, aynı anlamını verecek şekilde öğrencinin bildiği sözcük ve yapılarla değiştirilmesidir.

Özetleme: Bir metnin anlamını koruyarak basit bir biçimde ya da kısaca yeniden söylenmesidir.

Silme: Metnin anlamına doğrudan katkısı olmayan ya da ayrıntı içeren bazı bölümlerin metinden atılmasıdır.”

Bölükbaş (2015)'ın çalışmada ifade ettiği üzere en sık başvuru alan sadeleştirme işlemi değiştirmedir. Değiştirme işlemlerinin ne şekillerde yapılabileceğini aşağıdaki gibi açıklamıştır:

1. Sözcüksel değiştirme:

a. Az kullanılan sözcük ya da ifadenin, daha sık kullanılan sözcük ya da ifadeyle değiştirilmesi.

b. Cümleden bazı sözcük ya da ifadelerin atılarak sözcüksel yoğunluğın azaltılması.

c. Anlamayı kolaylaştırmak amacıyla cümleye yeni sözcük ya da ifadelerin eklenmesi.

2. Sözdizimsel değiştirme:

a. Devrik cümlelerin kurallı hale dönüştürülmesi ve cümledeki sözcüklerin ya da ifadelerin yeniden sıralanması.

b. Uzun cümlelerin kısa cümlelere ve bağlı, sıralı ya da bileşik cümlelerin basit cümlelere dönüştürülmesi, yani cümlenin bölünmesi.

c. Anlamayı kolaylaştırmak amacıyla ayrı cümlelerin sebep-sonuç, amaç-sonuç, zıtlık vb anlamı taşıyan bağlaçlarla birleştirilmesi.

3. Sözcüksel-sözdizimsel değiştirme:

a. Sözcük, ifade ve yapıların tekrarından kaçınarak metni küçültme.

b. Yapısal ve anlamsal olarak karmaşık olan ifadeleri yeniden kurma.

c. Cümledeki örtük anlatımları ya da anlaşılması zor yapıları açıklamak için metne eklemeler yapma.

4. Biçimsel değiştirme: Anlamayı kolaylaştırmak amacıyla bir paragrafın birkaç parçaya bölünmesi ya da bağlaçlar kullanılarak iki paragrafın birleştirilmesi.

2.4. Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni

Avrupa Konseyi tarafından 2001 yılında ortaya konan metin, Avrupa ülkelerinde hedef dillere yönelik program, sınav ve ders kitapları gibi kaynakların oluşturulmasına yardımcı olan bir kılavuzdur. Bu kılavuzda hedef dili öğrenenlerin “bildirişimsel ve iletişimsel” ihtiyaçlarını karşılamaları için neler yapmaları gerektiği belirli dil düzeyleri aracılığıyla ayrıntılı bir şekilde açıklanmaktadır.

Metin, çeviri farklılıkları nedeniyle birden fazla isimle de anılmaktadır. Bunlar: Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı, Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi, Avrupa Dil Portfolyosu gibi adlandırmalardır. Bunların arasında yanlış ya da doğru diye bir ayrım yoktur. Hepsi birbiri yerine kullanılmaktadır.

Programın vizyonu, Avrupa Kültür Anlaşması aracılığıyla, 50 Avrupa ülkesinin her biri, diğer Avrupa ülkelerinin “vatandaşlarının dilleri, tarihleri, tarihi ve medeniyeti üzerine araştırmayı yapmayı” teşvik etmek olarak programın sunuş kısmında belirtilmiştir (CEFR, 2020). Program, Avrupa konseyinin üyeleri arasında dil öğretimini temel bir düzene oturtmaya gayret etmektedir. Aynı zamanda çoğul dilli eğitime teşvik etmekle birlikte sosyal hareketliği, derinlemesine düşünmeyi ve kültürlerarası alışverişi de kendine bir görev edinmektedir.

Yayımlanan çerçeve programı, 10 bölümden oluşmaktadır. Bu bölümler aşağıdaki gibidir:

1. Giriş
2. Öğretme ve Öğrenmeye Yönelik D-AOBM’nin Anahtar Boyutları
3. D-AOBM Örnek Tanımlayıcı Ölçekleri: İletişim Odaklı Dil Etkinlikleri ve Stratejileri
4. D-AOBM Örnek Tanımlayıcı Ölçekleri: Çoğul Dilli ve Çoğul Kültürlü Yetkinlik
5. D-AOBM Örnek Tanımlayıcı Ölçekleri: İletişimsel Dil Yetkinlikleri
6. D-AOBM Örnek Tanımlayıcı Ölçekleri: İşaretleşme Yetkinlikleri
7. 2001 Yılında Yayımlanan Belirli Tanımlayıcılarda Yapılan Önemli Değişiklikler
8. Ek Tanımlayıcılar
9. Yeni Tanımlayıcılar İçin Kaynaklar
10. Çevrimiçi Kaynaklar

Bu 10 bölümde çerçeve programının belirli başlıklar altında yoğunlaştığını belirtmek mümkündür. Bunlar:

- Programın dil politikası ile ilgili açıklamalar
- Beceri alanları ile ilgili açıklamalar

Çerçeve metninin ana hedefi, dil öğretiminde yabancı dil düzeylerinin belirlenmesi için ortak bir ölçüt oluşturma ve bu programı ayakta tutabilecek geçerli, güvenilir ve verimli sistemler oluşturmaktır.

2.5. Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı

Yurt dışında eğitim öğretim faaliyetlerini yürütmek amacıyla 17.06.2016 tarihinde kurulan Maarif Vakfı, okul öncesinden yükseköğretime kadar bütün kademelerde eğitim faaliyetli göstermektedir. D-AOBM'nin temel alındığı program, toplumların kültürel, sosyal ve ekonomik gelişimine katkıda bulunacak nitelikli insanlar yetiştirmekle birlikte çağın gerekliliklerine uygun yenilikçi bir eğitim anlayışıyla eğitim gören öğrencilerin kendi ana dilleri başta olmak üzere en az bir yabancı dilde, sosyal bilimler, vatandaşlık bilgisi ile matematik ve fen bilimlerinde de yetkin olmalarını, dijital ve teknolojik yetkinliğe sahip bireyler olarak yetiştirmelerini amaçlamaktadır (TMV, 2020).

TYDOÖP, D-AOBM'de belirlenen dil düzeyleri (A1, A2, B1, B2, C1) ve dil becerileri doğrultusunda kazanımlar belirlenerek örgün ve yaygın eğitimde kullanılmak üzere hazırlanmıştır. Hazırlanan bu program sayesinde yurt içinde ve yurt dışında dil öğretim süreçlerinin düzenli bir şekilde yürütülmesi sağlanmıştır.

D-AOBM'yi temel alan program, bütünsellik, çok boyutluluk, ihtiyaç analizi, iletişimsel ve kültürel yeterlilikler olmak üzere beş ölçütü dikkate alarak hazırlanmıştır. Bu ölçütlerle birlikte Türkiye'deki ders programlarının hazırlanmasına öncülük eden 21. Yüzyıl becerileri, Avrupa yeterlilikler çerçevesinden hareketle hazırlanan Türkiye yeterlilikler çerçevesi ve Türkçe dersi öğretim programında belirtilen kök değerlere de yer verilmiştir.

TMV tarafından hazırlanan programın temel yaklaşımı şu şekilde belirlenmiştir: “Türkçe anlama ve anlatma becerilerini kullanarak sosyal hayatın her alanında iletişim kurma becerisine sahip olan, keşfederek ve yaparak-yaşayarak öğrenen, öğrenme sürecinde sorumluluk alan, iş birliği içinde çalışan, problem çözme becerilerini kullanan, sorgulayan, yorumlayan, evrensel ve kendi kültürüne özgü değerlere duyarlı, kültürlerarası bilinç sahibi bireyler yetiştirmek istenmektedir” (TMV, 2020: 13).

2.6. Hasan Kallimci'nin Hayatı ve Edebî Kimliği

Hasan Kallimci, 1949 yılında Denizli'nin Sarayköy ilçesinde doğmuştur. Yazarın babasının ayakkabı tamircisi, annesinin ise tarım işçisi olduğu bilinmektedir. Kallimci, ilköğrenimini memleketi olan Sarayköy'de tamamlamış, ardından Nazilli Öğretmen Okulu'nda eğitim görmüştür. 1967 yılında bu okuldan mezun olarak öğretmenlik

kariyerine Sarayköy'ün Aşağı Tırkaz köyünde başlamış ve uzun yıllar sınıf öğretmeni olarak görev yapmıştır. Aynı dönemde Denizli Halk Eğitim Merkezi'nde müdür yardımcılığı pozisyonunda çalışarak eğitim alanındaki deneyimini genişletmiştir. Yazar, öğretmenlik kariyerine devam ederken bir yandan da yerel gazetelerde yazarlık yapmıştır. 1994 yılında emekli olmasına rağmen çalışma hayatını sürdüren Kallimci, mahalli yayın organlarında köşe yazarlığı ve yayın yönetmenliği görevlerini üstlenmiştir. Edebi kariyerinin başlangıcında “Fakir Kemancı” adlı hikayesiyle okurla buluşmuş, ilk çocuk kitabı olarak “Türk İlleri Gezisi”ni kaleme almıştır.

Yazarın edebi üretkenliği, günümüz itibarıyla 150 civarında esere ulaşmıştır. Bu eserlerin yaklaşık 90 tanesi çocuk edebiyatı kategorisinde değerlendirilmektedir. (Duran, Kırhallı Gök, 2021). Yazarın çocuklar için kaleme aldığı bu kitaplar roman, hikaye, tiyatro gibi çeşitli türlerde ve farklı konu alanlarından oluşmaktadır.

Kallimci'nin “Keloğlanla Seyahat” adlı yapıtı, TRT Ankara Radyosu'nda beş bölüm halinde dinleyiciyle buluşan bir radyo tiyatrosuna dönüştürülmüştür. Yazar ayrıca “Bitmeyen Savaş” adlı 26 bölümlük bir çizgi film projesinin ön senaryo çalışmalarını da üstlenmiştir. Güncel olarak Kallimci, edebi çalışmalarını Denizli'de sürdürmekte, yerel gazete ve dijital yayın platformları için yazılar hazırlamaktadır. Bu süreçte hem yetişkin hem de çocuklara yönelik üretimlerine devam etmektedir.

Hasan Kallimci, yazma hayatına başladığı sıralarda ona yol göstermesi ve edebi kimliğinin oluşmasına yardımcı olması bakımından Emine Işınsoy'un yazarlık serüveninde ne kadar önemli bir yere sahip olduğunu, Ablam Ustam Emine Işınsoy adlı eserinde (2006) şu sözlerle ifade etmektedir:

“Taşradan, yazar olmaya hevesli biri, mektuplar yazacak, telefonlar açacak, “Eserim nasıl olmuş?” diyerek oyunlar ve hikâyeler gönderecek... Yazar da o kişiyle, bir usta-çırak, bir abla kardeş ilişkisi içinde, kıymetli vakitlerini ayırarak sabırla, ciddiyetle ilgilenecek... Bu açıdan ne kadar şanslı olduğumu düşünüyorum. Eli kalem tutan bir taşralı olarak, bir abla, bir usta edinebilmek herkese nasip olmaz diye düşünüyorum.”

Eserlerinde milli duygular, kahramanlık, dürüstlük gibi konulara yer veren yazar, sade ve akıcı bir üsluba sahiptir. Çocuk edebiyatı eserlerinde okunurluğu arttırması bakımından bu unsurların yer alması önem kazanmaktadır. Türkmen ve Öger (2007)'de Hasan Kallimci'nin çocuk edebiyatı eserleri üzerine kaleme almış olduğu çalışmada

yazarın eserlerinde kullandığı dili, çocukların kelime hazinesini zenginleştirecek, ana dil gelişimine katkı sağlayacak nitelikte görmektedir.

Çocuklar için yazmış olduğu eserlerinde karakter haritasının çoğunu çocuklardan meydana gelecek şekilde oluşturan yazarın bu tutumu, Türkmen ve Öger (2007) tarafından okuyucuların kahramanlarla daha kolay bağ kurmasını sağlayan ve eserlerinde vermeye çalıştığı mesajın daha etkili olmasını sağlayan bir unsur olarak ifade edilmektedir.

Hasan Kallimci, kaleme almış olduğu çocuk kitaplarında söz varlığı unsurlarından sıklıkla yararlanmıştır. Söz varlığının bir milletin sahip olduğu gelenek, görenek, kültür ve düşünce biçimini kısaca belleğini yansıttığı göz önüne alındığında bu unsurlar bakımından zengin görülen kitapların Türkçe öğretiminde kullanılması yararlı olacaktır. Er Aydemir ve Ökmen (2024), Hasan Kallimci'nin "A benim Çakır Oğlum" adlı eserinin söz varlığı unsurlarını incelemişlerdir. Yapılan araştırma sonucunda söz konusu eserin hem Türkçe ders kitaplarında hem de yabancı dil olarak Türkçe öğretimi materyallerinde kullanımının faydalı olacağı ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda yazarın diğer eserlerinin de incelenmesi ve gerekli görülen bölümlerde kullanılmak üzere hazırlanması, hedef kitlenin eksikliklerini tamamlanması açısından önemli görülmektedir.

2.6.1. Yazarın almış olduğu ödüller

Hasan Kallimci, uzun yıllara yayılan edebî kariyeri boyunca pek çok önemli ödül kazanmıştır. Bu ödüller, onun hem yetişkinler hem de çocuklar için kaleme aldığı eserlerinin edebî değerini ortaya koymaktadır.

1. 1974 yılında Dünder Taşer Tiyatro Eserleri yarışmasında "Düşünme Odası" adlı oyunuyla mansiyon ödülüne layık görülmüştür.
2. 1976 yılında 32. Türkçüler Bayramı Tiyatro Eserleri yarışmasında "Cemiloğlu" adlı eseriyle birincilik ödülünü kazanmıştır.
3. 1992 yılında Dünder Taşer Roman yarışmasında "Önce Hürriyet" adlı romanıyla birincilik ödülünü kazanmıştır.
4. 1992 yılında Millî Eğitim Bakanlığı'nın düzenlediği Çocuk Romanları yarışmasında "Sihirli Dürbün" adlı eseri ikincilik ödülü almıştır.
5. 2001 yılında çocuk romanlarındaki başarısı nedeniyle Çocuk Edebiyatçıları ve Sanatçıları Birliği tarafından Çocuk Romanları Ödülü ile onurlandırılmıştır.

6. 2007 yılında çocuk edebiyatına katkılarından dolayı AYSİAD (Avrasya Yönetici Sanayici ve İş Adamları Derneği) tarafından Kültüre Hizmet Ödülü verilmiştir.
7. 2012 yılında Karaçay Türklerinden “Semenov Gümüş Madalyası” ödülü almıştır.
8. 2018 yılında Millî Düşünce Derneği Genel Merkezi tarafından “Yahya Kemal Fikir-Sanat-Edebiyat Armağanı”na değer görülmüştür.

2.6.2. Hasan Kallimci’nin eserleri

Çocuk edebiyatı içerisinde zengin bir külliyata sahip olan yazarın farklı yaş grupları için hazırlamış olduğu masal, öykü, roman, şiir ve tiyatro gibi çeşitli türlerde eserleri vardır. Yazarın eserleri, kendisi tarafından sınıflandırılmış bir şekilde www.hasankallimci.com adlı internet sitesinde yer almaktadır.

• Okul Öncesi Öğrencileri İçin Eserleri

1. Yalnız Ağaç
2. Küçük Yıldız
3. Küçük Uğur Böceği
4. Neşeli Kediler
5. Komşucuk
6. Karınca Dede
7. İdil’in Teşekkürü
8. Yavrucuk
9. Cafer Dede’nin Kedileri

• İlköğretim Birinci Sınıf Öğrenciler İçin Eserleri

1. Kavgacı Horoz
2. Ağustos Böceği ile Karınca
3. Kurt ile Leylek
4. Bilgiç Kedi
5. Düşüncesiz Köpek
6. Şarkıcı Kuğu
7. Kaba Kuyruklu Tilki
8. Sivrisinek ile Aslan
9. Masal Gezegeni
10. Mete’nin Dünyası “Eşyalar Konuşuyor”

11. Mete'nin Dünyası "Eğlenceli Tekerlemeler"
12. Mete'nin Dünyası "Neşeli Şiirler"
13. Mete'nin Dünyası " Fidan Dikiyoruz"
14. Mete'nin Dünyası " Mete ve Kızılay"
15. Mete'nin Dünyası "Yeni Bir Gün"
16. Mete'nin Dünyası " Sevimli Dostlar"
17. Mete'nin Dünyası "Çevremiz"
18. Mete'nin Dünyası "Pazar Yeri"
19. Bekir Bebek
20. Uzun Tekerleme
21. Güzeller
22. Hediye Hala
23. Fırında
24. Okuyorum
25. Yazıyorum

• **İlköğretim 2. Sınıf Öğrenciler İçin Eserleri**

1. Küçük Anneler
2. Kırık Ayna
3. Gerçek Zenginlik
4. Damlacıklar
5. İki Dostun Yolculuğu
6. Papağan ile Bülbül
7. Kel Çoban
8. Eren'in Ziyaretçileri
9. Halıcı Kız
10. Gülcü Baba
11. Sınıf Gezisi
12. Geveze

• **İlköğretim 3, 4, 5. Sınıf Öğrencileri İçin Eserleri**

1. A Benim Çakır Oğlum (Atatürk'ün Anıları)
2. Bir Garip Doktor
3. Rüyalar Ülkesinde

4. Okumak İstiyorum
5. Elif Abla
6. Küçük Kaykaycılar
7. Arzu Kız
8. Kuşçu Amca
9. Türk İlleri Gezisi
10. Minikler Futbol Takımı
11. Arıları Sulama Vakfı
12. Atatürk'ün Yaşadığı Hikâye
13. Çınar Ağacı
14. Emanetler
15. Eski Hamam Eski Tas
16. Gel de Gülme
17. Keloğlanla Seyahat
18. Kurnaz Ayı
19. Tembel Duran
20. Kara Destan
21. Uzaydaki Çocuk
22. Bülbüller Ağlamaz
23. Dünya Sizlere Emanet
24. Karagöz Hacivat - Çevre Hastalığı
25. Gezgin Uçurtma
26. Radyocu Ali
27. Çetin'in Merakı
28. Karınca Çocuklar
29. En Büyük Ödül
30. Kopyacı
31. Yıldıray'ın Balıkları
32. Ceviz Ağacındaki Salıncak
33. Bir Demet Türkü
34. Tombul İzci
35. Gizli Toplantı
36. Engelli Kız
37. Hüsam'ın Kalemi

38. Kuş Dilini Bilen Kız
39. Küçük Kardeş
40. Büyüksü Uğraşlar
41. Hasan Dede'nin Torunları

• **İlköğretim 4, 5, 6 ve 7. Sınıflar İçin Destan Romanlar**

1. Anadolu'dan Yükselen Ses
2. Ya Ben İstanbul'u Alacağım
3. Çanakkale İçinde
4. Kayadaki Kurt
5. Ulu Dağların Avcıları
6. Manas
7. Manas'ın Oğlu
8. Kırk Kahraman Kız
9. Ölümsüzlük Pınarı
10. Süpermarketteki Sürpriz
11. Çizmeden Çıkan Çocuk
12. İkiz Kardeşler
13. Kafkas Bahadırları
14. Yardımsever Avcı
15. Kayadan Doğan Kız
16. Altaylarda Bir Yiğit
17. Küçük Avcı
18. Dede Korkur'un Dilinden
19. Avda Kazanılan Dost
20. Barışçı Alp
21. Gençlikte Verilen Söz
22. Gök Bayrak Aşkına
23. Sihirli Dürbün
24. İstiklâl Savaşçısı Balalar
25. Savaşı Durduran Kadınlar
26. Bu Nasıl Çocuk Böyle

- **Ortaokul Öğrencileri İçin Eserleri**

1. Bilgin Şehzade
2. Balasagunlu Yusuf (Kutadgu Bilig'in Romanı)
3. Ah Bu Torunlar
4. Anılar Serisi 1: Defterimi Kim Aldı
5. Anılar Serisi 2: Ömür Bahçemden
6. Anılar Serisi 3: Daktilo Gürültüsü
7. Mesut Usta

- **Gençlere ve Tüm Okurlara Yönelik Eserleri**

1. Herkesin Bir Derdi Var
2. Şiirler Yaktım
3. Denizli'nin Nasreddin Hocaları
4. Test Ailesi
5. Kabağa Kurşun Sıkmak
6. Güftekâr Bekâr
7. Dedikoduhane
8. Çimlere Basmayınız
9. Güdüklerin Vedat
10. Önce Hürriyet
11. Düşünme Odası
12. Ablam Ustam Emine Işınsu
13. Denizli'de Ahilik
14. Karaçay Türklerinin Köyü Gökçeyayla
15. Sarayköy Yazıları
16. Merkezefendi
17. Yarına Miras Yazılar
18. Son Perde
19. Denizli'den Birkaç Kişi Birkaç Eser
20. Koca Osman'ım
21. Öğretmenlerinin Hatıralarında Tırkay Köyü
22. Denizli'deki Türk Ocakları
23. Tornacı Hüseyin
24. Denizli'yi Anlatan Eserler

25. Bana Dondurma Alır Mısın?

26. Kimliğini Göster

2.7. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Çocuk Edebiyatının Yeri ve Önemi

Günümüz dünyasının gerektirdiği şartlar neticesinde yabancı dil bilme ihtiyacı giderek artmıştır. Buna yönelik olarak her geçen gün yeni yöntemler ve teknikler hedef kitlenin ihtiyaçlarına göre şekillenmeye devam etmiştir. Edebî eserler de bu yöntemler içerisinde özgün metinler olarak yer alarak yabancı dil öğretiminin önemli bir kaynağı hâline gelmişlerdir. “Edebî metin, başka birinin dilini öğretmek ve öğrenmek için en iyi araçtır. Ayrıca öğrencilerin kültürel çeşitliliğin farkına varmalarını sağlamak, içlerindeki entelektüel yönü canlandırmak, geliştirmek ve diğer kültürlerle tanışmak için en uygun alandır” (Cuq ve Gruca (2003)’dan akt. Fişekçioğlu, 2021: 115).

Edebî metinlerin yabancı dil derslerinde kullanılması, dil öğretimine önemli katkılar sağlamaktadır. Bu uygulamanın temel avantajları şöyle sıralanabilir:

- Öğrencilerin dil öğrenme sürecine aktif katılımını destekleyerek öğrenme isteğini artırır.
- Hedef dilin doğal kullanımını yansıtan gerçek ve otantik materyaller sunar.
- Yalnızca dil becerilerini değil, aynı zamanda entelektüel gelişimi de destekleyen pedagojik bir içeriğe sahiptir.
- Farklı kültürlerin anlaşılmasına ve kültürlerarası farkındalığın gelişmesine katkıda bulunur.
- Dil öğrenme sürecinde öğrencilerin ilgisini canlı tutan etkili bir motivasyon aracıdır.
- Metin çözümleme ve analiz yoluyla eleştirel düşünme ve yorumlama becerilerini geliştirir.
- Öğrenme sürecine keyifli bir boyut katarak eğitimi daha çekici hale getirir.
- Öğrencilerin kişisel görüşlerini ve duygularını ifade etme yeteneğini güçlendirir.

Dil öğretiminin önemli aracı olarak metinler, hedef kitlenin ihtiyacına göre farklı türlerde ve konularda kaleme alınabilmektedirler. Hem edebî hem de çerçeve metinde yer aldığı üzere öğretmek amacıyla hazırlanmamış olan tüm özgün metinler yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılmalıdır (Fişekçioğlu, 2021: 113). Ancak bu eserlerin

içerdikleri üst düzey ve yoğun anlatımlar neticesinde doğrudan kullanılması yerine hedef kitleye uygun uyarlamalar gerçekleştirilerek kullanılması yararlı görülmektedir.

Alan yazını incelendiğinde araştırmacıların çocuk edebiyatı ürünlerinin sahip olması gereken özellikleri dış yapı, iç yapı ve eğitsel ilkeler olmak üzere üç grupta incelediği görülmektedir. Dış yapı özellikleri, kitabın içerisinde yer alan resimler, kağıt yapısı gibi fiziksel özellikleri ifade ederken iç yapısı ise kitabın konusu, kurgusu, karakterleri, dil anlatımı gibi özellikleri içerisine almaktadır. Bahsi geçen eğitsel ilkeler ise çocuğun gelişim özellikleri baz alınarak bu eserlerin oluşturulmasıdır.

Sever (1995), çocuk kitaplarının dayanması gereken eğitsel ilkeleri şu şekilde sıralamıştır:

- Okulda izlenen eğitim programları desteklenmeli,
- Yaşamın gerçekleriyle ilişkili olmalı,
- Çocuğun duygu, düşünce ve hayal gücünü geliştirici biçimde kaleme alınmış olmalı,
- Çocuğun bilgi ve kültür evrenini genişletmeli,
- Çocuğa, içinde yaşadığı çevreyi, ülkeyi, dünyayı gerçekçi açıdan tanıtmalı,
- Çocukta estetik bir duyarlılık sağlamalı,
- Çocuğun eleştiri yeteneğini geliştirmeli,
- Çocuğun kişiliğini geliştirerek yaşama uyumunu sağlamalı,
- Çocuğun dilsel becerilerinin gelişmesine katkıda bulunmalı,
- Çocuğa, toplumun bir bireyi olduğu bilincini vermeli,
- Çocuğa, insanı zayıf ve güçlü yönleriyle tanıtmalı,
- Evrensel ahlak kurallarına uygun olmalı,
- Çocuğa kavratmak istenen ana düşünceyi sezinlettirmeli,
- Önyargıdan arındırılmış olmalı,
- Yaparak, yaşayarak öğretme-öğrenme anlayışını yansıtmalı,
- Eğlenceli, öğretici ve düşündürücü olmalıdır.

Çocuk edebiyatı eserleri, çocukların bilişsel ve sosyal gelişimlerini destekleyen ve okuma becerilerine katkıda bulunan önemli kaynaklardır. Sever (2007 :9), çocuk edebiyatını: “Erken çocukluk döneminde başlayıp ergenlik dönemini de kapsayan bir

yaşam evresinde çocukların dil gelişimi ve anlam düzeylerine uygun olarak duygu ve düşünce dünyalarını sanatsal niteliği olan dilsel ve görsel iletilerle zenginleştiren, beğeni düzeylerini yükselten ürünlerin genel adı” olarak tanımlamaktadır. Bu eserler yalnızca ana dil okurlarına yönelik değil yabancı dil öğrenen öğrencilerin bilişsel, psiko-sosyal becerilerinin geliştirilmesinde de kullanılabilir. Çok yönlü gelişime destek veren bu eserlerin hem ana dil hem de yabancı dil programlarında kullanılmasına yönelik çeşitli kazanımların yer alması, alanın önemini göstermektedir.

Çocuklar için yazılmış eserlerin içerisinde yer alan zengin söz varlığı unsurları ve konu çerçevesinde dile ait kültürel dokuların sunulması, yabancı öğrencilerin dili anlamlandırmasını ve içselleştirmesini kolaylaştırmaktadır. Bu noktada seçilen çocuk edebiyatı eserinin kalitesi de önem kazanmaktadır. Lee (2011: 45), genç öğrencilerin piyasada bulunan çok çeşitli kaliteli çocuk kitaplarının farkında olamayabileceklerini belirterek eğiticinin kitap seçim sürecinde etkin olması gerektiğine vurguda bulunmaktadır. Öğrencilerin gelişim özelliklerini ve dil seviyelerini dikkate almayan okuma kitapları, öğretici olmak yerine öğrencinin dili anlamasını daha da zorlaştırabilmektedir. Bu nedenle iyi bir çocuk edebiyatı eserinin hangi özellikleri barındırdığını başta eğitimciler olmak üzere öğrencilere de kazandırmak gerekmektedir.

Çocuk edebiyatı eserleri, Türçenin yabancı dil olarak öğretiminde dil becerilerini geliştirmesi ve kültürel öğeleri aktarması dolayısıyla önemli kaynaklar olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu kaynaklarda hedef kitle çocuk olsun ya da olmasın dilin doğal kullanımı okuyuculara sade bir dille aktarıldığından hedef dile yönelik unsurlar rahatlıkla öğretilmektedir. Genel olarak çocuk kitaplarının yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılmasının sebeplerini aşağıdaki gibi sıralayabiliriz:

1. Sade dil ve Anlaşılabilirlik: Çocuk kitapları çoğunlukla kısa ve basit cümle yapılarına sahiptir. Bu durum, Türkçe öğrenen çocuklar veya yetişkinler için büyük bir avantaj sağlamaktadır.

2. Görseller: Çocuk kitaplarında yer alan ve anlatımı pekiştiren bu unsurlar, dil öğrencisi için konuyu içselleştirmeyi ve anlamayı kolaylaştırmaktadır. Özellikle başlangıç seviyesindeki öğrencilerin kelimeleri görsellerle pekiştirmesine olanak sağlamaktadır.

3. Kültürel Öğeler: Çocuk edebiyatı kitapları; halk masalları, mitolojik öyküler, destanlar gibi bir milletin sahip olduğu kültürel değerlerden yararlanılarak

oluşturulmaktadır. Bu sebeple Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrenciler için vazgeçilmez bir kaynaktır.

4. Dikkat Çekme: Bu kitaplar, eğlenceli ve merak uyandırıcı bir yapıya sahip olduklarından eğlenceli bir şekilde öğrenmenin gerçekleşmesini sağlamaktadır.

5. Dinleme Becerisinin Gelişimi: Çocuk kitaplarının içerisinde anlatıma uygun olarak tekerlemeler, şarkılar, şiir parçaları gibi unsurlar yer almaktadır. Bu tür içerikler ise öğrencilerin dinleme becerilerini geliştirerek doğru telaffuz, vurgu, intonasyon gibi dilin sessel yönleri konusunda öğrenciye farkındalık kazandırmaktadır.

6. İletişim Becerilerinin Gelişimi: Çocuk kitapları, dil öğrenen bireylere kendilerini ifade etme ve yaratıcı düşünme fırsatı sunmaktadır. Okunan kaynak üzerinden yapılan sohbetler, sınıf için etkinlikler sayesinde öğrencilerin Türkçe konuşarak düşünmesini ve dil becerilerini pekiştirmesine yardımcı olmaktadır.

2.8. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kültürel ve Mitolojik Unsurlar

Dil öğrenim süreci, hedef dilin sahip olduğu kelimeleri öğrenmekle sınırlı değildir. Bu süreç içerisinde o dile ait kültürel ve toplumsal değerleri de aynı oranda öğrenir ve anlamlandırmaya başlarız. Aksan, dilin tanımını yaparken kültürün dilin söz varlığını besleyen bir yapı olduğundan bahseder (1987). Barın (2004: 25) ise kültür ve dil ilişkisini şu sözlerle ifade etmektedir: “Kelimeler boş semboller değildir. İletişimde yer alan her kelimenin ardında bir kabuller dünyası yer almaktadır. Bu kabuller, kelimenin ait olduğu toplumun kültürünün bir parçasıdır.” Kaynağını toplumdan alan bu iki yapı, doğal olarak birbirini beslemekte ve geliştirmektedir. Alpar (2013) da yeni bir dil öğrenmenin bir bakıma yeni bir kültürü, düşünceyi ve yeni bir yaşam tarzını öğrenmeye başlamak olarak nitelendirdiği konusunda hemfikirdir. Bu durum, dil öğrenim sürecinde iki kavram arasında bir ilişki olduğuna işaret etmektedir.

Yabancı dil öğretiminde yararlanılacak okuma metinlerinde öğrenilen dile ait kültürel unsurların varlığı, CEFR’de gerçekleştirilmesi istenen kültürel ekileşimi sağlamak noktasında önem taşımaktadır. Öyle ki çerçeve metnin temel ilkelerinden ilki Avrupadaki dil ve kültürel çeşitliliğin korunması ve geliştirilmesine yöneliktir. Bu doğrultuda belirlenen genel ölçütlerden bir tanesi “diğer ülkelerdeki bireylerin yaşam tarzlarını, düşünce yapılarını ve kültürel miraslarını daha iyi ve derinlemesine anlayabilmeyi sağlamak” olarak belirlenmiştir (CEFR, 2013: 12). Bu durumun bir sonucu

olarak yabancılara hedef dili öğretmeye yönelik hazırlanacak materyallerde öğretilen dile ilişkin çeşitli kültürel unsurlara yer verilmektedir. Dağ, Arslan ve Gümüş, hedef kitlenin kendi toplum düzeni içinde var olan, kendi deneyim alanları ile örtüşen konularla yabancı kültürde karşılaşmasını yeni olanla kendisine yakın olan arasında ilişkiler kurmasını, iki kültürün benzer ve farklı yanları ile ilgili düşünceler üretmesini sağladığını savunmaktadır (2018). Bu etkileşim sayesinde her iki kültürün de birbirine karşılıklı olarak katkı sağladığı anlaşılmaktadır.

Kültürün bir diğer uzantısı da bir toplumun geçmişine, kimliğine ve değerlerine ışık tutan mitlerdir. Yunanca mitos (mythos) kelimesinden geldiği kabul edilen kelime, söz, öykü ve konuşma anlamlarına karşılık gelmektedir. Necatigil mitosları; arkaik insan topluluklarının evreni, dünyayı ve doğa olaylarını kişileştirerek yorumlamak, henüz sırrını çözemedikleri yaşamın ve evrenin çeşitli görüntülerini bir anlam kolaylığına bağlamak gereksiniminden doğmuş öyküler olarak tanımlamaktadır (2002). Bolle, geçmişten günümüze anlatılagelmiş olağanüstü kahramanların ve tanrıların hikâyesi olarak mitlerin temelde dünyanın başlangıcındaki olayları ve gerçekleri ortaya koyduğunu ifade etmektedir. (2005). Bayat'a göre mitler, yalnızca hayal ürünü değil, aynı zamanda toplumun hafızasını taşıyan ve kolektif bilinçle şekillenen anlatılardır (2010). Çobanoğlu ise mitleri sözlü kültür içinde kuşaktan kuşağa aktarılan, toplumun dünya görüşünü, değerlerini ve varoluş anlayışını yansıtan temel anlatılar olarak görür (2003). Oğuz, mitlerin kültürel kimliğin oluşumundaki işlevine dikkat çeker ve onların sadece geçmişi değil, aynı zamanda bugünü ve geleceği de anlamlandıran birer semboller sistemi olduğunu belirtir (2011). Bu bağlamda mitlerin insanın evrenle, doğayla ve kendisiyle kurduğu anlam ilişkisini yansıtan; hem bireysel hem de toplumsal kimliğin oluşumunda derin izler bırakan sembolik yapılar olduğunu söylemek yerinde olacaktır.

İnsanlık tarihinin en eski sözlü anlatı türlerinden biri olan mitlerin sistematik ve bilimsel biçimde ele alınmasıyla mitoloji disiplini ortaya çıkmıştır. Uslu, mitolojiyi mistik anlamlar içeren bir semboller bilimi, kültür kaynağı ve kültürel düşüncenin en eski biçimi olarak değerlendirmekte; bu yönüyle mitolojinin, geçmişi olduğu kadar bugünü ve geleceği de anlamlandıran önemli bir araştırma alanı olduğunu vurgulamaktadır (Uslu, 2019). Mitoloji, bu çok yönlü yapısıyla yalnızca kültürel kimliğin anlaşılmasında değil; eğitim, edebiyat ve sanat gibi alanlarda içerik üretimi, anlam aktarımı ve değerler eğitimi açısından da zengin bir kaynak sunmaktadır. Bu bağlamda mitolojik unsurlar, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde hem dil becerilerini geliştirmeye yönelik içerikler üretmede

yardımcı bir unsur haline getirilebilmekte hem de hedef dile ait kültürel öğeleri aktararak öğrenme sürecini daha anlamlı ve derinlikli hâle getirmektedir.

Kültürel unsurlarda olduğu gibi bazı mitolojik değerler de yabancı dil öğretiminde kullanılan ders kitaplarında yer alabilmektedir. Bu unsurlar yalnızca ders kitaplarında değil, gündelik yaşam içerisinde de doğrudan veya dolaylı olarak kendisini sıklıkla göstermektedir. Yumru, ikinci dil öğrenen bireylerin internet aracılığıyla gündemi oluşturan ve popüler kültüre ait bilgileri kolaylıkla öğrenebilecek duruma geldiklerini bu nedenle yabancı dil derslerinde öğrencilerin toplumun bilinçaltında var olan niteliklerine yönelik bir donanımına sahip olmaları gerektiğini ifade etmektedir (2025). Bu nedenle ders kitaplarında bu unsurlar yer alsın ya da almasın yabancı dil olarak Türkçe öğrenen kişilerin Türk kültürüne ilişkin bilgilerini derinleştirmek amacıyla mitolojik ve diğer çeşitli kültürel unsurlara yer vermek yararlı görülmektedir.

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Deseni

Bu çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden belgesel tarama (doküman analizi) modeli kullanılarak hazırlanmıştır. Doküman analizi, belli bir amaca dönük olarak kaynakları bulma, okuma, not alma ve değerlendirme işlemlerini kapsamaktadır (Karasar, 2005). Bir başka ifadeyle doküman analizi, basılı ve elektronik (bilgisayar tabanlı ve internet erişimli) materyallerin incelenmesi ve değerlendirilmesi sürecinde gerçekleşen bir dizi işlemdir.

3.2. Çalışma Materyali

Bu çalışmanın materyalini Hasan Kallımcı'nın Ergenekon Destanı'nı anlattığı "Kayadaki Kurt" (2023, İstanbul: Çınaraltı Yayınları) adlı romanı oluşturmaktadır.

3.3. Verilerin Toplanması ve Analizi

Çalışmayla ilgili ilk olarak çocuk edebiyatı külliyatına katkıda bulunan yazarlar ve eserleri; konu, dil ve anlatım ölçütleri doğrultusunda incelenmiştir. Çerçeve metinde (CEFR, 2020) benimsenen eylem odaklı yaklaşım çerçevesinde özgün metin türleri arasında belirtilen edebiyat metinlerinin kullanımıyla ilgili olarak bu eserlerin alana yalnızca salt sanatsal katkıda bulunmadığı, aynı zamanda birçok eğitici amaca da hizmet ettiği ifade edilmiştir. Bu bağlamda Hasan Kallımcı'nın Kayadaki Kurt adlı romanının B1 seviyesiyle örtüştüğü ve belirlenen ölçütlere katkı sağladığı varsayılarak çalışmanın materyali olarak belirlenmiştir.

Materyal ve ona uygun seviye belirlendikten sonra literatür taraması yapılarak uyarlama adını taşıyan eserlere ulaşılmış, çalışmanın literatür kısmında bu kaynaklara kısa açıklamalarla yer verilmiştir. Geçmişten günümüze uyarlamayla ilgili yapılan çalışmalar taranarak bu çalışmaya katkıda bulunacak eserler ve kullanılması gereken yönetime karar verilmiştir.

Uyarlama işlemleriyle ilgili ilk olarak seçilen roman bilgisayar ortamına aktarılmış, kitapta yer alan kültürel ve mitolojik unsurlarla birlikte genel olarak tüm sözcüklerin taraması yapılmıştır. Kültürel ve mitolojik sözcükler çalışmanın amacı doğrultusunda korunmuş, onun dışında anlatımın akıcılığını bozduğu düşünülen sözcükler, yabancı dil olarak Türkçe öğretim kitaplarında sıklıkla kullanılan sözcüklerle değiştirilerek öğrencilerin kitabı daha kolay anlayabilmeleri sağlanmaya çalışılmıştır. Bu

değiştirmeler için Aydın'ın (2015) “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kullanılan Ders ve Okuma Kitaplarındaki Kelime Sıklığı ve Seviyelere Göre Sözcük Hazinesi” çalışması, Ölker'in (2011) “Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı Sözlüğü” ve Türk Dil Kurumu'nun (TDK) “Güncel Türkçe Sözlük”ünden yararlanılmıştır. Kitabın dil bilgisel açıdan değiştirimi için ise Yunus Emre Enstitüsü Yedi İklim B1 seviyesi dil bilgisi unsurlarından faydalanılmıştır.

Uyarlama aşamasından sonra romana ilişkin okuma-anlama etkinlikleri, Türkiye Maarif Vakfı'nın ‘Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı’ okuma kazanımları göz önüne alınarak oluşturulmuştur.

Türkçe-Türkçe sözlük için kaynak olarak TDK'nin Güncel Türkçe Sözlük'ü temel alınmıştır. Bazı sözcüklerde birebir sözlükte yer alan tanımlar kullanırken, bazı sözcüklerde ise anlatımın yoğun olması gerekçesiyle sadeleştirilmiştir. Her sözcük için kitap içerisinde geçmeyen farklı cümlelere de yer verilmiştir.

Öğrencilerin bilmedikleri varsayılan kültürel ve mitolojik sözcükler, kültürel ve mitolojik sözcüklere ait sözlükte görsellerle desteklenerek verilmiştir. Mitolojik sözcüklerin anlamları için Bayat'ın (2007) “Mitolojiye Giriş” kitabı ile Ögel'in (1997) “Türk Mitolojisi I” ve Türk Mitolojisi II” kitaplarından yararlanılmıştır. Kullanılan görseller AI (yapay zeka) ile oluşturulmuştur.

4. BULGULAR

B1 seviyesine uyarlanan metin, Bölükbaş'ın (2015) koruma, değiştirme, özetleme ve silme olarak sınıflandırdığı metin uyarlama teknikleri kullanılarak gerçekleştirilmiştir.

4.1. “Kayadaki Kurt” Romanının B1 Seviyesine Uyarlanması

KAYADAKİ KURT

Köy evimiz bir tepededir. Evimizin aşağısındaki dere, ağaçların gölgesinde kıvrım kıvrım akar. Evimizden yirmi metre uzaktaki bir pınar şırıl şırıl ses verir. Pınarın suyu aşağı inerek dereyi doldurur. Dere ve pınar bizim, hayvanlarımızın ve diğer canlıların su ihtiyacını birlikte karşılarlar.

Pınar, sanki “Hayat” adında bir türküyü hiç durmadan söyler. Geceleri ailemle birlikte su şırıltılarını dinleriz. Bir seferinde babam:

- Bu sesi çok seviyorum, dedi. Dünyanın en güzel türküsü bu pınarın sesidir. Su sesi olan yerde hayat, canlılar ve bolluk vardır.

Bizi bu köyde eğlendiren ve yaşatan, evimizin yakınında yer alan dere ve pınarlardır. Onlar olmasa burada yaşayamayız.

Evimizin üstündeki dağlar uzun ve geniştir. Dağların yukarısında ise büyük bir kaya durur. Zamanla üzerindeki toprak akıp gitmiş yalnızca kaya kalmış. Bazen oraya çıkar manzaraya bakarım. Bunu yapmak bana büyük bir zevk verir. O kayayı evimizin oradan izlemek de çok hoşuma gider. Özellikle geceleri izlemeye doyamam! Kayaya aşağıdan bakarsanız daha büyük görünür. Sivri uçları gökyüzüne, yıldızlara degecek gibi görünür.

Bazı gecelerde dolunay, kayanın üzerinden doğar ve kayanın en sivri ucu ile birleşir. İşte o manzaraya bayılırım. Manzarayı heyecanlanarak babama, anneme ve kardeşlerime de gösteririm. Babam da heyecanıma katılır, manzaranın muhteşemliği hakkında konuşur.

Bir gece dolunay tekrar gelip kaya ile buluştu.

- Baba, diye seslendim. Şu güzelliğe bak! Dolunay yine kaya ile buluştu.

Babam baktı ve konuştu:

- Evet, çok güzel bir manzara, dedi. Üzerinde bir kurdu eksik. Kurt, kaya ve dolunay buluşması güzel bir tablo oluşturur.

Bir kurt gelip çevremizde dolaşsa korkardım.

- Buralarda kurdun ne işi var baba? Aman gelmesin! Sonra koyunlarımızı yer, dedim.

Babam gülümsedi.

- Koyunları yiyen, insanlara zarar veren kurtlara biz “canavar” deriz dedi babam. Benim bahsettiğim Türklere yol gösteren “Bozkurt”tur. Bozkurt, Türklerin dostu, sembolü ve rehberidir.

Bu sözleri duyunca rahatladım. Babamın hayal ettiği tabloyu ben de hayal ettim. Kayanın sivri ucu, gururlu duruşuyla bir Bozkurt ve arkasında parlayan bir dolunay. Hayal ettiğimiz tablo benim de hoşuma gitti.

Bu arada, “Bozkurt’un Türklere liderliği” konusunu merak ettim. Çok sevdiğim bir özelliğim var o da meraklı olmak! Bir konuyu merak edersem öğrenmem gerekir. Hemen babama sordum:

- Bozkurt milletimize nasıl yol gösterdi?

Babam:

- Bozkurt bazı destanlarımızda rehber olarak yer alır. Bu sebeple milletimizin sembolüdür. Mesela; horoz Fransızların, ayı Rusların sembolüdür. Bozkurt; “Oğuz Kağan” destanında, Oğuz Kağan’ın çadırına girer. Kağan’a; “Sen sefere gitmeyi düşünüyorsun. Ben sana o seferinde yol göstereceğim, benimle birlikte yürü!” der. Bozkurt, Türk ordusuna rehberlik eder. Ordu, onunla birlikte yürür. Kurdun durduğu yerlerde düşman ordusu ile savaşılar ve Türkler kazanır. Bozkurt, Ergenekon destanında da Türk milletine rehber olmuştur. Milletimiz, dar bir alandan onu takip ederek çıkmıştır.

Babamın anlattıkları ilgimi çekti. Demek ki “Bozkurt” adında bir kurt, milletime yol gösterip yardımcı oldu. Bu yüzden o kurdu sevdim. Bu konuşma; bende, içinde Bozkurt olan destanları öğrenme isteği uyandırdı.

- Babacığım, o destanlardan birini anlatır mısın?

Babam:

- Hangisini anlatmamı istersin?

Düşünmeye başladım. Oğuz Kağan mı yoksa Ergenekon mu? O an “milletimizin dar bir alana sıkışması” geldi.

- Babacığım, Ergenekon Destanı’nı dinlemek istiyorum. Anlatır mısın?

Babam:

- Peki, anlatayım.

Babam, anlatacaklarını bir süre düşündü. O kısa sürede pınarın şırıltısını, yaprakların hışırtısını ve ağustos böceğinin türküsünü dinledik. Daha sonra babam, Ergenekon Destanı’nı anlatmaya başladı.

2. BÖLÜM (Göktürklerin Obasında)

Kayan, kalpağını başından çıkardı. Yakınında bulunan bir ağacın gölgesine geçti. Kısa bir süre ayakta durdu sonra ayaklarını uzatıp oturdu. Elini terli başında ve uzun saçlarında gezdirdi. Oturduğu yerden obaya, insanlara ve koyun sürülerine baktı.

Daha sonra selcen’i hayal etti. Selcen’den sonra oba, insanlar ve hayvanlar aklından silindi.

- Bu kız beni çok etkilemiş! Hiç aklımdan çıkmıyor, dedi.

Kayan, Göktürklerin hanı İl Han’ın en küçük oğluydu. Kardeşleri arasında bir tek o bekardı. Kendi obasında, komşu obalarda çok güzel kızlar vardı. O kızlar arasında Kayan’a ilgi gösteren de çoktu. İl Han’ın oğlu ile kim evlenmek iztemezdi ki? Kayan, bu yoğun ilgiye rağmen evlenmeyi hiç düşünmedi. Ta ki Selcen’i fark edene kadar.

Selcen, uzun boylu, ince belli, dolunay gibi parlayan, siyah saçları beline uzanan güzel bir kızdı. Aynı zamanda bir erkek kadar güçlüydü. Erkeklerle yarışlara katılırdı.

O gün yarışlar yapılmasa, Selcen de o yarışmalara katılmasa Kayan bu güzel kızı tanımayacaktı. Bu zamana kadar Selcen’i görmemiş olmasına şaşırıyordu.

Kayan, at yarışında birinci oldu. Ancak yarışmada birkaç genç onu zorladı. O gençlerden biri de Selcen’di. Kız ilk üçe giremedi ancak at üzerinde ok atma becerisi ile konuşuldu.

O yarışmalar sırasında Kayan, bir anlığına Selcen'le göz göze geldi. Onu görür görmez çok etkilendi. Yarışmalarda ve sonrasında yapılan sohbetlerde gözlerini Selcen'den ayıramadı. Bu süreçte kızın da kendisine ilgili olduğunu fark etti. Sevinç içerisinde kendi kendine söylendi:

- O da benden etkilendi... Biliyorum, Selcen de beni seviyor...

Kayan, obadan gelen gürültüleri artık duymuyordu. Gözleri uzaklara dalıyordu. Ta ki omzuna biri dokunana kadar...

Başını kaldırdığında Tukuz'u gördü. Ona gülümseyerek bakıyordu.

Tukuz:

- Bu dalgınlık ne amca?

Tukuz, en büyük ağabeyinin oğluydu. Kendisinden iki yaş büyüktü ve evliydi. Amca yeğen değil de arkadaş gibilerdi.

- Evinize baktım, yoktun. Burada olduğunu tahmin ettiğim için geldim. Seslendim ama duymadın. Bu ne dalgınlık böyle?

Kayan:

- Otur önce, otur...

Tukuz:

- Seni bu duruma getiren kim amca?

Kayan:

- Bir kız

Tukuz:

- Bu kız Selcen mi yoksa?

Kayan:

- Nereden biliyorsun?

Tukuz:

- Obada bilmeyen yok ki!

Kayan yeğenine şaşkın şaşkın baktı. Herkesin onun Selcen'den hoşlandığını bilmesi hoşuna gitmedi.

Kayan:

- Nasıl olur? Ben kimseye anlatmadım ki...

Tukuz:

- Senin dünyadan haberin yok ki! Hiç kimseye ilgilenmiyor, devamlı Selcen'e bakıp duruyorsun. Pek de dalgınsın. Herkes bu hâllerini fark ettirmeden izledi.

Kayan:

- Yaa rezil oldum desene!

Tukuz, Kayan'ın omzunu tuttu.

- Böyle düşünme. Geçen yıl evlenmeden önce Yıldız'a ben de böyle bakıyordum. Aynı senin gibiydim.

Kayan:

- Herkes sana gülüp alay etmiştir.

Tukuz:

- Gülenler oldu tabii. Ancak aşık olanla kimse alay etmez.

Tukuz neler diyordu öyle? Selcen'e karşı duyduğu şey aşk mıydı?

Kayan:

- Tukuz!

Tukuz:

- Evet, amca?

Kayan:

- Ben bu zamana kadar Selcen'i neden hiç görmedim? O kız bu obada yaşamıyor mu?

Tukuz:

- Görmemen normal. Çünkü Selcen obamızın insanı olmasına rağmen oba dışında yaşıyor, babası ile birlikte yılık peşinde koşuyordu.

Kayan:

- Yaa!

Kızın usta bir binici olması, bir erkek kadar güçlü olması boşuna değildi... Çünkü herkes yılık peşinde koşamazdı. O bunları düşünürken Tukuz konuştu:

- Kayan! Selcen gibi bir kız bulduğuna ve ona aşık olduğuna göre...

Kayan:

- Eee!?

Tukuz:

- Artık evlenmek istersin herhalde.

Kayan:

- Evet dedi, istiyorum. Ben de sana bunu anlatmak istiyordum.

Tukuz:

- Harika!

Tukuz, sevinç içinde bağırdı:

- Hey oba halkı! Herkes duysun, öğrensin amcam evleniyor! Kayan evleniyor! İl Han oğlunu evlendirecek! Bir büyük düğün daha yapacağız! Yurdumuz Ötüken şenlenecek!

Kayan koşarak Tukuz'un ağzını kapattı.

- Sus, deli deli bağırma! Ayıp...

Yeğenini yere yıktı. Tukuz yerde kahkahalarla gülüyordu. Kendilerini düzeltip yeniden oturdular.

Tukuz:

- Ayıp olan bir şey yok.

Kayan:

- Elbette var. Bakalım kız ne diyecek? Belki başkasını seviyordur.

Tukuz:

- Sen o işi bana bırak. Selcen'in kimi sevdiğini kısa zamanda öğreniriz.

Kayan:

- Nasıl?

Tukuz:

- Selcen bugünlerde obada ama fazla kalacağını sanmıyorum. Birkaç gün sonra yeniden yılık peşinde koşturur. Eşim Yıldız'ı gönderir, ona sordururum. Yeter ki sen evlenmekte kararlı ol!

Kayan:

- Selcen'in cevabını şimdiden merak etmeye başladım. Ya "Hayır" derse?

Tukuz:

- Demez...

Kayan:

- Nasıl bu kadar eminsin?

Tukuz:

- Çünkü o gün kızın durumu da seninki gibiydi. Ancak o kendini daha iyi tutuyordu.

Kayan:

- Yaa!

Sevinme sırası şimdi Kayan'a geldi. O sevinçle fırlayıp ayağa kalktı. Köyün hemen yanında yeri işaret ederek:

- Evimin işte şurada kurulmasını isteyeceğim. Okumun düştüğü yere evimiz kurulacak. Tabii Selcen kabul ederse...

Tukuz:

- Sen hiç merak etme! En kısa zamanda düğünün yapılacaktır.

Kayan:

- Ne kadar da eminsin!

Tukuz:

- Göreceksin, birlikte göreceğiz.

Amca yeğen kol kola girerek çadırlara doğru yürüdüler.

3. BÖLÜM (Kayan ile Selcen'in Düğünü)

Selcen, Kayan ile evlenmeyi kabul etti. Durum, İl Han'a duyuruldu. Bu karara sevinen Han, hemen düğün tarihini belirledi. Komşu ülkelerin Hanları, oba beyleri haberciler aracılığıyla düğüne davet edildi. Misafirler için yemekler hazırlandı.

Bu arada Kayan, okunu daha önce kararlaştırdığı koca kayanın yakınına doğru attı ve emretti:

- Evim buraya kurulsun!

Tukuz, sevinç içinde hazırlıklara yardım ediyordu. Misafirlere verilecek çadılar kuruyor, hangi yarışların nerede yapılacağı kararlaştırılıyordu.

Düğün günü hızlıca geldi. Ötüken misafirlerle, yarışlarla ve eğlencelerle renklendi. Selcen yeni evine getirildi. Gelinler ve kızlar onu hazırladılar. Saçlarını ördüler.

Misafirler, komşu obalardan ve ülkelerden gelmeye başladılar. Misafirler, görevli gençler tarafından karşılanarak önce İl Han'ın otağına götürüldüler. Evlenecek gençlere hediyelerini veren, mutluluk dileklerini söyleyen davetliler daha sonra kendilerine ayrılan çadırlara geçtiler.

Davetliler arasında yer alan iki oba beyi hediyelerini verip çadırlarına geçti. Beylerden birisi orta boylu, diğeri ondan biraz daha uzundu. Karşılıklı oturdular. Yüzlerinden memnun olmadıkları belliydi. Sanki düğüne değil de cenazeye gelmiş gibilerdi. Sonunda uzun boylu olan konuştu:

- Neden mutsuzsun? Düğüne mi geldin yoksa cenazeye mi?

Diğerinin yüzü güldü.

- Sanki sen benden farklısın diye cevap verdi.

İkisi de bir süre gülerек birbirlerine baktılar. Kısa boylu olan konuşmaya devam etti:

- Birinin emrinden kurtuluyor, bir diğerine giriyoruz. Şimde de İl Han'ın emri altında yaşıyoruz. Niçin böyle yaşayalım? Bu hanların, yabguların benden senden farkı, üstünlüğü ne? Ben kendi boyumdaki insanlarla, obalarım la kendi başıma yaşamak istiyorum. Kimseden emir almak istemiyorum.

“ Haklısın!” dedi diğeri. O da İl Han'a bağılı yaşamak istemiyordu.

- Başımızı kaldırmaya izin vermiyorlar. Neymiş, birlik olarak yaşamak gerekiyormuş; birlikte yaşayınca güçlü olunmuş! Yüz yıllardır bu durumdayız. Halkımız da bıktı! Savaşta emrindeyiz, düğünde yanındayız. Sevmediğim bir insanın düğününde bulunmak ne kadar da zor!

- Gelmesek ensemize yine kılıç dayarlar.
- En iyisini Tatar Türklerinin beyi Sevinç Han yaptı. Düğüne katılmadı.
- İçimizde en cesur o çıktı. Her fırsatta karşı duruyor. Böyle giderse Sevinç Han, Tatarları toplayıp İl Han ile savaşabilir.
- Evet...
- Böyle bir şey olursa biz Sevinç Han'ın emrinde mi olacağız?
- Ne demek istiyorsun?
- Şunu demek istiyorum: Sevinç Han'ın yanında savaşırırsak yine bizim için hiçbir şey değişmeyecek.
- Böyle düşünmemelisin! Önce şu İl Han'dan kurtulalım. Sevinç Han'ın yanında yer almak emri altına girmek demek değıl ki! Bunları daha sonra konuşuruz.

Diğeri misafir çadırlarında da durum aynıydı. Türk boyları, komşu milletlerin hanları Göktürklere bağılı yaşamak istemiyordu. Memnun olmayanların bir arada hareket ettikleri görölüyordu. Bu durum, toplu isyanın bir işareti, acılı günlerin habercisiydi.

Bu arada düğün, gençlerin eğlenmeleri ve yarışmalarla devam ediyordu. Misafir beyler, bey oğulları, yiğitler yarışları kazanmak ve ödülleri almak istiyorlardı. İl Han'ın boyundaki gençler de ödülleri misafirlere kaptırmak istemiyorlardı. Bu sebeple oyunlar çekişmeli geçiyordu.

Han oğlu evleniyordu. Düğün bu sebeple yedi gün yedi gece boyunca devam edecekti. Gençler bir gün at yarışı, diğer gün Gökbörü oynuyorlardı.

Düğünlerde en büyük heyecan, Kızbörü ve Beyge oyunlarında duyulur. Bu oyunlarda damat ile gelin yarışır. Beklenen o an sonunda geldi; Selcen ile Kayan kızbörü oyununa başladı. Selcen, oğlağı kaçırmış, Kayan da oğlağı onun elinden almaya çalışıyordu.

Herkes onları seyrediyordu. Çocuklar ve gençlerden bazıları gelini tutuyor, bazıları da damadı destekliyordu.

- Haydi Selcen! Yakalanma, az kaldı!

- Haydi Kayan! Yakala onu!

Kayan ile Selcen arasındaki mesafe kapanmaya başladı. Sonunda Kayan kıza yetişti ve elinden oğlağı aldı.

Bir genç üzüntüyle;

- Yazık, dedi... Selcen'in atı yoruldu. Bari Beyge'de oyunu kazansa...

Tukuz, bulunduğu yerde gülümsüyor; "Selcen saygılı ve akıllı bir kız. Eşini utandırmak istemedi." diyordu. Bu düşüncesini yanındaki arkadaşına anlattıktan sonra ekledi:

- Göreceksin, yarın yapılacak Beyge oyununda da aynı durum yaşanacak. At yarışını da damat kazanacak.

Düğünlerde ozanlar konuşur. Çakır Ozan da ustalarından gördüğü şekilde çalışıyor ve söylüyordu. Kopuzun sesi, ozanın sözleri büyük bir ilgiyle dinleniyor; müzik eşliğinde söylenen türküler oradakileri duygulandırıyor. Ozanın sesi yumuşaktı ancak sözleri öyle değildi.

Ok atılan, avlanan, türküler söylenen her yer bizimdi.

Korkusuzca özgür yaşamak, huzurlu günler bizimdi.

Birçok han, birçok bey, devletimize hizmet eder.

Zaman bizimdi yiğitler;

Bugün, yarın, dün bizimdi.

Eskiden kötü bakmak yürek isterdi.

Şimdi karşımıza kim çıkacak?

Dünyaya haklı olarak saldıığımız ün bizimdi.

Çakır Ozan övünüyor,

O günleri çok öznlüyor,

Bugün düne benzemiyor;

Huzur, düğün bizimdi.

Ozan kopuzunu bırakıp dinleyenlere şöyle bir baktı. Kısa süren sessizlikten sonra kendisi konuştu:

- Dikkat ettiyseniz hep “bizimdi” dedim. Size göre ne demeliydim?
- “Bizimdir!” demeliydin, diye cevap verdi bir genç. Merak ediyorum, niçin öyle söyledin?
- O kelimeyi bilerek kullanıp sizin sormanızı bekledim. Şimdi söyleyeceklerime dikkat çekmek için.

Çakır Ozan yeniden kopuzunu çalmaya hazırlanıyordu ki ozana sinirlenen bir genç yüksek sesle seslendi:

- Ozan!

Bakışlar ona çevrildi. Genç, devam etti:

- Çakır Ozan! Göktürkler yine güçlü, hem de çok güçlü! Devletimiz yine çok büyük! Kimse bize isyan edemez. İsyen eden olursa öldürürüz. Dün bizimdi, bugün bizim. Yarınlar da bizim olacak! Sen niçin böyle sözler söyleyip neşemizi bozuyorsun? Sanki düğünde söylemiyorsun da cenazede söylüyorsun.

Alışılmışın dışında bir durum yaşanıyordu. Ozanlara sakın sakın sorular sorulur; karşı düşünceler de saygılı bir şekilde söylenirdi. Ozan yine de sakindi:

- İşte beklediğim söz buydu. Cevabım kopuzum ve sözümle olacak yiğit, dedi ve yeniden söylemeye başladı:

Türk yurdunun her yerini dolaştım,

Zengin, fakir herkesle konuştum,
Birliğimiz bozulmuş, hepsini gördüm.
Çinliler hediyeleriyle, güzel kızlarıyla,
İpek kumaşları ve mücevherleriyle beyleri kandırmış,
Huzurumuz kalmamış, hepsini gördüm.
Beylerin birçoğu Moğol'a, Çin'e bağlı,
Pek çoğu Han olmaya istekli,
Birliğe inanan, cesaretli bir dostumuz,
Devlete bağlılığımız kalmamış.
Yiğitler biz de durup bir düşünelim,
Yarınlara bırakacak düşüncemiz kalmamış.
Büyüklerimiz bize "Bir olun!" dedi.
Ancak bizi dinleyecek kimsemiz kalmamış.
Ben gördüğümü söylerim,
Kopuzumla, sözümle hizmet ederim.
Söylediklerimi hafife almayın ey yiğitlerim!
Fazla zamanımız kalmamış.

Ozana karşı çıkan o yiğidin öfkesi geçecek gibi değildi.

- Ben senin gibi düşünmüyorum Çakır Ozan, dedi. Birliğimiz de var huzurumuz da var. Boylar, obalar bütün Türk boyları burada. Görmüyor musun? Birliği olmayan ülkede böyle düğün yapılır mı? Sen bu sözlerinle İl Han'a hakaret ediyorsun. Asıl birliği ve huzuru bozan sensin!

Sinirli gence başka bir genç cevap verdi. O da sinirli görünüyordu:

- Çakır Ozan ne görüyorsa onu söylüyor, bizleri uyarıyor. Birlikte, birbirimize güvenerek hareket etmemizi istiyor. Bu kadar gezip dolaşan insan senden daha çok bilir.

Bir başka genç daha konuştu:

- Birliğimiz varsa Tatarların hanı Sevinç Han bu düğünde neden yok? Bu İl Han'a meydan okumak değil midir?

Çakır Ozan’a sinirlenen genç kötü bakışlar atarak çıkıp gitti. Onunla birlikte iki genç daha kalktı. Çakır Ozan yeniden kopuzunu eline aldı. Çalıp söylemeye devam edecekti.

4. BÖLÜM (Kara Kış Kara Haberler)

İl Han, oğlu Kayan’ın düğününden memnun kaldı.

İl Han konuştu:

- Tek isteğim Kayan’ı evlendirmektir. Onu da sonunda gördüm. Bundan sonra milletimin birliğini sağlamak, devletimin gücünü arttırmak için çalışacağım.

“Birliği sağlamak” kelimesinde canı sıkıldı. Düğün çok güzel geçse de bazı sorunlar vardı. Sevinç Han düğüne katılmadı. Bu davranış bir anlaşmazlığın yaşanacağını gösteriyordu.

Düğünde bir genç Çakır Ozan’a saygısızlık da yaptı. Bu da duyulmuş görülmüş bir olay değildi.

İl Han:

- Olmayacak işler yaşanıyor, dedi. Gençler aksakala saygı göstermezse; Bey, Han’ın emirlerine uymazsa işimiz zor. Birlik varsa Çinlilerle, Moğollarla uğraşmak kolaydır. En zor iş kendi birliğimizi sağlamaktır. Birliğimiz olmazsa düşmanlara karşı duramayız.

İl Han’ın ilk işi Çakır ozan’a saygısızlık yapan ve onu destekleyen gençleri cezalandırmaktı. Gençlere yılkı sürülerinin bakımını yapmalarını emretti.

İl Han, olacakları tahmin edebiliyordu.

- İyi ki Çakır Ozan’ı düğüne çağırmış ve onu dinlemişim. Ozanlar, etrafta yaşanan her şeyi görüyorlar. Bir an önce önlemimizi almamız gerekiyor, dedi.

O kış zorlu geçiyordu. İnsanlar çoğunlukla çadırlarında, sürüler ahırlarındaydı. Aksakallılar “Ötüken yıllardır böyle bir kış yaşamadı!” diyordu.

Hava kötü olsa da sürekli toplantı yapılıyordu. Her toplantıda Göktürk Devleti’nin korunması ve güçlendirilmesi için kararlar alınıyordu. Yine bir toplantı vardı. Herkes, İl Han’ı dinliyordu:

- Geçmiřte dūřmanın sōzūne inanarak paralandık. Gūcūmūzū kaybettik. Ū yūz yıl ayrı ayrı yařadık. Daha sonra biz Gōktūrkler birlięi yeniden saęladık. Gūlendik. Ancak zon zamanlarda birlięimizi bozmak istiyorlar.

Otağda sessizlik vardı. Beyler, yiğitler, aksakallılar İl Han'ı dinliyorlardı. Han konuşmaya devam ediyordu:

- Bu durumda gerekli ōnemleri almalıyız.

İl Han, ayağa kalktı. Beylerden yiğitlerden bazılarına emirler verdi.

- Sen, sen... Tatarların yanına gideceksiniz. Sevinç Han'ın obasında neler oluyor ōğreneceksiniz.

- Sen, sen, sen, sen... Dięer Tūrk beylerinin dūřūncelerini ōğreneceksiniz. Kimler bizimle beraber kimler Sevinç Han'ın yanında yer alıyor ōğreneceksiniz.

- Sen, sen, ikiniz... Çinlilerin hangi Tūrk beylerini kandırdığını ōğreneceksiniz.

İl Han'dan emri alanlar kōtū havaya raęmen hemen yola çıkıyorlardı.

Gūnler, aylar bu řekilde geçiyordu. Zamanla emir alanlardan bazıları geri dōnuyor, gelen bilgilerle yeni emirler veriliyordu.

Kışın haberciler, casuslar, aksakallılar boylar arasında at sūrdūler.

Casuslardan gelen haberler iyi deęildi. Hepsi aynı řeyi sōylūyordu:

- Sevinç Han birçok Tūrk boyunu kendi emri altına almıř. Ona Çinliler de destek veriyor. Būyūk ihtimalle bahar mevsiminde bize saldıracaklar.

İl Han, bu haberi her alışında sinileniyordu:

- Nasıl olur? Bir Tūrk kendi birliğini nasıl bozar? Çinlilerle nasıl anlaşır? Boř yere kardeş kanı akacak. Yazık!

İl Han, bir bahar gūnū kararını verdi. Kararını vermeden ōnce durumu beyleri ve aksakallılarıyla paylaştı ve onlara danıştı.

- Sevinç Han, birçok Tūrk boyunu emri altına aldı. Onlara Çinliler ve Moęollar da destek veriyor. Bir ordu toplamaya başladılar. Yakında bize saldıracaklar. Ben savaş olmaması için uğraştım. Ancak beni dinleyen olmadı. Eskisi gibi yine birliğimiz bozulacak. Beylerim, aksakallarım! Ne yapalım?

Birçok kişi kendi görüşlerini söyledi.

Kimi;

- Kadın, erkek, genç, aksakal silahlanarak karşılarına çıkarız, dedi.

Kimi;

- Gelecekleri yollara tuzak kuralım, dedi.

- Buraları terk edelim diyenler de oldu.

İl Han, hepsini sabırla dinledi. Son konuşan kendisi oldu.

- Topraklarımızı kesinlikle terk etmeyeceğiz, dedi. Tuzak kurma fikrini de doğru bulmadım. Dağınık obalarımızı toplayacağız. Çevresine geniş bir çukur kazacağız. Atlılar o çukuru geçemeyecek. Geçmek isteyenler de oklarımızla karşılaşacak.

İl Han'ın teklifi herkes tarafından kabul edildi. Önce iyi bir yer buldular. Herkes oraya yerleşti. Daha sonra çukur kazmaya başladılar. Kadın, erkek, çocuk, aksakal herkes çalışıyordu. Bu çukur ile birlikte oklar kimseye zarar vermeyecekti.

5. BÖLÜM (Sevinç Han'ın Oyunu)

“Sevinç Han'ın ordusu geliyor!”

İl Han, bu haberlerden sonra emir vermeye başladı.

- Çukurun dışında kimse kalmasın!

- Getirebildiğiniz kadar at ve öküzü çadırların yanına taşıyın!

- Çukurun iki ucunu birleştirin!

İl Han'ın emirlerine uyuldu. Birçok kişi etrafa dağılarak seslendi:

- Herkes çadırlara! Dışarıda kimse kalmasın!

Bu sesi duyanlar, çadırlarına döndüler. At, öküz ne kadar hayvan varsa bir kısmı çadırların yanına getirildi. Bir tek çukur tamamlanacaktı. O da yiğitler sayesinde çabucak bitti. Sonunda iki çukurun ucu birleştirildi. Düşmanın Göktürklere ulaşabilmesi için önce burayı geçmesi gerekecekti. Göktürkler artık hazırды.

Sevinç Han'ın ordusu da hazırды. Ordunun önünde Sevinç Han duruyordu. Önündeki çukur, onu öfkeliendirdi. Hemen yanındaki beylerden birine döndü:

- Casuslarım çukurla ilgili bana haber verdi. Ancak ben zamanında harekete geçmedim. Keşke bu çukur kazılmadan önce saldırsaydık. Şimdi nasıl savaşıcağız, diye sordu.

Bey:

- Korktular sanırım.

Sevinç Han:

- İl Han korku nedir bilmez. Bir şeyler düşünüyor olmalı. Önümüzde derin bir çukur olsa da savaşıcağız. Dönecek değiliz ya...

İl Han bir yandan karşısındaki orduya bakıyor, tanıdık kişileri görünce sinirli sinirli söyleniyordu.

İl Han:

- Şunlara bakın! Nasıl bu kadar yüz­süz olurlar? Daha dün düğünümde yiyip içiyor, çadırlarımda uyuyorlardı. Bugün ise silahlarını alıp beni ve halkımı öldürmeye gelmişler.

İl Han yine de mutluydu. “İyi ki çukuru kazdırdım! Sanıyorum ki savaş uzun sürmeyecek, can kaybımız olmayacak.” diye mırıldanıyordu.

Savaş başladı. Sevinç Han’ın askerlerinin yapacağı fazla bir şey yoktu. Göktürklerle ok atıyor, atlarını çukura sürüyorlardı. Göktürkler de onlara karşılık veriyordu. Çukur zamanla at ve insan ölüleriyle dolmaya başladı. Göktürkler korunaklı yerde olsalar da can kaybı yaşıyordu.

İlk gün böyle geçti. İkinci gün de Sevinç Han’ın askerleri ve atları oklandı. Savaş günlerce böyle devam etti. Bir sonuca varılmadı.

Sevinç Han üzgün ve öfkeliydi. Askerlerini çukuru geçmeleri için zorluyor, ölmelerine şahit oluyordu. İl Han ise mutlu ve gururluydu. Halkını akıllıca davranıp koruyordu. Kendine gelen güvenle şöyle düşünüyordu:

- Sevinç Han’ın ordusu on gündür burada. İyice yoruldular. On gün süren savaşın sonunda üstünlük bizimdir. Böyle giderse biz kazanacağız. Sevinç Han buradan giderse hiçbir bey onu dinlemeyecektir. Çünkü zafer kazanamayan bir Han, en yakınlarına bile söz geçiremez.

Hava kararmaya yakın savaş durdu. Düşman askerleri çadırlarına geçtiler. Sevinç Han, beylerini çadıra çağırdı. Birlikte durum değerlendirmesi yapacaklardı.

- Bazı beyler ve kumandanlar Bu savaş bitmeyecek, dedi.

- On gündür Göktürk oku ile öldürölüyoruz. Burada askerlerimizi öldürtmeyelim. Dönüp gidelim, diyenler oldu.

- Haklısınız, dedi Sevinç Han. İl Han akıllı davranmış, bir çukur kazarak halkını çukurun arkasına toplamış. Biz onlardan daha akıllı davranarak bir başka yol bulmalı, bu savaşı kazanmalıyız.

Sevinç Han'ın ordusunda ne enerji ne de moral vardı. Beylerden biri sordu:

- Onlar çukurun arkasında durdukça ölmekten başka ne yapabiliriz ki?

- Biz de onlara oyun oynarız, diye cevap verdi Sevinç Han. Gülümsüyordu. Kuracağımız oyun da senin sorunun içinde saklı. Dedin ki...

Oradakiler “Bey ne demiş ki?” diye düşünürken Sevinç Han devam etti.

- “Onlar çukurun arkasında durdukça...” dedin. On gündür düşünüyorum. Çukuru geçmemiz mümkün değil. Biz oraya geçemezsek onları buraya çekmeliyiz. Yarın sabah erkenden yine saldıracağız. Kısa bir zaman sonra kaybetmiş gibi kaçmaya başlayacağız. Kaçarken bazı askerler saklanacak ve bekleyecekler. Karşıdan bakanlar ordumuzun dağıldığını sanacaklar. İşte o zaman İl Han, bizi kovalamak ve öldürmek isteyecek. Askerleriyle çukuru geçtikleri zaman geriye döneriz...

Bu düşünce herkes tarafından kabul gördü. Ancak ufak tefek itirazlar oldu.

İtiraz edenler:

- Bizim bu oyunumuza inanmazlar, dediler.

Sevinç Han onlara;

- Biz kaybetmiş gibi davranmayı başarırsak amacımıza ulaşırız, dedi.

Sabah erken saatlerde kararlaştırılan plan uygulamaya konuldu. Sevinç Han'ın askerleri yeniden saldırdılar. Her yönden saldırıyor, çukuru geçmeye çalışıyorlardı. Göktürkler de onlara ok atarak çukuru geçmelerine izin vermiyordu.

Bir süre sonra Sevinç Han'ın askerleri kaçmaya başladılar. Sevinç Han, önlerine geçerek onları durdurmaya çalışıyor, arkalarından bağıırıyordu:

- Kaçmayın, geri dönün!

Dinleyen yoktu. Ümidini kesince o da atını ters tarafa doğru sürmeye başladı.

İl Han, bu durumu görünce sevindi.

- Sevinç Han'ın ordusu kaçıyor. Şunları kovalayıp öldürelim. Sevinç Han'ı da öldürelim ki bir daha kimse karşımıza çıkmaya cesaret edemesin, dedi.

İl Han çok heyecanlıydı. Sevinç Han'a ve diğer beylere karşı öfkeliydi. Kılıcını çekerek atına bindi ve emrini verdi.

- Saldırın! Onları yakalayın!

Göktürk yiğitleri atlarına bindiler. Çukuru geçerek Tatar ordusunu kovalamaya başladılar. Bu durum bir süre devam etti.

Bir an kaçan ordu geriye döndü. Sanki kaybeden onlar değildi. Saklanan askerler ortaya çıkarak saldırdılar. Kanlı bir savaş yaşanıyordu. Göktürk yiğitleri can vermeye başladılar.

Oyunu anlayan İl Han pişmandı. Tekrar çukurun arkasına geçmeyi düşündü. Başka çaresi de yoktu.

Emretti:

- Geriye, çukurun arkasına geçin!

Bu onun son emriydi. İl Han'ın etrafı düşman askerleri tarafından sarılınca Oğulları da onun çevresinde bir çember oluşturdular. Kayan ile Tukuz o çemberi oluşturan kahramanlardan ikisiydi. Ancak düşman askerleri sayıca fazlaydı. İl Han, oğulları, beyleri, askerleri birer birer can verdiler.

Kayan ile Tukuz çok yorgundu. Başta İl Han olmak üzere en yakınlarının ölümlerini gördüler. Artık savaştan ümitleri yoktu. Güçleri bitene kadar savaşmaları gerektiğini biliyorlardı.

Amca ve yeğen, önceleri sırt sırta savaşıyorlardı. Sonra birbirlerinden ayrıldılar ve her ikisi de onlarca düşmanın içinde kaldılar. Yine de kimseyi yanlarına yaklaştırmıyorlardı.

Kayan artık kolunu bile kaldıramıyordu. Onlarca düşman askeri ona saldırıyor, sırtarak bakıyordu. Üzerine gelen kılıçların da etkisiyle dizlerinin üstüne çöktü. O an Tukuz'u gördü. O da kendisi gibi yerde ve etrafı düşmanla doluydu. Esir alındıklarını anladı ve üzüldü. Kılıcı elinden düştü. O an, düşman ordusundan bir bey konuştu:

- Öldürmeyin! Onlar İl Han'ın oğlu ve yeğeni. Onlar benim esirim olacaklar!

Kayan, o beye baktı ve hemen tanıdı. Düğününe gelenlerden biriydi. Gücü olsa onu hemen öldürürdü.

Sevinç Han da atının üstündeydi. Savaş alanını seyrediyordu. Az da olsa direnenler vardı. Bir süre sonra oradan gelen sesler de kesildi.

Zaferi kazanan ordu, Göktürk çadırlarına girdi. Göktürk kadınları, kızları, eşyaları, hayvanları alındı.

Sevinç Han konuştu:

- İl Han yok artık! Türk devletinin Han'ı benim. Bundan sonra bu toprakları ben yöneteceğim!

6. BÖLÜM (Esir Günler)

Kayan ile Tukuz üzüntülüydü. Eşlerinin yüzlerine utançtan bakamıyorlardı. Göktürk boyundan çok az kişi hayattaydı. Hayatta kalanlar da esirdi. Daha önceden onların olan her şey artık başkalarına aitti. Tukuz ile Yıldız, Kayan ile Selcen de eşyaları ve atlarıyla birlikte Sevinç Han'ın beylerinden birinin esiriydiler.

Tukuz, Kayan'ın savaştaki halini unutamıyordu. “Neden ben de ölmedim? Babam gibi, kardeşlerim gibi neden ben de savaş alanında kalmayıp esir düştüm?” diye söyleniyordu. O an, hayatındaki en kötü andı. Düşman'ın sesini hatırlayıp duruyordu:

“Öldürmeyin! Onlar il Han'ın oğlu ve yeğeni. Onlar benim esirim olacaklar!”

Türk, Türk'e esirdi. Ne kadar tuhaf ve acı bir durumdu. Birbirlerine güvenerek yaşamaları gerekirdi. Ah! Keşke o kılıçlar onu öldürseydi de o anı yaşamasaydı. Ölüm, bu durumdan daha iyiydi. Şimdi düğününe bir dost gibi katılan bir Türk beyinin esiriydi. Onu gördükçe sinirleniyordu. Ancak bundan başka yapabileceği bir şey de yoktu. Kendi kendine konuşuyordu: “Şuna bak! sanki bir Çinli'yi esir almış gibi seviniyor. Şerefsiz!”

Günlerce kolları bağlı bir şekilde yürütüldüler. Onları hayvan götürür gibi götürdüler. Hakaretler ederek kırbaçladılar. Atları da yanlarından ayrılmıyordu.

Sevinç Han'ın yurdunda, bir Türk beyinin obasındaydılar. Artık esirdiler. Dördü bir arada bir çadırdaki kalıyorlardı. Başları önde ve üzgündüler. Devletleri yok, bayrakları

yok; anaları, babaları, kardeş ve akrabaları yoktu. Hepsinin aklında cevap bulamadıkları şu soru vardı: “Bundan sonra ne olacak?” Ümileri de yoktu. Çok az konuşuyor, ağlıyorlardı.

- Esir düşmek çok zor, dedi Kayan... Öldürülseydim de bu günleri görmeseydim.

- Kim esir düşmek ister ki, dedi Tukuz. Sürükleyerek buralara kadar getirdiler. Bize ne yaparlar, ne yaptırırlar? Göreceğiz...

- Yemek verip besleyecek değiller ya, dedi Kayan. Onların hizmetçisiyiz. Hayvanlarına baktıracaklar. Ağır işlerde çalıştıracaklar. Kadınlarımız da hizmetçi olacak.

Kayan’ın aklı geride kalan yurtlarındaıdı.

- Öldürülen ve orada bırakılan insanlarımızı, yakılan evlerimizi asla unutmayacağım.

Belki daha pek çok şey konuşacaklardı. Elbette söyleyecekleri çok şey vardı. Ancak vücutlarının dayanacak durumu yoktu. Günlerce aç, susuz yol yürümüşlerdi. Ayakları şişmişti, ağrıyordu. Oturdukları yerde uyuyup kaldılar.

O gece bir esir olarak uyudular. Sabahın erken saatlerinde de tekmelenerek uyandırıldılar.

Önlerine birer parça kuru ekmek, bir parça da kemik attılar.

- Kalkın! Burası İl Han’ın otağı değil. Yapılacak işler sizleri bekliyor...

Yıldız bu davranış karşısında şaşkın ve öfkeliydi. Bakışları, önlerine atılan yiyeceklerdeydi.

- İl Han’ın gelini yiyecekleri beğenmedi galiba, dedi o kişi. Altın tepsiler içinde yağ, yoğurt, kımız ve et vermemizi mi bekliyordunuz?

Çaresizdiler, açtılar... Yaşamaları gerkiyordu. Çadırın tozlu yerine atılan kuru ekmekleri ve etleri aldılar. Doymaları mümkün değildi ancak biraz da olsa yediler. Sonrasında erkekler at tımarına, kadınlar da beyin otağına hizmet etmeye götürüldüler.

O gece, yine yorgun ve ezik, bir aradaydılar. Kayan’ın gözü hep gökyüzünde, dışarılardaydı. Atları kendilerine yakın olmak istiyor; çadırın dibine geliyorlardı.

Tukuz:

- Hiç konuşmuyorsun. Gözün hep dışarıda, uzaklarda... Ne düşünüyorsun?

Kayan:

- Kaçmayı düşünüyorum. Atlarımız şurada. Sevinç Han'ın adamları yiyip içip eğleniyorlar. Çünkü bizi kurtaracak kimsenin olmadığını biliyorlar. Bu fırsattan yararlanmalıyız. Eşlerimizle bir aradayız. Ne yapacaksak yapmalıyız yoksa çok geç olabilir.

Selcen, kocasına ilk kez umutla baktı.

- Doğru söylüyorsun Kayan, dedi. Bizi birbirimizden ayırırlar, başkalarına eş olarak verirler. Ömür boyu birbirimizi göremeyiz. Esir düştüğümüz bey gün boyu bana kötü kötü baktı.

Yıldız:

- Erkeklerin bana bakışlarını hiç beğenmedim. Ne yapacaksak bir an önce yapmalıyız.

Bu durum, Kayn ile Tukuz'un canını sıktı. Esir alınan kadınlar, kendilerini esir alanlara ya da başkalarına veriliyordu.

Yıldız:

- Kaçma kelimesini konuşmalarımızda hiç kullanmamalıyız. Hep ümitsiz ve moralsiz görünmeliyiz.

Selcen:

- Esirliği kabullenmiş gibi davranmalıyız. Ne emrederlerse, hangi işi gösterirlerse yapmalıyız ki bizden şüphe duymasınlar.

O gece de öyle geçti. Sonraki gün onları uyandırmaya gelenler bu defa uyanmış buldular. Tekmeleyerek uyandıramasalar da hakaret edip duruyorlardı. Kuru ekmekleri ve soğuk etleri yine önlerine attılar. Yine ağır işlerde çalıştırdılar.

Üçüncü gece yine birlikteydiler. Önceki günlere göre daha canlı, daha güçlüydüler.

Kayan:

- Bu gece uyumak yok. Bunların zafer sevinci uzun sürüyor. Yiyip içip uyuyorlar. Kendilerine çok güveniyor ve kaçabileceğimizi düşünmüyorlar. Atlarımız da yakınımızda.

Tukuz:

- Buradan kaçarsak nereye gideriz?

Selcen:

- Ötüken'e gideriz. Yurdumu çok özledim.

Yıldız:

- Evet, önce yurdumuzu görmeliyiz.

Uyumadılar. Geç saatlere kadar konuşmadan beklediler. Etraf sessizdi. Kayan'ın gözü gökyüzündeki aydaydı. Bulutlardan bit tanesi Ay'a çok yakındı. Onun bir an önce Ay'ı kapatmasını bekliyordu. Bekledi, bekledi. Sonunda hava karardı.

Kayan:

- Haydi, gitme zamanı.

Uzandıkları yerden kalktılar. Önce Kayan, çadırdan çıkarak etrafa baktı. Herkes uyuyordu. Ortalıkta kimse yoktu. Çadıra dönerek eliyle "Çıkın!" işareti yaptı. Artık hepsi dışarıdaydılar. Yavaşça atlarına doğru yürüdüler. Yine yavaşça bindiler. Atlar da durumu anlamış gibi sessizlerdi. Belli bir süre sonra hızla koşmaya başladılar.

Dört esir artık kaçaktı. Yapacakları bir şey yoktu. Uyanmaları, hazırlanmaları nereye gitiklerini bulmalarını uzun sürecek gibiydi.

Dört atlı, Göktürk yurduna doğru hızla ve dinlenmeden gidiyorlardı. Esaret ve hakaretler artık gerideydi. Bir süre sonra Ay da esaretten kurtuldu, yolu aydınlatarak onlara yol gösterdi.

Kayan, Ay'a teşekkür eder gibi baktı.

- Teşekkür ederim, dedi. Bir süre bulutun arkasında kalarak kaçmamıza fırsat hazırladın. Esaretten kurtulmamıza yardımcı oldun.

7. BÖLÜM (Göktürklerin Yurdunda)

Yurtlarına yaklaştıkça heyecanları artıyor, seviniyorlardı. Esaretten kurtulmayı hiç ümit etmiyorlardı. Yorgun olsalar da hızlı gitmeye çalışıyorlardı. Atları da kendileri kadar yorgundu.

Bir ara Tukuz ile Kayan yan yana geldiler.

Tukuz:

- Çok heyecanlıyım.

Kayan:

- Ben de.

Tukuz:

- Ümidim yoktu. Kurtulacağımı düşünmüyordum.

Kayan:

- Hala şaşkınım.

Tukuz:

- Ümitsiz olmakta haklıydık. Devletimiz yıkıldı, halkımız öldürüldü, esir edildi.

Eşyalarımız alındı.

Hemen arkalarında Yıldız ile Selcen geliyorlardı. Onlar da aynı duygu içindeydiler.

Yıldız:

- Bizi takip ederler mi?

Selcen:

- Sanmıyorum.

Yıldız:

- Tekrar esir olmaktan korkuyorum.

Selcen:

- Korkma! Bundan sonra bize esaret yok.

Biraz sevinçli, biraz tedirgin bir yolculuk geçirdiler. Sonunda Ötüken'e, yurtlarına geldiler. Savaş alanını görünce durakladılar. Etrafta cesetler, yakılmış çadırlar, hayvanlar vardı. Hayvanlar sahihsiz yaşamaya alışık değildi. Ses çıkarıp duruyorlardı.

Kayan, atından indi ve yürüdü. Onunla birlikte diğerleri de atlarından indiler. Savaş alanında gezindiler. Kardeşleri, akrabaları, kadın erkek birçok kişi cansız yatıyorlardı. Bir süre amaçsız ve ağlamaklı bir şekilde dolaştılar. Karşılaştıkları her ceset, onları üzüyor, hatıralarını canlandırıyordu. Kayan, bir ara durdu ve yerde yatan bir Göktürk büyüğüne baktı.

“Çakır Ozan! İlerleyen yaşına rağmen savaşa katılmış ve uçmağa varmış!” diye mırıldandı.

Ozanın kopuzu bir yanda, kılıcı bir yandaydı. Eğildi, kopuzu aldı.

“Bunu bir hatıra olarak saklayacağım Çakır Ozan.” dedi. “Sen, Türk birliğine inanan biriydin. Kopuzun hiç susmayacak, düşüncelerin hep söylenecek.”

Kayan, Tukuz, Yıldız ve Selcen tekrar bir araya geldiler.

Selcen:

- Ne yapacağız?

Yıldız:

- Önce ölüleri gömelim, sonra da bir çadır kuralım. Eşyalardan işe yarayacak olanları toplarız. Hayvanlarımız için barınaklar yaparız. Dört kişi olsak da Göktürk bayrağını yine dalgalandırırız.

Kayan:

- Evet, önce ölülerimizi gömelim. Ancak buraya yerleşmeyelim. Artık burada yaşayamayız.

Diğerleri, “Neden?” der gibi ona baktılar. Kayan, o an sanki devlet başkanıydı ve halkına emir veriyor gibiydi.

- Etrafımızda düşmanlar var. Tatarlar burada olduğumuzu öğrenirlerse bu defa hepimiz ölürüz.

Tukuz:

- Peki, ne yapayacağız, nereye gideceğiz?

Kayan:

- Ölülerimizin hepsini gömemeyiz çünkü sayımız çok az, binlerce ölü var. İl Han'ı ve bazı büyüklerimizi gömelim yeter. İşe yarar ne kadar eşya varsa toplayalım. Hayvanlarımızı da alarak ayrılalım. Uzaklara, çok uzaklara gidelim.

Tukuz:

- Ne kadar uzağa, nerelere?

Kayan, Altay Dağlarının zirvelerine baktı.

- Düşmanın bizi arayıp bulamayacağı bir yere. Altay Dağlarının zirvelerine yakın yayalalardan birine. Kutsal Altay Dağları, mutlaka evlatlarını saklayacak bir yer gösterir.

Hepsi dağların zirvelerine baktı.

Yıldız:

- Oralarda ne kadar kalacağız? Ne zaman geri döneriz?

Kayan:

-Ne zaman döenceğimizi Gök Tanrı'dan başka kimse bilemez. Oralarda üremeli, çoğalmalıyız. Sayımız düşmanı korkutuncaya kadar saklanmalıyız.

Yıldız:

- Demek ki yurdumuzu bir daha göremeyeceğiz.

Kayan:

- Torunlarımıza yurdumuzu, yaşadıklarımızı anlatırız. Onlardan, bildiklerini kendi torunlarına anlatmalarını isteriz. Yüz yıllar sonra soyumuz tekrar buraya gelir.

Yıldız, ağlamaya başladı. Artık ağlamaktan utanmıyor, gözyaşlarını saklamıyordu. Selcen de ağlamaya başladı. Kayan onları uyardı:

- Tatarlar bizi bulabilir. Zaman kaybetmeyelim. Haydi, görev başına! Önce babamın ölüsünü bulup onu gömelim.

Savaş alanına doğru yürüdüler. İl Han'ı, İl Han'ın oğullarını ve beylerden bazılarını bulup gömdüler. Daha sonra eşya aramak için etrafa dağıldılar. İnsan hayatı için önemli olan ne bulurlarsa topluyor, bir tarafa yığıyorlardı.

Sıra eşyaları ve silahları hayvanlara yüklemeye geldi. Az kişi olduklarından bu iş uzun sürüyor, yoruluyorlardı. Dinlenmeden çalışarak o işi de bitirdiler.

Dördü de çok yorgundu.

Kayan:

- Yoruldunuz, biliyorum. Ancak durup dinlenme zamanı değil. Bir an önce yola çıkmalı ve buradan uzaklaşmalıyız.

Bunları söylese de kendisi de çok yorgundu. O da kendini yere bıraktı. Kısa bir süre dinlendiler.

Yurtlarından ayrılmak onlara çok zor geliyordu. Hepsinin burada yaşadıkları acı tatlı birçok hatıra vardı.

Kayan ayağa kalktı:

- Artık ayrılık zamanı. Esaretten kurtulmanın sevincini yaşayamadık. Yurdumuzu bu halde görmek insanı üzüyor. Devletimizi, yurdumuzu, halkımızı her şeyi kaybettik.

Selcen:

- Bir de yurdumuzu bir daha asla göremeyeceğiz

Tukuz:

- Obamızın acıklı durumunu seyretmeye dayanamıyorum.

Diğerleri de isteksiz bir şekilde ayağa kalktılar. Kayan, savaş alanına, çevreye, dağlara, yaylalara tekrar baktı. “Elveda Ötüken!” diye mırıldandı. “Yine geleceğiz. Seni yine şenlendireceğiz. Bizleri, evlatlarını bekle.”

Toplanmış eşyaları, hayvanları ile birlikte yol almaya başladılar. Dördünün de gözleri dolu doluydu. Altay dağlarının zirvelerine doğru yürüdüler.

8. BÖLÜM (Zorlu Yolculuk)

Bir süre sonra yolculuk hem kendileri hem de hayvanları için yorucu olmaya başladı. Önceden geniş olan yollar giderek daraldı ve dikleşti. Belki de buraya gelen ilk insanlar onlardı.

Yürüdükleri yerde yol yoktu. Alan çok dardı. En ufak bir dikkatsizlik ölüm demekti. Bu sebeple tek sıra halinde yürüyorlardı. Sırayı korumak için en önde Kayan, en arkada Tukuz yürüyordu.

Bazı dar yerler yüzünden eşya yüklü hayvanlar yuvarlanıp düşüyordu. Bu durumda hiçbir şey yapamıyor sadece üzüliyorlardı. Selcen ve Yıldız, hayvanlara sesleniyorlardı:

- Deh aslanım, deh! Bu tehlikeli yolculuk bitecek. Az kaldı! Biraz daha çabalayın... Ayağınızı dikkatli basın! Siz de eşyalar da bizim için değerlisiniz. Deh!...

Yolculuklarından beri eşya yüklü üç at ve on beş yirmi koyun kaybettiler. Keçiler için bu yolculuk zor değildi. Ancak koyunlar için aynı şey söylenemezdi. Birer ikişer düşüyorlardı. Her defasında köpekler arkalarından havlıyordu. Selcen, düşen hayvanların arkasından üzgün ve çaresiz bakarak Yıldız'a seslendi:

- Bu gidişle koyun kalmayacak!

Yıldız:

- Kalanlar yeter.

Yolculuk bir türlü bitmiyordu. Artık yorgunlardı. Yıldız, Selcen'e seslendi:

- Kayana bir seslenir misin? Daha çok gidecek miyiz?

Selcen:

- O en önde gidiyor. Sesimi duyamaz. Dinlenecek bir yer bulursa elbet durur.

Bir zaman sonra önlerine düzlük küçük bir yer çıktı. Yanında su kaynağı da vardı.

Kayan:

- Geceyi burada geçireceğiz. Biz de hayvancıklar da dinlensinler. Eşyaları çıkarın.

Eşyaları çıkardılar. Yüklerden kurtulan hayvanlar, karınlarını doyurdu. Bu arada kendileri de yediler, yere uzandılar. Köpekler hayvanların başında asker gibi duruyorlardı. Yıldız, geldikleri yöne doğru bakarak konuştu:

- Günlerdir yürüyoruz. Nerelerden geçtiğimizi, nerede olduğumuzu bile bilmiyorum. Buradan geriye dönüp yurdumu bile bulamam.

Selcen:

- Ben de.

Yıldız:

- Daha gidecek miyiz?

Kayan:

- Bilmiyorum. Buralara ilk defa geliyorum. Neredeyiz, önümüze nasıl yerler çıkacak bilemiyorum.

Yıldız:

- Şöyle geniş, suyu ve otu bol bir yer olmalı.

Otların üzerine uzandılar ve uyudular. Sabah uyandıklarında artık yorgun değillerdi. Havada insanı üşüten bir serinlik vardı. Tekrar işe koyuldular. Eşyaları ve araçları yüklemeye başladılar. Bu iş çok zaman alıyordu.

Hareket etmeden önce bulundukları yeri incelediler ve ileri baktılar. Kayan, bir tepeyi işaret etti:

- Şurayı görüyor musunuz?

Selcen:

- Görüyorum.

Kayan:

- İşte o tepeyi aştıktan sonra suyu bol, geniş bir yer bulacağımızı tahmin ediyorum.

Selcen:

- Ya tahmininde yanılırsan?

Kayan:

- Yanıldığımı sanmıyorum. Yaşamaya uygun bir yer değilse devam ederiz.

Selcen hem tepeye hem de dizlerine baktı. Şimdiden dizleri ağrıyordu:

- Off, şu yolculuk bir bitse.

Diğerleri güldüler. Selcen onlara cevap verdi:

- Gülün bakalım! Sanki sizin durumunuz benden farklı. Gece nasıl ölü gibi yattığınızı ve kesintisiz uyuduğunuzu tahmin edebiliyorum.

Tukuz:

- Belki bir gün, belki iki gün daha yürüyeceğiz. Sanırım artık yolculuğumuzun sonuna geldik. Yürüyüşe devam! Hava serinken devam edelim. Konuşarak vakit kaybetmeyelim. Gittiğimiz yerde konuşmaya ve uyumaya bol bol zaman bulacağız.

Yıldız:

- Konuşmaya zaman bulacağımızı sanmıyorum.

Kayan:

- Niçin öyle söyledin?

Yıldız:

- Çalışırken dinlenmeye vakit bulamayız. Yüzlerce hayvanla ilgilenmek zaman alacak. Daha beslenme, barınma ve diğer işler de var.

Konuşmayı orada bitirdiler. Gidecekleri yerde çok işleri olduğunu hepsi biliyordu. Bu kadar işi dört kişinin yapması zordu.

Kayan, yürüyüşü başlattı. Onun arkasından yüklü atlar harekte geçirildi. Sonra diğer hayvanlar yürütüldüler. Köpekler, sırayı korumak için havlıyor, çevrede dönüyorlardı.

9. BÖLÜM (Ergenekon)

Yolculuk bir süre daha kolay geçti. Ancak tepeye yaklaştıklarında yine zorlaştı. Hem tırmanmak hem de doğru hareket etmek gerekiyordu. Bu sırada yüklü

birkaç at ve koyun daha öldü. Hayvancıklar insanlar kadar dengeli ve dikkatli olamıyorlardı.

Kayan, eşya yüklü atlara bakıyordu. Çünkü eşyaların hepsi değerliydi. Düşen hayvanlardan çok eşyalara üzülmüyordu.

Kayan, tepenin en ucuna geldiğinde durdu. Onunla beraber sıra da durdu. Kayan bu dik tepeye bakıyor, nereden geçebileceklerini düşünüyordu. Oralarda yürümenin bile zor olacağını anladı. “Yukarılar çok dik. Yapılacak en iyi şey alt taraflarda yeni bir yol aramak.” diye düşündü.

Atını alarak tepenin aşağı taraflarına yürümeye başladı. Sonunda bir yer buldu. Bu yer yürümek için uygun görünse de dikkatli olmak gerekiyordu. Kayan bu duruma sevindi, atını o tarafa çekti. Sıra da onun peşinden geliyordu.

Kayan, bu sırada sürekli bir ata bakıyordu. O hayvanın sırtında Çakır Ozan’ın Kopuz’u vardı. Kopuz’u taşıyan atın düşmesini istemiyordu.

Kopuz, taşınan eşyalar arasında tekti. Diğer eşyaları yapmak mümkündü ancak aralarında kopuz yapabilecek kimse yoktu. Onu korumak, torunlara miras olarak bırakmak gerekiyordu.

Türk milleti, kopuzsuz ve ozansız olamazdı.

Yolculuk o dar ve tehlikeli yolda devam ediyordu. Bu sırada bir at daha düştü. Kayan önce kopuzu taşıyan at sandı. Oraya üzüntüyle baktı. Düşen hayvan, kopuzu taşıyan atın önündeydi.

“Çok korktum!” dedi. “Şu kopuzu kırılmadan yeni yurdumuza ulaştırsak! O çok önemli bir alet. Torunlarımdan hangisi yetenekli çıkarsa ona vereceğim.”

Doğacak torunlarını düşünmek onu gülümsetti.

“Çok torunumuz olmalı. Bir an önce çoğalmalı, yüzlerce, binlerce olmalıyız.” diye söylendi.

Uzun ve zor geçen bu yürüyüşten sonra o tepeye ulaştılar. Önlerinde dik, sivri tepelerle çevrili, geniş ağaçlarla kaplı bir yer vardı.

Selcen:

- Şu yeşillığe bakın!

Yıldız:

- Suyu, otu, ağacı bol bir yer burası. Yaşanılacak bir yer. Buraya yerleşelim.

Tukuz, Kayan’a dönerek:

- Tahmininde haklı çıktın. Tepelerle çevrili geniş bir yere geldik.

Önlerinde çok güzel bir manzara vardı. Fakat bulundukları yer rahat değildi. Gördükleri yere ulaşabilmeleri için bulundukları tepeden inmeleri gerekiyordu. Aynı zorlukları tekrar yaşayacaklardı.

Kayan:

- Erken seviniyorsunuz! Bulunduğumuz yerde oturabileceğimiz bir yer bile yok. Yeni yurdumuza ulaşabilmemiz için biraz daha yolumuz var. Eşyalarımızı ve hayvanlarımızı oraya ulaştırmalıyız. Biraz daha yorulmamız gerekiyor.

Yürüyüş yeniden başladı. Hepsi yeni yurtları için heyecanlıydı. Hayvancıkların da sesleri çıkmaya başladı. Sanırım onlar da sevinçliydi.

Sonunda yolculuk bitti. Burası her çeşit ağacın, kuş ve hayvanın yaşadığı bir yerdi. Dördü de kendilerini otların üstüne attılar. Hayvanlar da grup halinde ağaç gölgelerine dağıldılar.

Kayan; toprağı öptü, otlara dokundu, onları kokladı.

- Gök Tanrı’ya şükürler olsun, dedi.

Selcen de oturduğu yerden otlara dokunup onları kokluyordu.

- Buraya gelince bütün yorgunluğum geçti, dedi. Sanki bu güzel yere kuşlar gibi uçarak gelmiş gibiyim.

Yıldız:

- Burası bizim yurdumuz olacak. Tekrar çok olacağız. Ancak bunun için belki de yüzlerce yıl burada kalacağız.

Kayan:

- Evet. Torunlarımızın torunlarının torunları daha güçlü olarak geri dönecekler. O zaman Asya’da Göktürk’ün sözünün geçmediği yer yine kalmayacak.

Yıldız:

- Buraların adı yoktur.

Tukuz:

- Evet, yoktur. Buralara daha önce kimse gelmemiş.

Selcen:

- Bir ad koyalım.

Yıldız:

- O işi en iyi Kayan bilir. Çakır Ozan’ın kopuzu kimdeyse söz onundur.

Kayan gülerek:

- Aferin size, dedi. En son yapılacak işi şimdi yapıyorsunuz. Önce araziye inceleyip yerleşecek bir yer bulalım. Daha çadır kurulacak, hayvanlara yer yapılacak. Çok işimiz var! Yürümeye devam.

Geniş geniş doğanın içinde yürümeye devam ettiler. Bir yere geldiklerinde hepsi aynı anda durdu.

Tukuz:

- Buraya yerleşelim. Terk ettiğimiz yurdumuza benziyor.

Kayan:

- Evet, çok benziyor. Şu küçük tepelere çadırlarımızı kurarız. Şuraya da hayvanlar için bir yer yaparız. Yurdumuzu bulduğumuza göre artık ad koyabiliriz.

Hepsi o an Kayan’a baktı. Sanki konuşan Kayan değildi de Çakır Ozan’dı.

Kayan, kısa bir süre çevreye baktı:

- Bu cennet toprağın adı “Ergenekon” olsun.

Dördü de bir süre çevrelerine ve birbirlerine baktılar. “Ergenekon...” diye söylendiler. Bu ad çok hoşlarına gitti. Tukuz heyecanla araziye döndü ve bağırdı:

- Ergenekon! Biz geldik! Göktürkler geldi! Bizi sakla, koru, ürememizi sağla!

Artık herkes yapacağı işi biliyordu. Atların yüklerini çözdüler. Zavallı hayvancıklar çok yorgundular. Yüklerinden kurtulduktan sonra mutluluktan zıplayıp kişnemeye başladılar.

Ergenekon’un dört insanı çalışmaya başladılar. Önce bir eve ihtiyaçları vardı. Birbirlerine yakın iki çadır kurdular. Biri Kayan ile Selcen’in, diğeri de Tukuz ile Yıldız’ındı.

Selcen:

- Yapılacak çok iş var çok! Çadırları kurmakla iş bitmiyor. İçlerine eşyalar konulacak, oturulacak, misafir ağırlanacak duruma getirilecek, dedi.

Yıldız gülümseyerek:

- Misafirler mi?

Selcen:

Kendimizi bir anlığına yurdumuzda zannettim. Burada iki aileyiz. Ancak birbirimizi ağırlayabiliriz. Başka kimsemiz yok.

Yıldız:

- Gündüzleri çalışırız. Bir akşam siz bize, diğer akşam biz size geliriz.

Gülüyor olsalar da üzüntülüydüler. Akıllarında geride bıraktıkları yurtları ve insanları vardı. Oraları, onları bir daha göremeyeceklerini bilmek üzüyordu.

Yıldız:

- Zamanla burada çadır sayısı artacak. Çocuklarımız olacak. Kızlarımız, oğullarımız burada büyüyecekler. Hepsi birer yiğit olacaklar. Düğünler yapacağız, onları evlendireceğiz.

Selcen, Yıldız’a şakasına sordu:

- Kızını, oğluma verir misin?

Yıldız:

- Hiç vermez olur muyum? Yeter ki oğlun, kızımı beğensin.

Selcen:

- Beğenir, beğenir. Senin kızın da senin gibi güzel olur. Güzeli kim beğenmez?

Yıldız:

- Oğlun, Ergenekon'daki Göktürk obasının beyi Kayan'ın oğlu olacak. İleride bey olacak! Bey oğlu beye kız verilmez mi hiç?

Selcen:

- Dört kişilik obanın beyi Kayan.

Birlikte güldüler.

İleride Kayan ile Tukuz keçilere yer yapmaya çalışıyorlardı. Eşlerinin sesleri geliyordu:

Tukuz:

- Şunların neşelerine bak.

Çalışmayı bırakıp kadınlara baktılar. Kayan seslendi:

- Hey! Neden güldüğünüzü bize de söyleyin, biz de gülelim!

Yıldız:

- Düğün yapıyoruz, düğün. Senin oğlan ile bizim kızı evlendiriyoruz.

Kayan:

- Hayırlı olsun.

Tukuz:

- Hayırlı olsun.

Bu defa dördü birlikte güldü. Yeni yurt Ergenekon, kahkaha sesleriyle doldu.

10. BÖLÜM (Kayan'ın Son Sohbeti)

Kayan bir süre çadırı dolduran kalabalığa baktıktan sonra sordu:

- Kayatlar hepiniz burada mısınız?

Selcen:

- Buradalar. Oba halkı burada!

Kayan:

- Peki ya Tukuz'un çocukları ve torunları, Tukuzlar da burada mı?

Tukuz:

- Buradalar, oba halkı burada!

Kayan:

- Zaman esen bir rüzgar gibidir. Hayatımızın ne kadar kısa olduğunu bize hatırlatır. Zaman şırıl şırıl akan bir dereye de benzer. Akan su bize zamanın akıp gittiğini anlatır. Ancak biz günlük koşuşturmalar içinde bunun farkında olmayız. Çocuklarımızın, torunlarımızın sesleri bize rüzgarın sesi, derenin şırıltısı gibi gelir. “Yılların geçip gittiğinin farkına ne zaman varırız?” diye sorarsanız ise yaşlandığımızda derim.

Çocukları, torunları hep birlikte Kayan'ı dinliyorlardı. Kayan artık yaşlandığı için ayakta duramıyordu. Yorgundu ve nefesi konuşmaya yetmiyordu.

Biraz dinlenmek için sustu, çevresine baktı. Eşi Selcen, yeğeni Tukuz ile Yıldız da artık yaşlıydı. Ancak diğer dinleyenler genç ve canlıydılar.

Kayan, az önce gözlerileriyle herkesi saysa da kalabalığa tekrardan baktı. Sonra Selcen'e döndü:

- Selcen! Az önce “oba halkı burada” dedin ama bir eksikimiz var. Torunum Karaca nerede, onu göremiyorum.

Selcen:

- Yalnız Karaca gelmedi. Ava gitmiş.

Kayan:

- Ona haber verilmedi mi?

Selcen:

- Verildi. Herkese haber verildi. Yalnız Karaca yok. Biliyorsun o biraz farklıdır. Canının istediği gibi davranır.

Kayan:

- Karaca nasıl bir çocuk böyle! Hiç benim soyumdan gelmiş gibi değil. Kayatlar'a hiç benzemiyor.

Selcen:

- Emrini ona ben söyledim. "Akşama avdan dönünce dedemin yanına gider onu dinlerim. Şimdi av zamanıdır." dedi ve okunu yayını alarak gitti.

Tukuz:

- Onun çocukları da onun gibi olmaz umarım.

Kayan:

- Umarım. Karaca nasıl cezalandırılacağını bilir. Zamanımız yeterse onunla da görüşürüz.

Kayan, az da olsa kendi halkına şöyle bir baktı. Sonra konuştu:

- Siz zannediyorsunuz ki sadece size bakıyorum. Ancak ben şu anda yüzlerce yıl sonrasına, geleceğimize bakıyorum. Ergenekon'a gelişimiz daha dün gibiydi. Önceden iki çadırdık şimdi on iki çadırız. Onlarca, yüzlerce yıl sonra daha da büyüyeceğiz. Yeniden Göktürk milleti olacağız. Yüz bin mızraklı bir ordumuz olacak. Göktürk Devleti'ni yeniden kurmak için yürüyeceğiz.

Kayatlar'dan bir çocuk konuştu:

- Ata! Buradan nereye yürüyeceğiz? Kiminle savaşaacağız?

Kayan:

- Elbette Ötüken'e, ata yurdu topraklara gidilecek. Daha doğrusu onlar gidecekler.

Kayan, bu zamana kadar başlarından geçen her şeyi tek tek anlattı. Tekrar konuştu:

- Sözlerime uymanızı istiyorum. Sakın ha, en az yüz bin mızraklı asker olmadan Ötüken'e dönmeyin. Sayımız az olursa kimse bizi dinlemez. Bu sözlerimi iyi hatırlayın sonra siz de çocuklarınıza, torunlarınıza anlatın. Onlar da anlatsınlar.

Kayan, elinde kopuz olan bir yiğide baktı. Bu yiğit, torunlarından biriydi. Sonra ona seslendi:

- Gel bakalım Çakır! Şuraya, yanıma gel!

Çakır geldi. Kopuzunu kucağına alarak atasının yanına oturdu.

Kayan:

- Sana niçin Çakır adını verdim biliyor musun?

Çakır:

- Biliyorum. Ben bu kopuzun asıl sahibi Çakır Ozan atamın adını taşıyorum. Bana bu adı sen koydun.

Kayan:

- Peki, o zaman bu adı niçin diğerlerine vermedim de sana verdim onu biliyor musun?

Çakır:

- Çünkü bu kopuzla bir tek ben ilgilendim.

Kayan:

- Aferin! Peki adını aldığın Çakır Ozan nasıl biriymiş?

Çakır:

- Obaları, boyları dolaşan, Türk birliği için çalıp söyleyen bir ozanmış. Halkımıza geçmişini anlatan, geleceğimizin nasıl olması gerektiğini gösteren bir aksakalmış.

Kayan:

- Sen de bir çakır Ozan'sın. Türk milleti ozansız olamaz. Sen de hayat boyu çalıp söyleyeceksin. Ozanlık geleneğini sen sürdüreceksin. İnsanımıza geçmişini öğretecek, atalarımızı anlatacaksın. Onları birliğe, çalışmaya, üretmeye davet edeceksin. Düğünleri siz neşelendirecek, zaferleri siz anlatacaksınız. Bu da sana vasiyetimdir.

Çakır:

- Emredersin ata!

Kayan:

- Haydi, şimdi kopuzunu al ve içinden geçenleri çal söyle. Ben yeteri kadar konuştum ve yoruldum. Sıra sende.

Çakır:

- Emredersin!

Çakır Ozan kopuzunu aldı. Heyecanlıydı ancak neler söyleyeceğini biliyordu. Çünkü bu ilk çalıp söylemesi değildi.

Kendine güveniyordu. Artık Kayan Yabgu'nun çadırında Çakır Ozan'ın ve kopuzunun sesi vardı.

Çakır Ozan:

Halkımın lideri aksakallarım,

Kayan atam, Tukuz atam merhaba!

Dertlerimizi çeken güzel canlarım;

Selcen annem, Yıldız annem, merhaba!

Ata yurdumuzda şansımız iyi değildi,

Topraklarımıza düşmanlar geldi.

Buralar bize yurt oldu;

Ergenekon, yeni evim, merhaba!

Atlarımız otlara yayılsın,

Hayvanlarımız, insanımız çoğalsın,

Oba halkım, dayım, halam, merhaba!

Zaman ay ay, yıl yıl akıp geçecek,

Ergenekon, Gök Türklerle dolacak,

Torunlarım o zamanı görececek,

Yeşil otlar, dağlar, ovam merhaba!

Orduma yüz bin mızrak vereceğim,

Bir gün yine yurduma döneceğim,

Yurduma yine çadır kuracağım,

Ata yurdum, İl Han atam, merhaba!

Boylar, beyler emrim altına girecek,

Sözümü herkes dinleyecek,

Okum her yere ulaşacak,

Çakır'dan sizlere selam, merhaba!

Kayan, ozanı mutlulukla dinliyordu. İçlerinden kopuz çalacak biri olmayacak diye çok korkuyordu. Ancak Çakır yetenekliydi. Türk milleti ozansız kalmayacak diye seviniyordu.

Kayan artık yorgundu. Uyukladığını önce Yıldız fark etti. Yıldız bir Kayan’a bir de eşi Tukuz’a baktı. “Kaan Yabgu, Tukuz, Selcen ve ben yaşlandık. Son yıllarımızı yaşıyoruz.” diye düşündü. Böyle düşününce bir tuhaf oldu. Daha sonra kendine geldi. Ozan’ı ve etrafındakileri susturdu. Oba halkı, birer birer çadırı terk ettiler.

Selcen, kocasının üstüne bir örtü örttü. Artık o da yaşlıydı. Elleri titriyordu. Tam dışarı çıkıyordu ki torunu Karaca’yı gördü:

- Neredeydin? Herkes vardı, sen yoktun! Nasıl bir çocuksun sen böyle?

Karaca umursamayan bir ses ile:

- Avlanmaya gittim, dedi.

Selcen:

- Bugün gitmesen olmaz mıydı? Bir gün sonra avlanacak hayvan kalmayacak mıydı? Kayan Han seni fark etti, sordu.

Karaca:

- Geldim ya işte!

Selcen:

- Bak evladım! “o benim dedem!” deyip emrine uymuyorsun ama Kayan obamızın beyi, yabgusu. Emirlerine uyman gerek!

Karaca, içeriye girmek için çadırın kapısını araladı.

Selcen:

- Kayan Han uyuyor. Onu rahatsız etme! Daha sonra gelirsin.

Selcen o sırada içeriye bir daha baktı. Kocasını bir tuhaf yatırıyordu. “Hiç böyle yatmazdı” diye düşündü. Telaşlı bir şekilde içeri girerek yakından baktı. Kayan Han, kocası ölüydü. Üzüntüyle yere yığıldı ve bağırdı:

- Kayan Han! Kayan Han!

Kayan Han, artık duymuyordu. Karaca ise çadırın başında şaşkın, pişman ve suçlu bir şekilde bekliyordu. Daha sonra kendini toparladı ve amcası Tukuz’a haber vermeye gitti.

11. BÖLÜM (Yüzlerce Yıl Sonra)

Kayan Han'ın dediği gibi zaman hızla geçti. Önceden geniş gelen Ergenekon, artık dar geliyordu. Her taraf çadır ve ahırla doluydu. Yılkılar çayırılık bulmakta zorlanıyorlardı.

Şimdiki Han'ın adı Tavu Yabgu, lakabı da Börteçene'ydi. O, bu durumu görüyor, düşüncelerini yanındakilerle paylaşıyordu. Han, bir gün yine kurultayı topladı. Oba beyleri, gençler ve yaşlılar gelip karşısına oturdu. Konu yine Ergenekon'dan nasıl çıkılacağıydı. Günlük sohbetlerde de başka konu konuşulmuyordu.

Tavu Yabgu:

- Gelmeyen var mı?

Yiğitlerden biri:

- Konkrat beyleri burada değiller.

Tavu Yabgu:

- Neden gelmediler?

Yiğit:

- Ya avdalar ya da hayvanların başındadırlar.

Tavu Yabgu:

- Hayret! Kayan ve Tukuz atalardan üreyen halkın içinde disiplinsiz bir boy ortaya çıktı. Konkratlar ne toplantıya geliyorlar ne de yardım ediyorlar. Yüzyıllar önce İl Han'a karşı çıkan Türk beylerine benziyorlar.

Bir bey:

- Bunlar kayan'ın torunu Karaca'dan türeyenler. Konkratların atası Karaca da Kayan Yabgu'nun emirlerini dinlemiyor, kurultaylarına katılmıyordu.

Tavu Yabgu:

- Cennet toprak Ergenekon bizi yüzyıllarca korudu. Artık bu güzel yurt ile vedalaşma zamanı geldi. Kayan ve tukuz atalarımızın buraya nereden

girdiklerini bilmiyoruz. Etrafa iyice bir bakalım. Bir çıkış yolu bulalım. Bulamazsak da uygun bir yerden bir yol açmalıyız.

Oba beyleri de aynı şeyi düşünüyorlardı.

Tavu Yabgu devam etti:

- Kayan ve Tukuz atalarımızın başlarına gelenleri biliyorsunuz. Unutulmasın diye aksakallarımız, ozanlarımız da bizlere sık sık anlattı. Bir yol bulup buradan çıkalım. Yurdumuz Ötüken'e gidip devletimizi yeniden kuralım. Gücümüzü yeniden herkese gösterelim.

Demirci Aksongur da Börteçene'yi dinleyenler arasındaydı. Aksongur, ünlü bir demirci ustasıydı. Askerler, çiftçiler onun ürünlerini kullanırlardı.

Kurultay sonrasında ateşin başına oğlunu geçirip şöyle dedi:

- Ben Ergenekon'dan çıkış yolunu bulmadan dönmeyeceğim! Bundan sonra bu işi sen yapacaksın.

Oğlu:

- Kış vakti gitmesen olmaz mı baba? En azından baharın gelmesini beklesen?

Aksongur:

- Hayvanlar şimdi ahırlarında. Bahar gelip dışarı çıkardığımızda nereye gidecekler, ne yiyecekler? O zamana kadar buradan çıkmalıyız.

Aksongur, torbasının içine yiyecek bir şeyler koydu. Daha sonra atına binerek yola çıktı.

- Eşya yüklü bir hayvan geçecek genişlikte olsa yeter, diyordu.

Yolculuk sırasında Kayan ile Tukuz atalardan söylenenleri hatırlamaya çalışıyordu. "Doğuda Çinliler var" diyorlardı. Demirci Aksongur düşündü:

- Demek ki Batıda Türker vardı. Çıkış yolunu oralarda aramalıyım.

Bu düşünceyle batıya doğru gitti. Dağların tepeleri karla kaplıydı ve soğuktu. Bazen atına biniyor bazen de yürüyordu.

- Tepelerden başka arayacak yer yok.

Dağların tepeleri ağaçsız ve kayalıktı. Yerde toprak bile yoktu. Bu yüzden yürümekte bile zorlanıyordu. Demirci Aksongur, kayalıklarda günlerce dolandı. Yorulduğunda dinleniyor, sonra yeniden yukarılara çıkıyordu.

Yine kayalık bir tepenin karşısındaydı. Tepenin üzerinde bir Bozkurt vardı. Kurt ile Demirci bir süre bakiştılar. Demirci, “Kaçmıyor, bir dost gibi bakıyor” dedi. Daha sonra tekrar o tepeye baktı ve konuştu:

- Çok tuhaf görünüyor. Bizim bildiğimiz kayalara hiç benzemiyor. Rengi daha koyu gri. Sanki taş değil.

Atını bağlamadan bıraktı. Tüylerini sevdi ve konuştu:

- Sen buralarda eğlen, karnını iyice doyur. Ben gelene kadar da bir yere gitme.

Sanki bir çocuğu uyarıyor gibiydi. Yürüdü ve tepeye yaklaştı. Kocaman bir kaya vardı. Kurt hala bulunduğu yerde duruyordu.

Demirci Aksongur, o büyük kayadan kopan parçaları alıp inceledi. Elinde tanıdık bir demir ağırlığı vardı.

- Taş değil bu demir. Bu koca tepe tamamen demir madeni.

Ünlü demirci ustası Aksongur’du o. Demiri hemen tanıdı.

- Bu demirden kayayı eritirsek geçebilecek kadar yol açabiliriz.

Ellerini beline koymuş, düşünüyordu. Kafasında kendine göre bir plan yapıyor, konuşuyordu.

- Ne kadar zaman çalışırız bilemiyorum. Zor da olsa günlerce de sürse denemeye değer.

Ancak bunu yapmak kolay bir iş değildi. Aksongur yine de mutluydu. Kendi kendine konuştu:

- Aylardır devam eden yol arama çalışmam sonunda olumlu sonuçlandı. Hemen gidip Tavu Yabgu’ya, halkıma haber vereyim.

Aksongur, atının yanına indi.

- Yalnızlıktan canın sıkılmış. Haklısın, ben de sıkıldım. Haftalardır dağlardayım. Şimdi gidelim ve halkımıza haber verelim.

Gitmeden önce gözleriyle Bozkurt'u aradı. Yerindeydi. O hareket edince Bozkurt da yerinden kalktı ve yürüyüp kayboldu.

Tavu Yabgu habere sevindi:

- Tebrik ederim Aksongur. Eğer bunlar doğruysa en kısa zamanda gideriz.

Haber Ergenekon'da hızla yayıldı. Halk sevinçliydi. Oynayanlar, türkü söyleyenler bile vardı.

Demirci Aksongur, mutlulukla insanlara bakıyor, söyleniyordu:

- Şunlara bakın! Sanki yarın gidecek gibi seviniyorlar. Oysa daha yapılacak çok iş var.

Tavu Yabgu:

- Sevinmekte haklılar. Çok dar bir yerde yaşıyorduk. Şimdi yapılacakları söyle.

Aksongur:

- Yapılacak işler belli. Tepeye kömür ve odun taşıyacağız. Bunları demirden kayanın yetmiş yerine koyacağız. Ateşi arttırmak için yetmiş tane de alet yapacağız. Böylece demir kayaları eritip çıkış yolunu açacağız.

Tavu Yabgu orada emrini verdi:

- Demirden dağı eritmek için odun ve kömür gerekli. Demirci Aksongur ne derse yapılsın.

Yabguyu duyan halk, ormana gitti. Ağaçları kesiyor, odun yapıyorlardı. Demirci bir yandan gençlere sesleniyordu:

- Bunlar yetmez! İşimiz çok. Tepenin öbür tarafı için de odun yapmalısınız.

Bir süre sonra yeterli odun ve kömür toplandı. Artık demircinin söylediği yere eşyalar taşınıyordu. Ancak bu zorlu bir görevdi. Tepe yüksekti ve aşağı düşme ihtimalleri vardı. Yine de çok çalışıyorlardı.

Odun ve kömürler yetmiş yere dağıtılıyordu. Tavu Yabgu da bir kayanın üzerinde çalışanları izliyordu. Yanında oğullarından Bumin ile İstemi ve bazı aksakallar vardı.

Yabgu, oğullarını yanından ayırmıyordu. Aksakallardan birine sordu:

- Gençler çok çalışkanlar, çok güzel çalışıyorlar. Ancak Konkratlardan kimseyi göremiyorum. Onlar yine ortada yoklar.

Aksakal:

- Evet, yoklar. Önceden yaptıkları gibi ya obada ya da avdadırlar. “Neredeydiniz?” desek bir sürü sebep söylerler.

Yabgunun canı sıkıldı:

- Birliğimizi bunlar bozuyor. Cezadan da korkmuyorlar.

Odunlar sonunda ateşe verildi. Demirden kaya zaman içerisinde erimeye başladı. Eriyen kısımdan yol görünüyordu. Hava soğuk olsa da gençler terliyordu. Demirci Aksongur bir yandan çalışanlara destek oluyordu.

Bir kısım halk aşağıdan çalışanları izliyordu. Sevinçle birbirlerine düşüncelerini söylüyorlardı:

- Yol geniş olmasa da geçilebilir. Bu yol bizi ata yurdumuz Ötüken’e götürecektir. Sonunda dört yüz yıllık özlem bitecektir.
- Bu yoldan ancak tek sıra halinde yürüyerek geçebiliriz. Karşı tarafa geçmemiz zaman alacak.
- Aksakalların söylediğine göre Kayan ve Tukuz atalarımız yolda zorlanmışlar. Birçok hayvan, eşyalarıyla aşağı düşmüş.

Herkes durmadan çalışıyor, koca kaya ise erimeye devam ediyordu. Demirci durumu kontrol etmek için yukarıya çıktı. Arkasından Tavu Yabgu ve oğulları Bumin ile İstemi de geldi. Bir süre ileriye baktılar.

Yabgu oğullarına döndü ve kolunu ileriye uzattı:

- Yurdumuz ötüken işte burada, uzaklarda. Oraya ulaştığımızda çok işiniz olacak. Tabgaçlar ve öteki boylarla siz savaşıacaksınız. Devletimizi yeniden siz kuracaksınız.

Bumin:

- Senin emrin altında olacağız ata.

Yabgu:

- Ben yaşlandım. Ancak birkaç yıl daha kılıç ve ok kullanabilirim.

Bu sırada demirci tepenin diğer tarafını inceliyor, hesap yapıyordu. “Demir madeni kayanın bu tarafında da var. Aynı uzunlukta bir yol daha açacağız. Önceki gibi yetmiş yere kömür ve odun koyarak demiri eritmeliyiz” diye düşündü. Sonra Yabguya sordu:

- Gençler çalışmaya devam etsinler mi?

Yabgu:

- Çok yoruldular. Biraz sonra da hava kararır. Bu gece dinlensinler, yarın devam ederiz.

Demirci:

- Burada birkaç günlük işimiz var.

Tavu Yabgu’nun gözü ilerideydi. Bakışlarını oradan ayıramıyordu.

- Sonunda özlem bitecek, Ötüken’e kavuşacağız. Okumuzu atacak, sözümüzü dinletecek, bayrağımızı dalgalandıracaktır.

Yolu takip ederek aşağı ineceklerdi ki karşı kayada bir Bozkurt görüldü. Kurt onlara bakıp uluyordu.

Demirci:

- Şuna bak Tavu Yabgu. Buraya ilk geldiğimde Bozkurt tepenin başındaydı. Şimdi yine orada. Belki de yeri bana o gösterdi.

Yabgu:

- Evet, evcil bir hayvan gibi. Bize kendi diliyle bir şeyler söylüyor, yol gösteriyor sanki.

O gece yol açan gençler ve izlemeye gelen insanlar tepenin dibinde kaldılar. Hem açılan yola bakıyor hem de atalarından duydukları bilgileri birbirlerine anlatıyorlardı.

- Kayan atamızın hayalleri gerçek oluyor. Güçlü devletimizi yeniden kuracağız, diyorlardı.
- İl Han atamızın yurdu yeniden canlanacak. Artık çocuklarımız bizim topraklarımızda doğup büyüyecekler. Yılkılarımız kendi yerlerinde koşacak, gençlerimiz dağlarımızda avlanacak, dediler.
- Düğünlerimizi kendi yurdumuzda yapacağız. Çadırlarımızı kendi topraklarımızda kuracağız diyerek yarınların hayalini kurdular.

Ertesi sabah çalışma tekrar başladı. Tepenin diğer tarafına odun ve kömür taşındı. Odunlar ve kömürler Demirci Aksongur'un emriyle yakıldı. Gençler alıştıkları için artık daha hızlı çalışıyorlardı.

Kayanın diğer tarafı da erimeye başladı. Sonunda Ergenekon'un ilerisindeki topraklarla bağlantı kurulacaktı.

Yabgu:

- Yol istediğimiz genişlikte açılıyor. Sayende Ergenekon'dan çıkacağız, yurdumuza dönebileceğiz.

Demirci:

- Milletime hizmet etmek kadar güzel bir iş yok. Aylarca çıkış yolunu bulmaya çalıştım. Günlerim tepelerde geçti. Bu kayanın demir madeni ile kaplı olduğunu görünce sevindim.

Yabgu:

- Bundan sonra Türkleri Ergenekon'dan çıkaran yolu yapan demirci ustası olarak bilineceksin. Yüzlerce, binlerce yıl sevgiyle ve saygıyla anılacaksın.

Aksongur, yüzyıllar sonra adının anılacak olmasını düşündü. Unutulmamak güzeldi. Mutlulukla gülümsedi.

- Ötüken, hiç görmediğim ata yurdum! Seni çok özledim! Bir an önce sana kavuşmak istiyorum!

Bozkurt hala kayada duruyor ve onlara bakıyordu.

12.BÖLÜM (Ergenekon'dan Çıkış)

Tavu Yabgu:

- Eşyaları ve çadırları toplayın. Çobanlar hayvanları getirsin.

Halk heyecanlıydı. Herkes buradan çıkıp ata topraklarına gitmek istiyordu. Bu yüzden Yabgu'nun emri hızla yerine getirildi.

Her aile çadırını topluyor, eşyalarını ata yüklüyordu. Hazır olanlar ise yolun açılmasını bekliyordu.

Yola çıkma zamanı sonunda geldi. Yabgu, yolculuğun düzgün ve güvenli geçmesini istiyordu.

- Dar yerlerden tek sıra halinde yavaş yavaş geçilecek! Geniş alanlarda yayılarak yürüyeceğiz. Bir grup asker önden, bir diğer grup da arkadan gidecek. Onlar bizi tehlikeden koruyacaklar.

Yabgu, insanlara şöyle bir baktı:

- Yolculuğumuz uzun ve zor olacak. Atalarımız Kayan ve Tukuz da zorlu bir yolculuktan sonra buralara geldi. Sonunda yurdumuz Ötüken'e kavuşacağız.

Halk onu dinliyordu. Konuşmaya devam etti:

- Bugün baharın başlangıcı. Milletimiz için yeni bir gün olacak. Bu yeni günü hiç unutmayalım. Ergenekon'dan çıkışı hatırlayalım ve kutlayalım.

O sırada tepeden bir ses geldi:

- Yol açıldı, yol açıldı!

Bekledikleri haber sonunda geldi. Hepsi çok mutluydu. Yabgu son emrini verdi:

- Yürüyüş başlasın!

İleride bir kargaşa yaşanıyordu. Kargaşanın sebebi Konkratlardı. Hayvanlarını hızla çekerek en öne geçmeye çalışıyorlardı. İnsanlara hiç dikkat etmiyor onları ezip geçiyorlardı.

Bir aksakal konuştu:

- Yolu açmaya yardım etmediler şimdi de en öne çıkmaya çalışıyorlar. Saygısız Konkratlar.

Bir başka aksakal geriye çekilmiş ayağını ovuyordu. Konkratların bir hayvanı ayağını ezmiş gibiydi. Adamcağız o acıyla arkalarından beddua etti:

- Ey Konkratlar! Tembeller, acımasızlar, saygısızlar! Benim ayağımı ezdiniz. Sizin ayaklarınıza da ağırlar girsin!

Yabgu arkalardaki bir yiğide seslendi:

- Bu kargaşa da ne? Ne oluyor?

Yiğit:

- Konkratlar. Sıralarını beklemeyip öne geçmek istiyorlar.

Yabgu:

- Milletimin baş ağırları...

Konkratlar hayvanlarıyla birlikte yeni açılan yola geldiler. Bu yoldan ilk defa onlar geçecekleri için heyecanlıydılar. Ancak diğer tarafa geçtiklerinde çığlıkları duyuldu:

- Ayaklarımız yandı!
- Gelmeyin, demir henüz soğumamış!
- Gelmeyin, durun!

Rahatsız ve sıkıntılı bir yolculuk sonrasında Konkratlar demirden yolu geçtiler. Tavu Yabgu, onlarla uğraşacak zamanı olmadığını biliyordu. Başka bir zaman olsa onlara ağır bir ceza verir, yaptıklarına pişman ederdi. Şimdi ayrılık zamanıydı. Yabgu, dört yüz yıl yaşadıkları yurt ile konuşmaya başladı:

- Elveda Ergenekon! Yüzlerce yıl bizi sakladın, besledin, korudun. Elveda kutsal yurt, kutsal topraklar! Bir daha seni göremeyeceğim, biliyorum. Milletimin daha geniş topraklara ihtiyacı var. Atalarımız Kayan ile Tukuz'un bıraktığı topraklar bizi bekliyor. Elveda mezarlarını bırakıp gittiğimiz Kayan atam, Tukuz atam! Elveda Ergenekon!

Demirci bu sözleri duyuyordu. O da duygulandı. Ergenekon'da doğup büyümüş biriydi. Bu topraklarda acı tatlı birçok hatırası vardı. Onları bırakıp gidiyordu.

Konkratlar gibi ayaklarının yanmaması için yolun soğumasını beklediler. Önce bir grup asker önden gitti. Yabgu da yanına Demirci Aksongur'u alarak atını sürdü. Arkalarından Ergenekon halkı ve hayvanlar geliyordu.

Yabgu ile Demirci tepenin en üstündeydiler. Bu sırada Bozkurt ilerde bir kayanın üstünde tekrar belirdi.

Demirci:

- Bak Tavu Yabgu, kurt yine önümüzdeki kayalığa çıktı. Bize doğru bakıyor ve uluyor.

Yabgu:

- Bize yol gösteriyor. Göreceksin yol boyunca hep önümüzde olacak.

Demirci:

- Bozkurt da senin gibi bir Börteçene.

Yabgu:

- Asıl Börteçene o.

Güldüler. Atlarını ileriye sürdüler. En önde Bozkurt vardı. Onun arkasından da Ergenekon halkı geliyordu.

Börteçene'nin "Yeni Gün" adını verdiği bu gün, günümüzde 21 Mart tarihinde "Nevruz" adı ile kutlanıyor. O gün geldiğinde Türk milleti, Kayan'ı, Tukuz'u, Börteçene Tavu Yabgu ile Börteçene adlı Bozkurt'u anıyor.

Ziya Gökalp adlı Ozanımız Ergenekon'dan çıkışı şöyle anlatıyor:

"Kurdun adı Börteçene,

Yurdun adı Ergenekon.

Dört yüz sene durdun hadi,

Çık ey yüz bin mızrağımız."

13.BÖLÜM (Türk Milletinin Bozkurtları)

Babam bunları bize kayanın zirvesine bakarak anlattı. Daha sonra bize baktı ve sustu. Ben konuştum:

- Ergenekon destanı bitti mi?

Babam:

- Son kısmı kaldı, onu anlatmadım. Börteçene Tavu Yabgu ile halkı zorlu bir yolculuk yaptılar. Günlerce yürüyerek Ötüken'e ulaştılar. Börteçene Yabgu, otağını İl Han atasının yerine kurdu. Diğer obalar da geniş otlaklara yerleştiler. Yer darlığı çekmeden bolluk içinde huzurlu bir şekilde yaşamaya başladılar.

Ben düşmanlarını merak ediyordum. Sordum:

- Peki, dört yüz sene sonra diğer Türk halkları ne yapıyorlardı? Göktürklerin dönüşünü duymuş olmalılar. Anlaşabildiler mi acaba?

Babam:

- Türkler, Asya bölgesinde boylar, obalar şeklinde dağınık yaşıyorlardı. Onların geldiğini duyan Göktürk boyları, Ötüken'e geldiler. Böylece daha da çoğaldılar ve güçlendiler. Börteçene Tavu Yabgu, Türk beylerini emri altına davet etti. Kabul edenleri dost bildi, etmeyenlerle savaştı. Böylece Göktürk devleti yeniden kuruldu. Bozkurt simgeli bayrak yeniden dalgalanmaya başladı.

Ben Konkratları da çok merak ediyordum. Sordum:

- Ya Konkratlara ne oldu babacığım?

Babam:

- Onlar için Ergenekon'da çiğnedikleri, üzdükleri aksakalların bedduası tutmuş diyorlar. Ayakları yandığı için Börteçen Yabgu'yla birlikte savaşa katılamamışlar. Böylece para da kazanamamışlar.

Konkratlara acıdım.

- Ağrılarla yaşamak zor olmalı. Ancak savaşlara katılamamak bir Türk için daha zordur. Derslerini almışlar.

Babam:

- Ders aldıklarını sanmıyorum. Çevrene bakarsan onlar gibi davranan bir sürü insan göreceksin. Yerlere tükürenler, otobüste büyüklere yer vermeyenler, komşusuna yardımcı olmayanlar, gürültü yapanlar, trafik kurallarına uymayanlar...

Babama sordum:

- Böyle insanlar Konkratların soyundan olmalı değil mi baba?

Babam gülerek cevapladı:

- Olabilir.

Bir süre daha kayaya baktıktan sonra tekrar bana döndü:

- Bozkurt'u bir kurt olarak düşünmememiz gerekir.

Sordum:

- Peki ne olarak düşüneceğiz?

Babam:

- Bozkurt, Türk milletinin sembolüdür. Bu millete zaferleriyle, yenilikleriyle hizmet etmiş herkes bir Bozkurt'tur.

Ben:

- Mesela kimler?

Babam:

- Çin sarayını kırk arkadaşıyla basan Kürşad bir Bozkurt'tur. Anadolu'yu Türk yurdu yapan Alpaslan, Hun Türklerinin kağanı Atilla, İstanbul'u fetheden Fatih Sultan Mehmet, Viyana'ya kadar giden Kanuni Sultan Süleyman da bu milletin Bozkurtlarıdır. Tıp alanında İbni Sina, astronomi alanında Uluğ Bey bilim dalındaki Bozkurtlarımızdır. Düşünürsek bunlar gibi daha pek çok Bozkurt'un adını hatırlayabiliriz.

Ben o an İstiklal Savaşı'nı hatırladım. Hemen babama sordum:

- Atatürk de bir Bozkurt değil mi baba?

Babam:

- Evet, ben de sözü oraya getiriyordum. Osmanlı imparatorluğu yıkılıyor, Anadolu işgal ediliyordu. O kötü günlerde Atatürk, bir Bozkurt gibi milletin önüne geçti ve bu tehlikeden bizi kurtardı. Sembolümüz olan Bozkurt'u seveceğiz ancak asıl sevmemiz ve örnek almamız kişiler Atatürk, Fatih, Kanuni, İbni Sina ve Uluğ Bey gibi Bozkurtlar olmalıdır.

Tekrar kayaya baktım. Hayalimde kayanın en ucunda bir bozkurt beliriyor: "Ordular, ilk hedefiniz Akdeniz'dir, ileri! diyordu.

4.2. Uyarlama Sırasında Kullanılan Tekniklerin Örneklendirilmesi

Bu bölümde roman uyarlanırken Bölükbaş (2015) tarafından dört başlık altında verilen uyarlama tekniklerinin (koruma, değiştirme, özetleme, silme) kitabın on üç bölümünde nasıl yer aldığı birer örnekle gösterilmiştir. Örneklendirmeler yapılırken kitapta geçen asıl cümleler ile uyarlanan cümlelere de yer verilmiştir. Asıl cümleler A.C ile uyarlanan cümleler ise U.C ile gösterilmiştir.

4.2.1. Koruma işlemleri

1.Bölüm (*Kayadaki Kurt*)

A.C. Baba, diye seslendim. Şu güzelliğe bak! Dolunay yine kaya ile buluştu.

U.C. Cümlemin aslı korunmuştur.

2.Bölüm (*Göktürklerin Obasında*)

A.C. O da benden etkilendi... Biliyorum, Selcen’de beni seviyor.

U.C. Cümlemin aslı korunmuştur.

3.Bölüm (*Kayan ile Selcen’in Düşünü*)

A.C. Evim buraya kurulsun!

U.C. Cümlemin aslı korunmuştur.

4.Bölüm (*Kara kış Kara Haberler*)

A.C. Otağda sessizlik vardı.

U.C Cümlemin aslı korunmuştur.

5. Bölüm (*Sevinç Han’ın Oyunu*)

A.C. Sevinç Han’ın askerlerinin yapacağı fazla bir şey yoktu.

U.C. Cümlemin aslı korunmuştur.

6. Bölüm (*Esir Günler*)

A.C. “Öldürmeyin! Onlar İl Han’ın oğlu ve yeğeni.

U.C. Cümleinin aslı korunmuştur.

7. Bölüm (*Göktürklerin Yurdunda*)

A.C. Bir ara Tukuz ile Kayan yan yana geldiler.

U.C. Cümleinin aslı korunmuştur.

8. Bölüm (*Zorlu Yolculuk*)

A.C. Bu gidişle koyun kalmayacak!

U.C. Cümleinin aslı korunmuştur.

9. Bölüm (*Ergenekon*)

A.C. Türk milleti, kopuzsuz ve ozansız olamazdı.

U.C. Cümleinin aslı korunmuştur.

10. Bölüm (*Kayan'ın Son Sohbeti*)

A.C. Kayatlar, hepiniz burada mısınız?

U.C. Cümleinin aslı korunmuştur.

11. Bölüm (*Yüzlerce Yıl Sonra*)

A.C. Artık bu güzel yurt ile vedalaşma zamanı geldi.

U.C. Cümleinin aslı korunmuştur.

12. Bölüm (*Ergenekon'dan Çıkış*)

A.C. Yürüyüş başlasın!

U.C. Cümleinin aslı korunmuştur.

13. Bölüm (*Türk Milletinin Bozkurtları*)

A.C. Atatürk'de bir Bozkurt değil mi baba?

U.C. Cümleinin aslı korunmuştur.

4.2.2. Değiştirme işlemleri

1.Bölüm (*Kayadaki Kurt*)

A.C. Zaman içinde üzerindeki toprak akıp gitmiş ve kaya kalmış bütün görkemiyle.

U.C. Zamanla üzerindeki toprak akıp gitmiş yalnızca kaya kalmış.

(Devrik bir yapıya sahip olan cümle kurallı hale dönüştürölerek sözdizimsel değiştirim yapılmıştır. Cümlede yer alan ‘bütün görkemiyle’ ifadesi sözcüksel yoğunluğun azaltılması amacıyla atılarak sözcüksel değiştirmeden yararlanılmıştır.)

2.Bölüm (*Göktürklerin Obasında*)

A.C. Selcen kız... Uzun boylu, ince belli, dolunay gibi parlayan kız... Kara saçlarını beline kadar salan kız...

U.C. Selcen, uzun boylu, ince belli, dolunay gibi parlayan, siyah saçları beline kadar uzanan bir kızdı.

(Cümlede üç nokta ile anlatımı yarıda kesilen, anlaşılması güç yerler tek bir cümle içerisine alınarak biçimsel değiştirme yapılmıştır. Aynı zamanda kara sözcüğü yerine Gökhan Ölker’in ‘Yazılı Türkçenin Kelime Sözlüğü’nde sıklığı daha fazla olan siyah kelimesi kullanılarak sözcüksel değiştirme yapılmıştır.)

3.Bölüm (*Kayan ile Selcen’in Düğünü*)

A.C. Kayan ile Selcen’in Toyu

U.C. Kayan ile Selcen’in Düğünü

(Toy kelimesi yerine, günümüz türkçesinde karşılık bulunan düğün kelimesi kullanılarak sözcüksel değiştirme yapılmıştır.)

4.Bölüm (*Kara kış Kara Haberler*)

A.C. Tek muradım kalmıştı, Kayan’ı evlendirmek.

U.C. Tek isteğim Kayan’ı evlendirmektir.

(Anlamayı kolaylaştırmak amacıyla cümle yeniden kurularak biçimsel değiştirmeden yararlanılmıştır. Murat kelimesi, sıklığı daha fazla olan istek kelimesiyle değiştirilerek sözcüksel değiştirme yapılmıştır.)

5. Bölüm (*Sevinç Han'ın Oyunu*)

A.C. İl Han, bu haberi alır almaz buyruklar vermeye başladı.

U.C. İl Han, bu haberlerden sonra emir vermeye başladı.

(Buyruk kelimesi yerine, sıklığı daha fazla olan emir kelimesi kullanılarak sözcüksel değiştirmeden yararlanılmıştır.)

6. Bölüm (*Esir Günler*)

A.C. Babam gibi, kardeşlerim gibi neden ben de savaş meydanında kalmayıp tutsak düştüm?

U.C. Babam gibi, kardeşlerim gibi neden ben de savaş meydanında kalmayıp esir düştüm?

(Tutsak kelimesi yerine, Ölker'in yazılı Türkeçnin kelime sıklığı sözlüğünde sıklığı daha fazla olan esir kelimesi tercih edilerek sözcüksel değiştirmeden yararlanılmıştır.)

7. Bölüm (*Göktürklerin Yurdunda*)

A.C. Biraz sevinçli, biraz tedirgin... Yolculukları öyle geçti.

U.C. Biraz sevinçli, biraz tedirgin bir yolculuk geçirdiler.

(Anlamayı kolaylaştırmak amacıyla asıl cümledeki üç nokta atılarak iki cümle birleştirilmiştir. Cümleye “bir” sözcüğü eklendiği için sözcüksel değiştirmeden yararlanılmıştır.)

8. Bölüm (*Zorlu Yolculuk*)

A.C. Yürüdükleri arazide yol diye bir şey yoktu.

U.C. Yürüdükleri yerde yol yoktu.

(Arazi sözcüğü yerine yer sözcüğü kullanılarak seviye üstü kelime, seviyeye uygun olan yeni bir kelime ile değiştirilmiştir. Böylece sözcüksel değiştirmeden yararlanılmıştır. Cümlelerin daha kısa olması ve yoğunluğun azaltılması amacıyla ‘diye bir şey’ ifadesi atılarak tekrar sözcüksel değiştirme yapılmıştır.)

9. Bölüm (*Ergenekon*)

A.C. Yolculuk bir zaman daha rahat geçmiş, sırta yaklaştıkça yine zorlaşmaya başlamıştı.

U.C. Yolculuk bir süre daha kolay geçti. Ancak tepeye yaklaştıklarında yine zorlaştı.

(İlk olarak asıl cümledeki yoğun anlatım iki ayrı cümleye bölünerek sözdizimsel değiştirme yapılmıştır. Daha sonra zaman sözcüğü yerine süre, rahat yerine kolay, sırt yerine tepe sözcükleri kullanılarak seviyeye uygun hâle getirilmiş böylece sözcüksel değiştirmeden yararlanılmıştır. Asıl cümlede yedi iklim ders kitabında B2 seviyede verilen ‘-Dıkça’ çıkarılmış, yerine A1 seviyede verilen çokluk eki getirilmiştir. Yine B2 seviyede öğretilen öğrenilen geçmiş zamanın hikâyesi yerine A1 seviyede öğretilen belirli geçmiş zaman tercih edilmiştir.)

10. Bölüm (*Kayan’ın Son Sohbeti*)

A.C. Eşi Selcen, yeğeni Tukuz ile Yıldız, onlar da ihtiyarlamıştı.

U.C. Eşi Selcen, yeğeni Tukuz ile Yıldız da artık yaşlıydı.

(İhtiyar kelimesi yerine daha sık kullanılan yaşlı kelimesi tercih edilerek sözcüksel değiştirmeden yararlanılmıştır. Asıl cümlede kullanılan ve yedi iklimde B2 seviyesi olarak gösterilen öğrenilen geçmiş zamanın hikâyesi çıkarılmış, yerine A1 seviyesinde öğretilen belirli geçmiş zaman kullanılmıştır.)

11. Bölüm (*Yüzlerce Yıl Sonra*)

A.C. Yüzyıllar önce İl Han’a karşı çıkan Türk beylerini andırıyorlar.

U.C. Yüzyıllar önce İl Han’a karşı çıkan Türk beylerine benziyorlar.

(Andırmak kelimesi yerine sıklığı daha fazla olan benzemek kelimesi kullanılarak sözcüksel değiştirmeden yararlanılmıştır.)

12. Bölüm (*Ergenekon’dan Çıkış*)

A.C. Her aile çadırını dermiş, eşyalarını atlara yüklemişti.

U.C. Her aile çadırını topluyor, eşyalarını atlara yüklüyordu.

(Dermek fiili yerine seviyeyle uyumlu olarak toplamak fiili tercih edilmiş böylelikle sözcüksel değiştirmeden yararlanılmıştır. Yedi iklimde B2 seviyede anlatılan öğrenilen geçmiş zamanın hikâyesini içeren ‘dermiş – yüklemiş’ kullanımları çıkarılmış, yerlerine B1 seviyede yer alan şimdiki zamanın hikâyesi kullanılmıştır.)

13. Bölüm (*Türk Milletinin Bozkurtları*)

A.C. Börteçene Tavu Yabgu ile halkı zahmetli bir yolculuk yaptılar.

U.C. Börteçene Tavu Yabgu ile halkı zorlu bir yolculuk yaptılar.

(Zahmetli kelimesi yerine sıklığı daha fazla olan ve yabancılara türkçe öğretimi kitaplarında da kullanılan zorlu kelimesi tercih edilmiş böylelikle sözcüksel değiştirmeden yararlanılmıştır.)

4.2.3. Özetleme işlemleri

1.Bölüm (*Kayadaki Kurt*)

A.C. Hemen alt taraftaki dere, vadinin dibinde, çeresindeki sıralı söğüt ağaçlarının gölgesinde kıvrım kıvrım akar.

U.C. Evimizin aşağısındaki dere, ağaçların gölgesinde kıvrım kıvrım akar.

(Anlatımı sadeleştirmek amacıyla asıl cümlede verilen anlatım özetlenmiştir.)

2.Bölüm (*Göktürklerin Obasında*)

A.C. Bulunduğu yerden obaya, geniş bir alana kurulmuş bulunan yüzlerce çadıra, çadır aralarındaki insanlara, oba çevresindeki çayırlarda yayılan koyun sürülerine ve daha uzaklardaki diğre hayvan sürülerine baktı.

U.C. Oturduğu yerden obaya, insanlara ve koyun sürülerine baktı.

(Asıl cümlelerin uzun ve yoğun anlatımı özetleme tekniği ile sadeleştirilmiş ve daha kolay okunabilmesi sağlanmıştır.)

3.Bölüm (*Kayan ile Selcen'in Düğünü*)

A.C. Gençler bir gün at yarışlarında çekişirken, diğer gün Gökbörü oyununda yeni kesilmiş bir oğlağı bir başkasının elinden almaya çalışıyor, arkasından at koşturuyorlardı.

U.C. Gençler bir gün at yarışı, diğer gün Gökbörü oynuyorlardı.

(Asıl cümlede yer verilen oyunların içeriğine dair kısımlar özetlenmiş, yalnızca oyunların isimleri verilmiştir. Böylece cümlelerin daha sade ve anlaşılır olması sağlanmıştır.)

4.Bölüm (*Kara kış Kara Haberler*)

A.C. İyi ki Çakır Ozan'ı otağıma çağırılmış ve onu dinlemişim. Getirdiği bilgiler çok önemliydi. Ozanlar, Türk yurtlarında nelerin olup bittiğini görüyor, duyuyor, öğreniyorlar. Çakır Ozan uyarısında haklı; durum hiç iyiye gitmiyor. Bir an önce tedbir almak gerekiyor.

U.C. İyi ki Çakır Ozan'ı düğüne çağırılmış ve onu dinlemişim. Ozanlar etrafta yaşanan her şeyi görüyorlar. Bir an önce önlemimizi almamız gerekiyor.

(Asıl paragrafta uzun uzun anlatılan olay özetleme tekniği ile kısaltılmış ve anlaşılabilirlik artırılmaya çalışılmıştır.)

5. Bölüm (*Sevinç Han'ın Oyunu*)

A.C. Sevinç Han da atının üstündeydi ve savaş alanını seyrediyordu. Ötede beride tek tük direnenler vardı ve çarpışmalar oralarda devam ediyordu. Sönmeye yüz tutan büyük bir yangının alevleri gibiydi o çarpışmalar. Bir süre sonra oralardan gelen kılıç şakırtıları da duyulmaz olacaktı.

U.C. Sevinç Han da atının üstündeydi. Savaş alanını seyrediyordu. Az da olsa direnenler vardı. Bir süre sonra oradan gelen sesler de kesildi.

(Asıl paragrafta ayrıntılı verilen olay kısaltılmış, okuması daha kolay bir hale getirilmiştir.)

6. Bölüm (*Esir Günler*)

A.C. Göktürk boyu kılıçtan geçirilmişti. Sağ kalanlar sayıca pek az idi ve hepsi de tutsak düşmüşlerdi. Kızları, kadınları başka boy ve milletlere kul olmuşlardı. Eşyaları, atları, sığırları, davarları sürüler hâlinde getirilmişti; hepsi başkalarının malıydı artık.

U.C. Göktürk boyundan çok az kişi hayattaydı. Hayatta kalanlar da esirdi. Daha önceden onların olan her şey artık başkalarına aitti.

(Asıl paragrafta yer alan seviye üstü kelime ve gramer yapıları özetleme tekniği kullanılarak azaltılmış, basit ve okuması kolay bir hâle getirilmiştir.)

7. Bölüm (*Göktürklerin Yurdunda*)

A.C. Yorgunluklarına rağmen bir an önce yurtlarına kavuşmak için can atıyor, daha hızlı gitmesi için topuklarını atlarının karınlarına dokunduruyorlardı.

U.C. Yorgun olsalar da hızlı gitmeye çalışıyorlardı.

(Asıl cümlede ayrıntılı anlatılan kısımlar özetleme tekniği ile kısaltılmıştır.)

8. Bölüm (Zorlu Yolculuk)

A.C. Yürüdükleri arazide yol diye bir şey yoktu. Ancak bir insan veya hayvanın yürüyebileceği yerlerden geçiyorlardı. Dağ keçisi, geyik, kurt, ayı gibi nice vahşi hayvanın geçtiği yerlerden zorlukla yürüyebiliyorlardı. Yanlış bir adım atmaları, ufak bir dikkatsizlik uçuruma, derenin dibine kadar yuvarlanmak demek olurdu.

U.C. Yürüdükleri yerde yol yoktu. Alan çok dardı. En ufak bir dikkatsizlik ölüm demekti.

(Asıl cümlede karakterlerin bulundukları yerin geniş betimlemeleri uyarlanan cümlede özetlenmiş ve anlatım sadeleştirilmiştir.)

9. Bölüm (Ergenekon)

A.C. Dizginini tuttuğu atı çekerek sırtın aşağılarına doğru yürümeye başladı. Oralar da kayalıktı ancak yine bir insanın, bir hayvanın geçebileceği kadar bir yol bulacağı ümidini taşıyordu. Sonunda buldu da... Yukarılardan koparak yuvarlanan kaya parçaları bir yere takılmış, üst kısımlarına zaman içinde toprak dolmuştu. Bu topraklı kısımlar otlarla kaplanarak yürümeye uygun bir zemin oluşturmuştu. Yol, yine de tehlikeliydi. Kayıp yuvarlanmamak için dikkatli yürümek gerekiyordu. Sevindi, atını o tarafa çekti. Kervan da ardı sıra geliyordu.

U.C. Atını alarak tepenin aşağı taraflarına yürümeye başladı. Sonunda bir yer buldu. Bu yer yürümek için uygun görünse de dikkatli olmak gerekiyordu. Kayan bu duruma sevindi, atını o tarafa çekti. Sıra da onun peşinden geliyordu.

(Asıl paragrafta ayrıntılı verilen olay kısaltılmış, okuması daha kolay bir hale getirilmiştir.)

10. Bölüm (Kayan'ın Son Sohbeti)

A.C. Kayan anlattı, anlattı... Türk beylerinin birbirlerine düşmelerini, bazı Türk beylerinin devlet başkanı olma hırslarını... Çinlilerin hilelerini, kışkırtmalarını uzun uzun anlattı. İl Han'ın, Tabgaç Beyi Sevinç Han'a yenilmesini, halkın kılıçtan geçirilerek tutsak edilmesini... Kadın ve kızların, eşyaların, hayvanların ganimet olarak alınıp götürülmelerini... Geçit vermez dağlarla çevrili bu yere yerleşmelerini de anlattı.

U.C. Kayan, bu zamana kadar başlarında geçen her şeyi tek tek anlattı.

(Asıl bölümde eksilteli cümlelerle uzun uzun anlatılan olay, özetleme tekniği ile tek bir cümlede kısa ve öz bir şekilde yeniden anlatılmıştır.)

11. Bölüm (*Yüzlerce Yıl Sonra*)

A.C. Zaman; Kayan Han'ın dediği gibi bir yel gibi esmiş, nesillerin yüzünü okşamış, saçlarını savurmuştu.

U.C. Kayan Han'ın dediği gibi zaman hızla geçti.

(Asıl cümlede yer verilen betimlemeler özetleme tekniği ile sadeleştirilmiş ve anlatımın daha sade olması sağlanmıştır.)

12. Bölüm (*Ergenekon'dan Çıkış*)

A.C. Halk heyecanla o anı bekliyordu; herkes yer darlığından şikayetçiydi zaten. Çadır kurulacak bir karış toprak, hayvan barındıracak bir parça otlak kalmamıştı. Herkes bu dar alandan bir an önce çıkarak ata yurdu topraklara gitme arzusundaydı. Buyruk, tez yerine getirilmiş, hemen toplanmaya başlamışlardı.

U.C. Halk heyecanlıydı. Herkes buradan çıkıp ata topraklarına gitmek istiyordu. Bu yüzden Yabgu'nun emri hızla yerine getirildi.

(Asıl cümlede ayrıntılı anlatılan kısımlar özetleme tekniği ile kısaltılmıştır.)

13. Bölüm (*Türk Milletinin Bozkurtları*)

A.C. Osmanlı imparatorluğu parçalanmıştı, yıkılıyordu. Anadolu da işgal edilmişti. Türkler Anadolu'da boğulmak, Anadolu'dan kovulmak isteniyordu. Yurdumuzu Rus, Yunan, İtalyan, İngiliz ve Fransız orduları işgal etmişti. Yerli Ermeniler ve Rumlar da işgalcilere yardım ediyor, Türk halkını katlediyordu. O kötü günlerde Atatürk, bir Bozkurt gibi milletin önüne geçti, onu içine düştüğü yok olma tehlikesinden kurtardı.

U.C. Osmanlı imparatorluğu yıkılıyor, Anadolu işgal ediliyordu. O kötü günlerde Atatürk, bir bozkurt gibi milletin önüne geçti ve bizi bu tehlikeden kurtardı.

(Asıl bölümde işgale ilişkin uzun ayrıntılar, özetleme tekniği kullanılarak kısaltılmış ve basitçe tekrar ifade edilmiştir.)

4.2.4. Silme işlemleri

1.Bölüm (*Kayadaki Kurt*)

A.C. Hemen alt taraftaki dere, vadinin dibinde, çevresindeki sıralı söğüt ağaçlarının gölgesinde kıvrım kıvrım akar.

U.C. Evimizin aşağısındaki dere, ağaçların gölgesinde kıvrım kıvrım akar.

(Asıl cümlede yer verilen ayrıntılı betimlemeler anlatımın sadeleştirilmesi amacıyla çıkartılmış ve cümledeki yoğunluk azaltılmıştır.)

2.Bölüm (*Göktürklerin Obasında*)

A.C. Kayan, oğlak derisinden yapılmış kalpağını başından çekip aldı.

U.C. Kayan, kalpağını başından çıkardı.

(Asıl cümlede metnin anlamına doğrudan etkisi bulunmadığı düşünülen kalpağın hangi materyalden yapıldığı ayrıntısı silinmiştir.)

3.Bölüm (*Kayan ile Selcen'in Düğünü*)

A.C. Konuklara ikram edilmek üzere kıymız, kurut hazırlanmasını; kısırak, öküz ve koyun kesilerek hazırlıkların tamamlanmasını istemişti.

U.C. Misafirler için yemekler hazırlandı.

(Asıl cümlede İl Han'ın düğün için hazırlattığı yemeklere ilişkin ayrıntılı bir betimleme görüyoruz. Bu betimlemeler, metnin anlamına doğrudan katkıda bulunmadığı ve cümlelerin okunmasını zorlaştırdığı için silinmiş, kısa tek bir cümle haline getirilmiştir.)

4.Bölüm (*Kara kış Kara Haberler*)

A.C. O kış yaman geçiyordu. Karı da bol oldu, fırtınası ve yağmuru da... Gökler gürül gürül gürüldüyor, şimşekler çakıyor, yıldırımlar düşüyordu. Bardaktan boşanır gibi sağanak yağmurlar yağıyordu.

U.C. O kış zorlu geçiyordu.

(Asıl cümlede kışın ne kadar zor geçtiğine ilişkin uzun bir betimlemeye yer verilmiştir. Uyarlanan cümlede ise kışın yalnızca zor geçtiği bilgisi korunarak anlatımın sade ve anlaşılır olması sağlanmaya çalışılmıştır.)

5. Bölüm (*Sevinç Han'ın Oyunu*)

A.C. “Sevinç Han’ın ordusu yürüyüşe geçti! Tatarlar geliyor!”

U.C. “Sevinç Han’ın ordusu geliyor!”

(Sevinç Han’ın ordusu zaten Tatarlar olduğu için bu kısım uyarlanan cümlede silinmiştir.)

6. Bölüm (*Esir Günler*)

A.C. Hayvan sürülerini götürür gibi götürülmüşlerdi; kırbaçlanarak, hakaretler edilerek.

U.C. Onları hayvan götürür gibi göturdüler.

(Asıl cümlede Kayan ve diğerlerinin nasıl bir şekilde götürüldüğüne ilişkin ayrıntılara yer verilmiştir. Bu ayrıntılar uyarlanan cümlede silinmiştir.)

7. Bölüm (*Göktürklerin Yurdunda*)

A.C. Yıldız’ın kara gözlerinden süzülen yaşlar, dolgun yanaklarından inmeye başlamıştı.

U.C. Yıldız, ağlamaya başladı.

(Asıl cümlede ağlama eylemi, betimlenerek uzun bir şekilde anlatılmıştır. Uyarlanan cümlede ise bu betimlemeler silinerek yalnızca ağlama eyleminden söz edilmiştir.)

8. Bölüm (*Zorlu Yolculuk*)

A.C. Bazı dar geçitler yüklü hayvanlara zorluk çıkarıyordu. İçlerinden bazıları yuvarlanıp telef oluyordu. Böyle durumlarda uçuruma yuvarlanan at, kayalara çarparak can veriyor; üzerindeki eşyalar da sağa sola dağılarak parçalanıyordu.

U.C. Bazı dar yerler yüzünden eşya yüklü hayvanlar yuvarlanıp düşüyordu.

(Asıl cümlede atların ve eşyaların düşüşü betimlenirken uyarlanan cümlede metnin anlamına doğrudan katkısı bulunmaması sebebiyle bu ayrıntılara yer verilmemiştir.)

9. Bölüm (*Ergenekon*)

A.C. Kayan ile Tukuz, öte yanda ağaç dallarını birbirlerine bağlayıp aralıklarla çaktıkları kazıklara bağlıyorlardı. Keçiler için ağıl yapmaya çalışıyorlardı.

U.C. İleride Kayan ile Tukuz keçiler için yer yapmaya çalışıyorlardı.

(Asıl cümlede ağırlı hangi malzemelerle ve nasıl yaptıkları bilgisi silinmiş, yalnızca hayvanlara yer yaptıkları bilgisi korunmuştur. Böylece anlatımın daha sade ve anlaşılır olması sağlanmıştır.)

10. Bölüm (*Kayan'ın Son Sohbeti*)

A.C. Sanır mısınız ki şimdi ben sizlere bakmaktayım? Sanır mısınız ki karşımdaki otuz kişiyi seyrediyorum. Hayır... ben şu anda yüzyıllar sonrasına uzanan bir zaman dilimi içerisindeyim. Yüzlerce yıl sonralarına bakıyorum.

U.C. Siz zannediyorsunuz ki sadece size bakıyorum. Ancak ben şu anda yüzlerce yıl sonrasına, geleceğimize bakıyorum.

(Asıl cümlede Kayan Han'ın karşısında kaç kişi olduğu ayrıntısı silinmiştir.)

11. Bölüm (*Yüzlerce Yıl Sonra*)

A.C. O koca Ergenekon, o bir zamanlar iki çadırli insanlara çok geniş gelen yurt, dar gelmeye başlamıştı artık.

U.C. Önceden geniş gelen Ergenekon, artık dar geliyordu.

(Asıl cümlede iki çadırli insanlara geniş gelen yurt ibaresi metne doğrudan katkı sağlamadığı ve cümleyi uzattığı gerekçesiyle silinmiştir.)

12. Bölüm (*Ergenekon'dan Çıkış*)

A.C. Arkalarından Ergenekon halkı eşya yüklü hayvanlarıyla, koyunları ve kuzularıyla, keçileriyle, sığırlarıyla, yıklarıyla yürüyüşe geçti.

U.C. Arkalarından Ergenekon halkı ve hayvanlar geliyordu.

(Asıl cümlede Tavu Yabgu'nun ardı sıra gelen kişiler ve hayvanlara ilişkin ayrıntılara yer verilmiştir. Bu ayrıntılara metnin anlamına doğrudan katkısı olmaması sebebiyle uyarlanan cümlede yer verilmemiş, silinmiştir.)

13. Bölüm (*Türk Milletinin Bozkurtları*)

A.C. Kabul edeni dost bildi, bağrına bastı. Kabul etmeyen üzerine giderek oğulları Bumin ve İstemi Tiginlerle, baturlarla savaştı. Ayrılıktan yana olanlara, düşmanlık yapanlara kılıcıyla baş eğdirdi.

U.C. Kabul edenleri dost bildi, etmeyenlerle savaştı.

(Asıl cümlede Tavu Yabgu'nun oğullarına ilişkin bilgi ve kılıçla baş eğdirme kısmı, metne doğrudan katkısı olmaması ve cümlenin sadeleştirilmesi amacıyla silinmiştir.)

4.3. “Kayadaki Kurt” Romanıyla İlgili Okuma Anlama Etkinlikleri

1. Okuduğunuz romanda geçen olay, yer, zaman ve kahramanları uygun yerlere yazınız.

Destanda ismi geçen kahramanların adları nelerdir?		
		
Olay nerede geçiyor?		Olay hangi zamanda geçiyor?
Romanda ne anlatılıyor?		

2. Aşağıda ver alan çoktan seçmeli sorulardan doğru olanları işaretleyiniz.

1- İl Han savaşı kaybettikten sonra hangi karakter Han oldu?

- a) Tukuz
- b) Selcen
- c) Kayan
- d) Çakır Ozan

2- İl Han'ın Sevinç Han karşısında büyük planı neydi?

- a) Atlarla birlikte doğrudan saldırmak.
- b) Etrafa çukur kazdırmak.
- c) Tepeye okçuları dizmek.
- d) Savaşı kaybediyor gibi yapmak.

3- Ergenekon'da kalan Göktürk halkı niçin Ergenekon'dan çıkmak istedi?

- a) Sıkıldıkları için
- b) Hava şartları soğuk olduğu için
- c) Yeterli alanları kalmadığı için
- d) Çakır Ozan söylediği için

4- Ozanların kullandığı müzik aletinin adı nedir?

- a) Kopuz
- b) Saz
- c) Bağlama
- d) Gitar

5- Demirci Aksongur, çıkış yolunu nasıl buldu?

- a) Tavu Yabgu yol gösterdiği için
- b) Gökyüzünden işaret geldiği için
- c) Yolda karşısına çıktığı için
- d) Bozkurt yol gösterdiği için

3. Aşağıdaki cümleleri okuduğunuz romandan hareketle tamamlayınız.

1- İl Han savaşı kazanamadı çünkü

2- Sevinç Han ve askerleri Kayan ve diğerlerini bulamadı çünkü

3- Ergenekon'a giriş ve çıkış tehlikeliydi çünkü

4- Tavu Yabgu'nun emrine uymayanlar -----'dır.

4. Aşağıdaki cümlelerden doğru olana D, yanlış olana Y harfi koyunuz.

- 1- (.....) Demir soğumadan Ergenekon'dan çıkmaya çalışanlar Kayatlar'dır.
- 2- (.....) Göktürkler'in ana yurdu Ötüken'dir.
- 3- (.....) Kayan, Selcen'i ilk defa yarışmada gördü.
- 4- (.....) Kayan ve Tukuz kardeştir.
- 5- (.....) İl Han, oğlunun düğününü göremedi.

5. Aşağıdaki açık uçlu soruları cevaplandırınız.

1-) Okumuş olduğunuz kitaba göre Ozanların Göktürklerin hayatında nasıl bir yeri vardır? Örneklendirerek açıklayınız.

2-) Göktürkler Ergenekon'dan çıkamayacak olsalardı nasıl bir hayatları olurdu? Tahminlerinizi yazınız.

3-) Okumuş olduğunuz kitaptan yola çıkarak Göktürklerin yaşam stillerini aktarınız.

4-) İl Han'ın yerinde siz olsaydınız savaşı kazanmak için nasıl bir yol izlerdiniz?

5-) Okumuş olduğunuz kitapta Türklerin yaşantılarıyla ilgili kendi kltrnzden parçalar buldunuz mu? Bulduysanız bunlar neler?

6. Siz de kitapta okuduğunuz gibi önemli bir ozan olsaydınız halkınıza nasıl nasihatler verirdiniz? Dörtlükler halinde yazınız.

4.4. “Kayadaki Kurt” Romanında Geçen Sözcüklere Ait Türkçe-Türkçe Sözlük

A

Acıklı: Acındırarak, acı verecek nitelikte olan, dramatik:

“Arkada acıklı bir şarkı çalıyordu.”

Ağustos böceği: Yaz dönemlerinde yaşayan, kesik ve sürekli ses çıkaran bir böcek türü:

“Bahçeden ağustos böceklerinin sesleri duyuluyordu.”

Ahır: Büyükbaş hayvanların barındığı kapalı yer:

“Dedemler yeni hayvanları için büyük bir ahır yaptırdı.”

Akıldan çıkmamak: Unutmamak:

“O kız gördüğüm günden beri aklımdan çıkmıyor.”

Akraba: Kan bağıyla birbirine bağlı olan kimse:

“Akrabalarım İstanbul’a taşındığımı henüz bilmiyor.”

Alay etmek: Bir kişiyi aşağılamak, gülünç duruma düşürmek:

“Küçük kızla çilleri olduğu için alay ettiler.”

Anlaşmak: Düşünce, duygu, amaç bakımından birleşmek:

“Evin fiyatı konusunda sonunda anlaştılar.”

Arazi: Yer yüzü parçası; toprak, yer:

“Bu arazi yol yapmaya uygun değil.”

Asker: Orduda görev yapan erden generale kadar herkes:

“Askerler savaş alanında hazır bir şekilde bekliyordu.”

Av: Karada, denizde, gölde veya akarsularda evcil olmayan hayvanları vurma veya yakalama işi.

“Babamın ava gitmesini istemedim çünkü hayvanları seviyorum.”

Astronomi: Gök bilimi:

“Son zamanlarda herkes astronomiyle ilgileniyor.”

B

Başkan: Bazı ülkelerde devletin ve hükümetin başı:

“Ülke adına en iyi kararı başkan alır.”

Bekâr: Evlenmemiş kimse:

“Özgür olmayı sevdiği için bekâr kalmayı tercih ediyordu.”

Beddua: Bir kimsenin kötü bir duruma düşmesi için söylenen söz:

“Annem beddua edersen sana geri döner der.”

Birlik: Bir arada olma durumu:

“Göktürklerin birliği bozulmuş, sürekli kavga ediyorlar.”

Bol: Nicelik bakımından çok olma durumu:

“Hasta olduğum için çorbadan bol bol içtim.”

Bolluk: Çok fazla olma durumu, bereket:

“Bu sene çok yağmur yağdığı için meyve sebze bolluk oldu.”

C

Can vermek: Ölmek:

“Yaşanan büyük deprem sonrasında binlerce kişi can verdi.”

Canavar: Yabani, yırtıcı hayvan:

“Aslan, kocaman pençeleriyle bir canavar gibi görünüyordu.”

Casus: bir devletin gizli amaçları için çalışan kimse:

“Bizi gözetlemek için aramıza bir casus yerleştirmiş olabilirler.”

Cenaze: Ölüyü gömme töreni:

“Ölen kişinin seveni çok olduğu için cenazesi de kalabalıktı.”

Ceza: Uygunsuz davranışlarda bulunanlara uygulanan üzüntü, sıkıntı, acı verici işlem veya yaptırım:

“Öğretmen, sınıfta uslu durmayan çocuklara cezalarını verdi.”

Ç

Çaresiz: Çıkar yol bulamayan bir biçimde; umarsız, devasız:

“Kızını okulda bulamayan anne çaresiz bir şekilde yola koyuldu.”

Çekişmeli: Sert, zorlu bir biçimde:

“Çekişmeli bir futbol maçı izlemek kadar keyifli bir şey yoktur!”

Çayır: Üzerinde gür ot biten düz ve nemli yer:

“Yorulduğumuz için kendimizi yeşil çayırlara bıraktık.”

Çoban: Koyun ve keçi sürülerini otlatan kimse:

“İnek sürüsünün peşinde yaşlı bir çoban vardı.”

Çember: Yuvarlak.

“Topu çemberden geçirmek zor iştir.”

Çökmek: Bulunduğu düzeyden aşağı inmek:

“Fazla ağırlığı kaldıramayan zemin çöktü.”

Çukur: Çevresine göre aşağı çökmüş olan yer:

“Arkadaşım ile oynadığımız ipi yanlışlıkla çukura düşürdük.”

D

Dağılmak: Toplu durumdayken ayrılıp birbirinden uzaklaşmak:

“Boncuklar yere düşünce her yere dağıldı.”

Dağınık: Bir arada olmayan, birbiriyle bağlantısız:

“Odanın dağınık bir görüntüsü vardı.”

Dalgın olmak: Çevresinde olup bitenleri fark edemeyecek kadar düşünceye dalmak:

“Annem, eve geldiğimi fark edemeyecek kadar dalgındı.”

Damat: Evlenmekte olan bir erkeğe, evlenme töreni sırasında verilen ad:

“Abim artık damat olacak yaşa geldi.”

Danışmak: Bir görüş için bilgi almak, görüş almak:

“Bugün babam notlarımı öğretmenlerimle danışacak.”

Dar: Genişliği az veya yetersiz olan şey:

“Arkadaşım korktuğu için dar yerlere giremiyordu.”

Demir: Bir element.

“Göktürkler demirden dağı erittiler.”

Demirci: Demir satan, demir eşya yapan veya onaran kimse:

“En yakın arkadaşımın babası bir demirciydi.”

Denge: Bir nesnenin veya bir insanın devrilmeden durma hali:

“Terazinin dengesi bozuktı.”

Dere: Yazın kuruyan veya suyu azalan küçük akarsu:

“Dere kenarına ev yaptıkları için evleri su bastı.”

Dert: Üzüntü, sıkıntı:

“Ayşe’nin bilgisayarını kırdığı için dertlendi.”

Destan: Tarih öncesi tanrı, tanrıça, yarı tanrı ve kahramanlarla ilgili olağanüstü olayları konu alan şiir:

“Türk destanlarında bozkurtun önemli bir yeri vardır.”

Desteklemek: Arka olmak, arka çıkmak:

“Annesi oğlunu yurtdışına çıkması için destekliyordu.”

Devlet: Bir arada bulunan millet veya milletler topluluğunun oluşturduğu ülke:

“Başkan, devletine hizmet etmelidir.”

Dik: Yatay bir düzleme göre yer çekimi doğrultusunda bulunan, eğik olmayan:

“Yeni evimizi dik bir araziye yaptık.”

Direnmek: Karşı koymak:

“Çocuklar uyumak istemiyor, direniyorlardı.”

Dolunay: Ay’ın tam bir daire olarak dolgun, parlak görüldüğü evre:

“Bugün gökyüzünü dolunay aydınlatıyordu.”

Dost: Sevilen, güvenilen, iyi anlaşılan kimse:

“Herkesin iyi bir dosta ihtiyacı vardır.”

Düğün: Evlenme dolayısıyla yapılan tören:

“Bir ay sonra kuzenimin düğünü için Samsun’a gideceğiz.”

Dünya: İnsanların üzerinde yaşadığı toprak ve denizlerin tümü, yeryüzü:

“Dünya barışı için elimizden ne geliyorsa yapmalıyız.”

Düşman: Aralarında birbirleriyle silahlı çatışmaya varacak kadar anlaşmazlık bulunan yanlardan her biri:

“Onun istediğini yapmadığım için bana düşman oldu.”

E

Eğlence: Neşeli ve hoşça zaman geçirilen, genellikle sazlı sözlü toplantı:

“Yeni işe girdiğim için arkadaşlarım bana eğlenece düzenleyecek.”

Eksik: Bir bölümü olmayan, noksan:

“İnternette sipariş ettiğim ürünler eksik geldi.”

Emretmek: Bir şeyin yapılmasını veya yapılmamasını kesin olarak söylemek:

“Kral, askerlerine ne olursa olsun savaşı kazanmalarını emretti.”

Ense: Boynun arkası:

“Dik oturmaktan ensem ağrıdı.”

Evcil: Eve ve insana alışmış kendisinden yararlanılabilen hayvan:

“Efe, dışarıdaki köpeği evcil sandığı için ısırıldı.”

Esir: Tutsak:

“Savaşı kaybettiğimiz için düşmanlar bizi esir aldılar.”

Etraf: Çevre:

“Etrafta güvenecek insan kalmamış.”

Ezik: Olaylar ve hayat şartları karşısında güçsüz ve sıkıntılı duruma düşmüş olan kimse:

“Yaşadıklarından sonra kendini ezik gibi hissediyordu.”

Ezmek: Ağır bir şey, başka bir şeyin üzerinden geçmek, çiğnemek:

“Yoğurdu sarımsaklamak için önce sarımsakları ezdi.”

F

Fethetmek: Bir yeri veya ülkeyi savaşarak almak:

“Fatih Sultan Mehmet, 1453 yılında İstanbul’u fethetti.”

G

Gelin: Evlenmek için hazırlanmış, süslenmiş kız veya yeni evlenmiş kadın:

“Annem, 22 yaşında gelin olmuş.”

Gelenek: Bir toplumda eskiden kalmış ve nesilden nesile aktarılan alışkanlıklar, töre.

“Dedem, geleneklerine sahip çıkan bir adamdı.”

Gökyüzü: Atmosferin gözle görülen bölümü; hava:

“Bugün gökyüzünde yıldızdan başka bir şey yoktu.”

Gururlu: Kendi kişiliğine önem veren kişi:

“Karşı komşumuz çok gururlu bir kadındı. Kimseden bir şey istemezdi.”

H

Haber: Bir olay üzerine edinilen bilgi:

“Sonunda beklediğimiz haber amcamdan geldi.”

Hayret: Şaşılan bir şeyin karşısında söylenen söz:

“Arkadaşımin yaptığı hareketlere hayret ettim.”

Hafife almak: Küçümsemek, önemsememek:

“Babam, küçük olduğum için beni hafife alıyordu.”

Hakaret etmek: Bir şeyi veya bir kimseyi aşağılık ve değersiz gösterecek biçimde davranmak:

“Beni görmüyormuş gibi davranarak bana hakaret ediyordu.”

Hizmetçi: Bir yerde hizmet gören, görev yapan, çalışan kimse:

“Evimizin yeni hizmetçisi yurtdışından gelmiş.”

Huzur: Rahat, sessiz ve mutlu hissetmek.

“Huzur yoksa mutluluk da yoktur.”

İ

İpek: Bir böceğin yuvasından elde edilir. Bu yuva, böceğin kendini korumak için örttüğü ipliklerden oluşur. Elde edilen üründen güzel ve yumuşak bir kumaş elde edilir:

“Yeni aldığım nevresim takımı ipek kumaştan yapılmış.”

İsyan: Kabul etmemek, direnmek, topluca protesto etmek.

“Başkan, işçilerin isyanlarına dayanamayınca istediklerini yaptı.”

İtiraz: Bir düşünce veya kararı benimsemeyerek karşı çıkmak:

“Haksız yere okuldan atıldığım için alınan karara itiraz ettim.”

K

Kaçak: Bulunması gereken yerden, yapması gereken görevden ya da yasadan vb. kaçan kimse:

“Selin’in arkadaşları İngiltere’de kaçak yaşıyorlar.”

Kahraman: Savaşta veya tehlikeli bir durumda yararlılık gösteren kimse, yiğit:

“Türk milletinin kahramanlarından birisi de Mustafa Kemal Atatürk’tür.”

Kalabalık: Çok sayıda insanın bir arada gelemsiyle oluşan insan topluluğu:

“Bugün Pazar yeri çok kalablıktı.”

Kandırma: İnandırma, aldatma:

“Adam, küçük çocuğu şekerle kandırarak arabaya bindirdi.”

Kutsal: Güçlü bir dini saygı uyandıran veya uyandırması gereken şey, mübarek:

“Türkler için aile kutsaldır.”

Kargaşa: Kalabalık, düzensizlik ve benzerinin yol açtığı karışıklık, kaos:

“Çocuklar dersten yeni çıktığı için okul önünde bir kargaşa vardı.”

Kavuşma: Yokluğu çekilen veya çok istenen bir şeye erişmek, onu elde etmek:

“Yıllar sonra nihayet aileme kavuştum.”

Kaya: Büyük ve sert taş kütlesi:

“Karşıdan bakıldığında dağın tepesindeki kaya düşecek gibi görünüyordu.”

Kılıç: Uzun, düz veya eğri, ucu sivri, bir veya her iki yüzü keskin, bele takılan çelikten silah:

“Askerler kılıçlarını yukarıya kaldırıp bağıyorlardı.”

Kişnemek: Atın çıkardığı ses.

“Atlar mutluluktan çimlere yatıyor, kişniyorlardı.”

Komşu: Evleri yakın olan kimselerin birbirine göre aldıkları ad:

“Ev alma komşu al derler.”

Kovalama: Kaçanın arkasından koşmak, yakalamaya çalışmak:

“Küçük çocuklar parkta birbirlerini kovalıyorlardı.”

Koyun: Beyaz yünlü, dört ayaklı bir çiftlik hayvanıdır. ‘Mee’ diye ses çıkarır:

“Dedem koyunlara bakmam için beni görevlendirdi.”

Kömür: Siyah renkli katı yakıt:

“Havada kömür kokusu vardı.”

Kumandan: Askerleri yöneten kişi, komutan:

“Kumandan ne derese o yapılacaktı. Başka çaresi yoktu.”

Kurtulmak: İstenmeyen, sıkıntı veren bir kimseden, bir yerden, bir durumdan uzaklaşmak:

“Para ödemekten kurtulmak için her yöntemi deniyordu.”

L

Lakap: Bir kimseye, bir aileye kendi adından ayrı olarak sonradan takılan, o kimsenin veya ailenin bir özelliğinden kaynaklanan ad:

“Bizim köyde herkesin bir lakabı vardır. Mesela babam topalladığı için ona Topal Ahmet derler.”

M

Mahcup etmek: Utandırmak:

“Teyzem, bize aldığı eşyalarla bizi mahcup etmeye çalışıyordu.”

Manzara: Bakış, görüş alanına giren, dikkati çeken her yer; görüntü, dekor:

“Odamın penceresinden deniz manzarasını izlemek beni mutlu eder.”

Meraklı olmak: Her şeyi anlamak ve bilmek isteyen; araştırmacı:

“Kediler, doğaları gereği çok meraklı canlılardır.”

Mesafe: Ara:

“Misafirlerimiz çok uzak mesafeden buralara kadar gelmişler.”

Maden: Yeraltından çıkarılan değerli kaynak:

“Türkiyede çok fazla bor madeni bulunur.”

Mevsim: Yılın dört bölümünden biridir:

“En sevdiğim mevsim yazdır.”

Meydan okumak: Korkmadığını açıkça bildirmek, kavga veya yarışmaya çağırmak:

“Karşı takımın taraftarı bize meydan okuyordu.”

Mızrak: Uzun saplı, sivri demir uçlu silah:

“Eskiden savaşlarda mızraklar kullanılmış.”

Millet: Çoğunlukla aynı topraklar üzerinde yaşayan, aralarında dil, tarih, duygu, gelenk ve görenek birliği olan insan topluluğu:

“Atatürk, Türk milletinin özgürlüğü için çok çalıştı.”

Miras: Bir neslin kendinden sonra gelen nesle bıraktığı şey:

“Bu arsa dedemden bize miras kaldı.”

Misafir: Ziyarete gelen kişi, konuk:

“Bu akşam komşularımız bize misafir olarak gelecek.”

Mezar: Ölünün gömülü olduğu yer:

“Cenaze, mezara götürüldü.”

Moral: Bir insanın ruhsal gücü:

“İzleyicisi az olduğu için karşı takımın morali düştü.”

Mücevher: Altın gibi değerli taşlardan yapılmış süs eşyası:

“Kuyumcudaki mücevherler parıl parıl parlıyordu.”

N

Neşe: Mutluluk:

“Babam bizi neşelendirmek için lunaparka götürdü.”

O

Odun: Yakılmak için kesilmiş, parçalanmış ağaç:

“Sonbaharda kış için lazım olacak odunlar kesilmeye başlanır.”

Oğlak: Keçi yavrusu:

“Yeni doğan oğlaklar, annelerinin yanından ayrılmıyordu.”

Ok: Yayla atılan, ucunda sivri bir demir bulunan ince ve kısa tahta çubuk:

“Askerler, oklarını yaya geçirdi.”

Ordu: Bir devletin silahlı kuvvetlerinin tümü:

“Orduda yeterli asker olmadığı için savaşı kaybettiler.”

Oyun: Aldatmak, hile:

“Satrançta arkadaşımın oyununa gelerek kaybettim.”

Ö

Ödül: bir başarı karşılığında verilen armağan:

“Öğretmenimiz, sınavda birinci olanlara ödül vereceğini söyledi.”

Öfkelenmek: Kızmak:

“Ahmet, sürekli yüksek sesle konuştuğu için beni öfkeliyordu.”

Öküz: Erkek inek:

“Bu sene paramız az olduğu için öküzleri satmak zorunda kaldık.”

Önlem: kötü veya yanlış bir şeyi önleyecek yol, tedbir:

“İnşaatta yeterli güvenlik önlemi alınmadığı için ustanın bacağı kırılmış.”

Örmek: Saç vb. şeylerin tellerini birkaç bölüme ayırıp birbirine geçirmek:

“Selin’in upuzun saçlarını görünce onları örmek istedim.”

Örtü: Bir şeyi kapatan veya koruyan kumaştır:

“Yemek yerken sıramız kirlenmesin diye üzerine bir örtü örttük.”

Övünmek: Bir özelliği sebebiyle kendini büyük görmek ve bundan abartılı bir şekilde bahasetmek:

“Övünmek gibi olmasın ama ilk evimi aldım.”

Özlem: Bir kimseyi veya bir şeyi görme, kavuşma isteği:

“Ne yaparsam yapayım sevgilime karşı olan özlemim geçmiyordu.”

P

Parlamak: Bir ışığın kaynağından gelen ışınları yansıtmak:

“Sanatçı, güzel sesi ve elbisesiyle sahnede adeta parlıyordu.”

Pınar: Yerden kaynayarak çıkan su:

“Evimizin önünde şırıl şırıl akan bir pınar var.”

Pişman etmek: Birinin pişman olmasını sağlamak:

“Annem sınavdan başarısız olacağıma inanıyordu, birinci olarak onu pişman ettim.”

R

Rehber: Birinin doğruyu bulmasına yardımcı olan, yol gösteren kimse veya şey:

“Ergenekon Destanı’nda Bozkurt, Göktürklerle rehber oldu.”

Rüzgar: Havanın yer değiştirmesiyle oluşan esinti, yel:

“Pencere kenarında oturduğum için rüzgar beni üşüttü.”

S

Saklamak: Gizli tutmak, duyurmamak:

“Kuzenim, annesinden hiçbir şey saklayamıyordu.”

Saray: Hükümdarların veya devlet başkanlarının oturduğu büyük yapı:

“Yeni seçilen kral, sarayından hiç çıkmıyordu.”

Savaş: Devletlerin diplomatik ilişkilerini keserek giriştikleri silahlı mücadele:

“İki devlet anlaşamayınca savaş hazırlıklarına başlandı.”

Sefer: Genellikle ülke dışına yapılan askerî harekât, savaş için yapılan yolculuk:

“Askerler, seferden yorgun argın döndüler.”

Sembol: Bir şeyi temsil eden işaret veya resim:

“Yeni açacağımız kafe için bir sembol tasarlamamız gerekiyor.”

Sıra: Belirli bir düzene ve niteliğe göre dizilme durumu:

“Öğrenciler tek sıra halinde yürüyorlardı.”

Silah: Savunmak veya saldırmak amacıyla kullanılan araç:

“Amcam bir polis olarak silahla şaka olmaz derdi.”

Sivri: Ucu keskin ve batıcı olan şey:

“Kayanın sivri ucu elime battı.”

Sohbet: İki veya daha fazla kişi arasında dostça, arkadaşça yapılan konuşma:

“Üniversitede arkadaşlarımla ettiğimiz sohbetleri çok özleyorum.”

Soy: Bir atadan gelen kimselerin topluluğu:

“Kayatlar, Kayan Han’ın soyundan gelenlere deniyordu.”

Söz geçirmek: Söylediğini, istediğini yaptırmak:

“Yaramaz çocuklara söz geçirmek çok zordur.”

Söz: Kelime:

“Etkinlikte boş bırakılan yerlere uygun sözleri yazdım.”

Sürü: Birlikte yaşayan hayvan topluluğu:

“Bir çoban, sürüsünü otlatmak için bahçeye çıkarmış.”

Sürüklemek: Bir şeyi yerden kaldırmadan iterek veya çekerek götürmek:

“Kızın upuzun saçları yerlerde sürükleniyordu.”

Ş

Şaka: Güldürmek, eğlendirmek amacıyla karşısındakini kırmadan yapılan hareket veya söylenen söz:

“Yaptığı şakaya hepimiz güldük.”

T

Tablo: Bez, tahta, kâğıt vb. maddeler üzerine yapılmış yağlı boya, sulu boya, pastel veya kara kalem resim:

“Picasso’nun ‘Guernica’ adlı tablosunu çok severim.”

Tembel: İş yapmayı, çalışmayı sevmeyen, çaba göstermekten, sıkıntıdan kaçan kimse:

“Öğretmen, öğrencilerini tembel ve çalışkan olarak ayırıyordu.”

Tepe: Yerin, dağın ya da bir şeyin en yüksek noktası:

“Evmizin karşısındaki tepeden kurt sesleri geliyordu.”

Terk etmek: Bir yeri, kişiyi ya da bir şeyi isteyerek bırakmak ve geri dönmek:

“İstedigimi alamayınca evi terk ettim.”

Tımar: binek hayavnlarının kıllarını, derisini temizleme:

“Çiftlikteki atların tımarlanmaya ihtiyacı vardı.”

Tıp: Hastaları iyileştirmek, hafifletmek veya önlemek amacıyla başvuru alan teknik ve bilimsel çalışmaların tümü:

“Tıp, son on yıl içerisinde çok gelişti.”

Tırnanmak: Yokuş, merdiven vb. çıkmak:

“Gün batımını iyi görebilmek için yukarıya doğru tırmanmak gerekiyordu.”

Titremek: Soğuk, korku, heyecan veya hastalık gibi nedenlerle vücudun hızlı ve hafif şekilde sallanması:

“O kadar üşümüştüm ki çenem titriyordu.”

Torun: Bir kimseye göre çocuğunun çocuğu:

“Teyzemin torunları haftaya buraya gelecek.”

Tuhaf: Şaşılacak, garip şey:

“Çocuğun bakışları bir tuhaftı.”

Tuzak kurmak: Bir şeyi yakalamak için düzenek hazırlamak:

“Düşman ordusu, savaşı kazanmak için tuzak kurmuş.”

Tükürmek: Tükürüğü ağız içinden dışarıya atmak:

“Yere tükürmek hoş bir davranış değildir.”

Tüy: İnsan ve hayvan derisi üzerinde bulunan ince, kısa, yumuşak ve sık uzantılar:

“Kedimin gri tüylerini yavaş yavaş sevdim.”

U

Umursamak: Aldırış etmek, önem vermek:

“Yakın arkadaşlarımla görüşlerini her zaman umursarım.”

Utanmak: Gülünç bir duruma düşmekten üzüntü duymak, mahcup olmak:

“Kalabalık bir ortamda düştüğü için çok utandı.”

Uyarmak: Bir kimeye bir davranışta bulunmasın veya bulunmamasını söylemek:

“Annem, misafirlikte yaramazlık yapmamam için beni uyardı.”

Uyuklamak: Oturduğu yerde hafif uykuya dalmak:

“Matematik dersinde bütün bir sınıf uyukluyordu.”

Ü

Ümit: Bir şeyin olmasını istemek ve olacağına inanarak beklemek, umut:

“Büyük bir ümitle karın yağmasını bekliyorum.”

Ün: Herkesçe bilinme, tanınma durumu; şöhret:

“Kralın ünü ülkedeki herkese yayılmış.”

Üremek: Canlıların doğup çoğalması:

“Kediler, üreme mevsiminde gergin olurlar.”

Üstünlük: Bir kişinin, nesnenin ya da durumun diğerinden daha iyi, güçlü veya önemli olması, avantaj:

“Karşı takım, attığı gollerle bize üstünlük kurdu.”

V

Vasiyet: Bir kimsenin ölümünden sonra yapılmasını istediği şey:

“Amcam, ölmeden önce bir vasiyet hazırlamış.”

Y

Yakalamak: Kaçan bir kimseyi veya hayvanı ele geçirmek:

“Elif o kadar hızlı koşuyordu ki onu yakalamak imkansızdı.”

Yarış: Genellikle bir ödül kazanmak için yapılan ve birbirini yenmeye dayanan çalışma:

“Yarışlarda rekabetçi davranmak normaldir.”

Yaşlanmak: Yaşı ilerlemek, ihtiyarlamak:

“Yüzündeki çizgilerden yaşlı biri olduğu anlaşıyordu.”

Yayla: Yaz aylarında hayvan otlatmak veya serinlemek için gidilen, dağlık ve yüksek bölgelerdeki yeşillik alanlar:

“Yemyeşil otlarıyla bu yayla cennet gibi bir yerdi.”

Yığmak: Birçok şeyi üst üste veya bir araya toplayarak birikmesini sağlamak:

“Dedem, hayvanların yemlerini yere yığmış.”

Yiğit: Cesur, korkusuz ve güçlü olan kimse:

“Abim, yiğit bir adamdı.”

Yol göstermek: Kılavuzluk etmek, yolu bilmeyene anlatmak, tarif etmek:

“Ahmet, turistlere yol gösteriyordu.”

Yumuşak: Dokunulduğunda sert olmayan, kolayca bükülebilen veya ezilebilen şeyleri ifade etmede kullanılır:

“Tavşanın beyaz tüyleri çok yumuşaktı.”

Yurt: Bir halkın üzerinde yaşadığı, kültürünü oluşturduğu toprak parçası:

“Yurtta barış, dünyada barış.”

Yük: Araba, hayvan vb.nin taşıdığı şeylerin hepsi:

“Eşeğin üzerine iki çuval yük koydular.”

Yürek istemek: Cesaret gerekemek:

“Onun yanında kötü konuşmak yürek ister.”

Yüzsüz: Utanmaz, utanma duygusu taşımayan, yapılan kötü veya yanlış davranışlardan pişmanlık duymayan kişi:

“Damadın eski sevgilisi yüzsüz gibi düğüne gelmiş.”

Z

Zafer: Savaşta kazanılan başarı:

“30Ağustos Zafer Bayramı’nı okulda kutladık.”

Zirve: En yüksek nokta, düzey demektir. Genellikle dağların en yüksek noktası için kullanılır.

“Dağın zirvesi soğuk olur.”

4.5. “Kayadaki Kurt” Romanında Yer Alan Kültürel ve Mitolojik Unsurlara Ait Sözlük

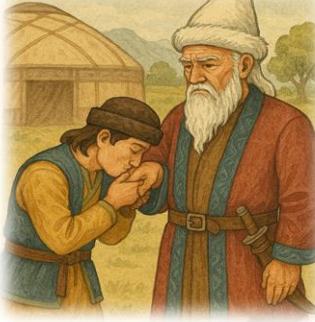
Şekil 1. Aksakal

Aksakal: Türk halk kültüründe yaşlı ve bilge olan kişilere verilen isimdir. Zor durumda bulunan kişilere yardım eder, onlara yol gösterir.

“Savaş öncesinde aksakallar, insanları bilgilendiriyorlardı.”

Şekil 2. Ata

Ata: Kişinin geçmişte yaşamış olan büyüklerini ifade eden kelimedir. “Baba” ve “dede” kelimeleri ile karşılanabilir.

“Kayan, İl Han atasının izinden gitti.”

Şekil 3. Türkü

Türkü: Türk halk müziğinin bir türüdür. Konusu günlük yaşam, aşk, doğa ve toplumsal olaylardır. Bağlama, saz gibi çeşitli müzik aletleriyle birlikte söylenir.

“Bana göre türküler, atalarımızdan kalan en samimi mirastır.”

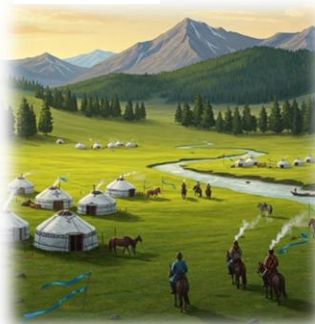
Şekil 4. Beyge

Beyge: Eski Türklerde evlenecek gençlerin oynadığı bir atlı oyundur. Damat adayları, atlarıyla gelin adaylarını kovalar.

“Beyge oyununda genç kız, beğendiği yiğidin atına binerse evlilik kabul edilir.”

Şekil 5. Boy

Boy: Eski Türklerde aynı soydan gelen insanların oluşturduğu topluluktur. Her boyun kendine özel adı, damgası ve gelenekleri vardı.

“Kayı boyu diğer boylardan daha kalabalıktı.”

Şekil 6. Bozkurt

Bozkurt: Eski Türklerde kutsal sayılan bir hayvan ve önemli bir semboldür. Türk mitolojisinde yol gösterici ve koruyucu olarak bilinir.

“Ergenekon Destanı’nda bozkurt, Türklere yol gösterir.”

Şekil 7. Çadır

Çadır: Göçebe Türklerin taşınabilir evidir. Kolayca kurulup sökülebilir.

“Türkler yazın serin, kışın sıcak tutan çadırlarda yaşıyorlardı.”

Şekil 8. Ergenekon Destanı

Ergenekon Destanı: Eski Türklerin önemli destanlarından biridir. Türklerin milletinin zor zamanlarda nasıl güçlendiğini ve yeniden doğduğunu anlatır.

“Ergenekon Destanı’na göre Türkler, demir dağı eritip düşmanlarından kurtuldu.”

Şekil 9. Gök Tanrı

Gök Tanrı: Eski Türklerin inandığı tanrının adıdır. Gökyüzünün sonsuzluğunu temsil eder ve her şeyin yaratıcısı olarak kabul edilir.

“Türkler, Gök Tanrı inancına sahipti.”

Şekil 10. Gökbörü

Gökbörü: Eski Türklerde at üzerinde oynanan bir oyundur. Oyuncular, at sırtında bir keçi veya koyun postunu kapmaya çalışır.

“Gökbörü oyununu kazanan yiğit, boyunu gururlandırdı.”

Şekil 11. Han

Han: Eski Türklerde devlet başkanı ve boyların lideridir.

“Oğuz Han, Türklerin efsanevi lideridir.”

Şekil 12. Kalpak

Kalpak: Eski Türklerin giydiği, keçeden yapılmış geleneksel bir başlıktır. Kışın soğuktan, yazın sıcaktan korunmak için kullanılıyordu.

“Yiğitlerin başlarındaki keçeden yapılmış kalpaklar yeniydi.”

Şekil 13. Kızbörü

Kızbörü: Gökbörü oyununun düğünlerde oynanan versiyonudur. Bu oyunda gelin adayını at sırtında kesilmiş bir oğlak (keçi yavrusu) taşır, damat adayını ise onu yakalamaya çalışır.

“Kızbörü, düğünlerde hem eğlence hem de gençlerin yeteneklerini göstermesi için oynanıyordu.”

Şekil 14. Kopuz

Kopuz: Telli bir müzik aletidir. Uzun saplı ve genellikle 2-3 telli olan bu çalgı, ozanlar tarafından destan anlatılırken kullanılıyordu.

“Dede Korkut, hikayelerini kopuz çalarak anlatır.”

Şekil 15. Kurultay

Kurultay: Eski Türk devletlerinde önemli kararların alındığı büyük meclis toplantısıdır.

“Günümüzdeki meclisler, eski Türk kurultayına benzer.”

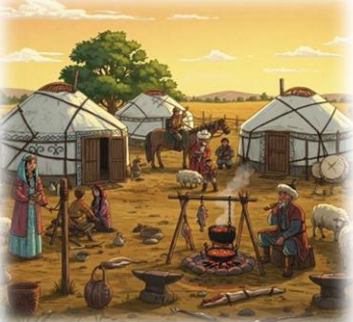
Şekil 16. Nevruz

Nevruz: Baharın gelişini kutlayan eski bir Türk bayramıdır. Her yıl 21 Mart'ta doğanın uyanışı olarak kutlanır.”

“Nevruz'da ateş üzerinden atlayanların kötü enerjilerden kurtulduğuna inanılır.”

Şekil 17. Oba

Oba: Göçebe Türklerin yaşadığı küçük yerleşim birimidir. Birkaç ailenin birlikte yaşadığı çadır topluluğudur.

“Her obanın bir lideri vardı.”

Şekil 18. Oğuz Kağan Destanı

Oğuz Kağan Destanı: Türklerin en ünlü destanlarından biridir. Türk hükümdarı Oğuz Kağan/Han'ın hayatını ve fetihlerini anlatır.”

“Oğuz Kağan Destanı'nda Oğuz Kağan'ın doğduğu gün konuşmaya başladığı anlatılır.”

Şekil 19. Otağ

Otağ: Eski Türklerde Hanlar ve beyler için kurulan büyük, süslü çadırlardır. Özel törenler ve toplantılar için kullanılırdı.

“Han, önemli kararları otağında alırdı.”

Şekil 20. Ozan

Ozan: Eski Türklerde şiir yazan, destan anlatan ve kopuz çalan sanatçılardır. Halkın duygularını dile getiriyorlardı.

“Dede Korkut, en ünlü Türk ozanlarından biridir.”

Şekil 21. Ötüken

Şekil 22. Türkü

Şekil 23. Uçmağ

Şekil 24. Yabgu

Şekil 25. Yılık

Ötüken: Eski Türklerin kutsal saydığı ve Türklerin ilk kez ortaya çıktığı yer olarak kabul edilen bir bölgedir. Türk devletlerinin başkenti ve yönetim merkezi olarak bilinir.

“Ergenekon Destanı’nda Ötüken’e ulaşmak hedef gösterilir.”

Türkü: Halkın duygularını, sevinçlerini ve acılarını anlatan geleneksel şarkılardır. Genellikle kimin yazdığı belli değildir ve nesilden nesile aktarılır.

“Aşık Veysel, Neşet Ertaş gibi sanatçılar türküleriyle ünlüdür.”

Uçmağ: Eski Türk inancında iyi insanların öldükten sonra gittiği güzel yerdir.

“Eski Türkler, uçmağa gitmek için dürüst bir hayat yaşıyorlardı.”

Yabgu: Eski Türk devletlerinde Han’dan sonra gelen en yüksek yöneticidir. Bu kişiler genellikle Han’ın kardeşi veya oğlu oluyordu.

“Han, sefere çıktığında yabgu devleti yönetiyordu.”

Yılık: Doğada serbest dolaşan evcilleştirilmemiş atlara verilen isimdir.

“Savaş zamanı yılıktan toplanan atlar orduya alınıyordu.”

Şekil 26. Yiğit

Yiğit: Eski Türklerde cesur, güçlü ve onurlu erkekler için kullanılan bir unvandır. Bu kişiler savaşta gösterdikleri kahramanlıklarla tanınır.

“Dede Korkut hikayelerinde yiğitler, Türklerin değerlerini savunur.”

5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. SONUÇ

Yabancı dil öğretiminde kullanılacak metinlerin belirlenmesinde; düzeye uygunluk, sözcük sıklığı, dil yapılarının çeşitliliği, kültürel içerik ve öğrenici ilgisi gibi değişkenler etkili olmaktadır. Ancak alan yazınında seviyelendirilmiş edebî metinlerin ve özgün içeriklerin sayıca sınırlı olduğu özellikle roman türündeki materyallerin yetersiz kaldığı dikkati çekmektedir. Bu bağlamda çocuk edebiyatı alanında yazılmış, sade bir anlatıma sahip ve kültürel öğeler barındıran eserlerin belirli seviyelere uyarlanarak kullanıma sunulması hem dil öğretimi açısından hem de kültürel etkileşim bağlamında katkı sağlayabilecek bir yöntem olarak değerlendirilmektedir.

Hasan Kallımcı'nın 2023 yılında Çınaraltı Yayınevi'nden çıkan "Kayadaki Kurt" adlı destan romanı, derin ve sanatlı söyleşileri barındırmaması, dilinin sade, anlaşılabilir olması, sözcüklerin hedef kitleye uyarlanabilecek düzeyde olması ve öğrencilerin hedef dilin kültürüne, tarihine yönelik yapıları ilgi çekici bir olay örgüsü üzerinden sunacak nitelikte olması gibi sebeplerle bu araştırmanın materyali olarak belirlenmiştir. Seçilen metin, metin uyarlama teknikleri kullanılarak B1 seviyesindeki öğrencilere uygun olacak şekilde yeniden uyarlanmıştır. Yapılan uyarlama doğrultusunda asıl bölümde verilen uzun ve karmaşık cümleler basitleştirilerek daha kısa ve anlaşılır hale getirilmiştir. Ayrıca fiilimsilerle oluşturulmuş cümleler, öğrencilerin daha rahat anlaması için bölünmüş, seviye gereksinimlerine uygun olmayan bazı zamansal ifadeler düzeltilmiş ve metnin içeriğinin daha anlaşılır hale getirilmesi sağlanmıştır.

Metin, yapısal yaklaşımın bir sonucu olarak Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni (CEFR) ve Türkiye Maarif Vakfı'nın Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı (TYDOÖP) çerçevesinde belirlenen kazanımlar doğrultusunda uyarlanmış, bu süreçte Bölükbaş (2015) tarafından tanımlanan metin sadeleştirme teknikleri ve Aydın'ın (2015) sözcük listeleri temel alınmıştır. Ayrıca, Ölker'in (2011) yazılı Türkçedeki kelime sıklığı verilerinden ve Türk Dil Kurumu'nun Güncel Türkçe Sözlüğü'nden yararlanılmıştır.

Çalışma kapsamında roman metni dilsel ve yapısal açıdan hedef seviyeye uygun hâle getirilmiş; metne bağlı olarak çeşitli okuma-anlama etkinlikleri oluşturulmuştur.

Bunun yanı sıra metinde yer alan mitolojik kavramlara ve kültürel öğelere ilişkin resimli bir sözlük hazırlanmış, ayrıca öğrencilerin sözcük dağarcığını geliştirmek ve hedef dilde sözlük kullanımını teşvik etmek amacıyla Türkçe-Türkçe bir sözlük düzenlenmiştir. Bu uygulamalarla hem dil yeterliğinin hem de kültürel farkındalığın desteklenmesi amaçlanmıştır.

Elde edilen veriler doğrultusunda, uyarlanan metnin B1 düzeyindeki öğrenciler için dilsel açıdan erişilebilir olduğu, içerdiği kültürel ve mitolojik unsurlar aracılığıyla öğrencilere kültürel bir bağlam sunduğu, ayrıca okuma becerisini destekleyici etkinliklerle öğrenme sürecine katkı sağladığı görülmektedir. Bu yönüyle çalışma, metin uyarlama yönteminin dil öğretimi sürecinde uygulanabilirliğini ortaya koymakta ve öğretim materyali geliştirme sürecine katkıda bulunmaktadır.

5.2. TARTIŞMA

Bu çalışmada Hasan Kallimci'nin Kayadaki Kurt adlı romanı, B1 seviyesinde Türkçe öğrenen bireylere yönelik yardımcı okuma kitabı olarak uyarlanmış; bu süreçte hem metin düzenlemesi hem de öğrenmeyi destekleyici ek materyaller geliştirilmiştir. Elde edilen bulgular, söz konusu uyarlamanın dil öğretimi bağlamında kullanılabilir ve işlevsel bir materyal olarak değerlendirilebileceğini göstermektedir. Bu sonuçlar, daha önce benzer amaçlarla yapılmış çeşitli araştırmalarla örtüşmektedir.

Özgün metinlerin seviyelendirilerek dil öğretiminde kullanılması fikri, literatürde sıkça vurgulanan bir yaklaşımdır. Bölükbaş (2015), özgün metinlerin uyarlanmasının öğrencilerin hem dilsel yeterliliklerini hem de kültürel farkındalıklarını artırdığını ifade etmektedir. Bu çalışmada da metin sadeleştirme, sözcüksel düzenleme ve kültürel içeriklerin açıklanması gibi uygulamalarla hedef kitlenin ihtiyaçlarına uygun bir materyal ortaya konmuştur. Bu durum, Gürler (2017) ve İpek (2018)'in araştırmalarında da benzer şekilde gözlemlenmiştir; söz konusu çalışmalarda sadeleştirme ve ek materyal desteğiyle öğrencilerin okuma motivasyonlarının arttığı ve metinleri daha iyi anladıkları rapor edilmiştir.

Uyarlama sürecinde kullanılan ölçütlerin (sözcük sıklığı verileri, dil bilgisi yapıları, seviyeye uygunluk) belirli referans kaynaklara dayanması, çalışmanın nesnelliğini ve sistematikliğini desteklemektedir. Aydın'ın (2015) kelime listeleri ile Ölker'in (2011) sözcük sıklığı sözlüğü bu bağlamda yaygın olarak kullanılan

kaynaklardandır. Söz konusu kaynaklara dayalı uygulamalar, önceki çalışmalarla da uyumluluk göstermektedir. Örneğin Yıldırım (2013), Göktaş (2023) ve Kaya (2022) tarafından yürütülen tezlerde benzer yaklaşımlarla uyarlama işlemleri gerçekleştirilmiştir.

Bu çalışmanın öne çıkan yönlerinden biri, yalnızca metni uyarlamakla sınırlı kalmayıp metnin içeriğinde yer alan kültürel ve mitolojik unsurların sözlük aracılığıyla açıklanmasıdır. Literatürde kültürel unsurların doğrudan ve açık biçimde sunulmasının dil öğreniminde kavramsal netlik ve bağlam farkındalığı sağladığı belirtilmektedir (Sever, Kaya & Aslan, 2006; Özdemir & Eroğlu, 2022). Bu bağlamda hazırlanan sözlüklerin, öğrencilerin hem metni hem de içerdiği kültürel değerleri anlamlandırmalarına katkı sunduğu değerlendirilmektedir.

Yapılan çalışmanın sıralanan diğer özellikleriyle birlikte sınırlılıkları da göz önünde bulundurulmalıdır. Özellikle uyarlanan metnin doğrudan hedef kitle üzerinde uygulanmaması ve etkilerinin gözlemsel veya deneysel olarak test edilmemesi, bulguların genellenebilirliğini sınırlandırmaktadır. Benzer şekilde, okuma materyalinin uzun vadeli dil gelişimine olan katkısının değerlendirilmemiş olması, öğrenim çıktılarının bütüncül biçimde incelenmesini engellemektedir. Bu noktada ileride yapılacak uygulamalı çalışmalarla hem öğrenci geri bildirimlerinin alınması hem de nicel verilerle desteklenen etki analizlerinin yapılması önerilmektedir.

Sonuç olarak bu araştırmada elde edilen bulgular, özgün çocuk edebiyatı ürünlerinin belirli dil seviyelerine uyarlanarak yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde etkin bir şekilde kullanılabileceğini göstermektedir. Elde edilen sonuçlar, alan yazınındaki görüşlerle tutarlılık göstermekte ve metin uyarlamanın dil öğretimi süreçlerine olumlu katkılar sağlayabileceğini ortaya koymaktadır.

5.3. ÖNERİLER

Uygulayıcılara Yönelik Öneriler:

1. Seviyeye Uygun Materyal Kullanımı:

Türkçeyi yabancı dil olarak öğreten kurumlar ve öğretmenlerin öğrencilerinin okuma becerilerini geliştirmek amacıyla seviyeye uygun uyarlanmış metinleri programlarına

dâhil etmesi önemli görülmektedir. Özellikle roman türündeki edebî eserlerin, öğrencilerin ilgisini çeken olay örgüleri aracılığıyla dili doğal bağlamda sunma potansiyeli dikkate alınmalıdır.

2. *Kültürel İçeriklerin Desteklenmesi:*

Uyarlanmış metinlerde yer alan kültürel ve mitolojik unsurların öğrencilerin anlayabileceği açıklamalarla desteklenmesi önerilmektedir. Bu tür içerikler hem dilin kültürel bağlamını öğrenme sürecine entegre etmekte hem de öğrencilerin kültürel farkındalıklarını arttırmaktadır.

3. *Sözlük ve Etkinlik Kullanımı:*

Türkçe-Türkçe sözlüklerin ve anlamlandırma odaklı etkinliklerin, öğrencilerin dil öğrenme becerilerini geliştirdiği görülmektedir. Bu nedenle öğretmenlerin derslerde bu tür sözlükleri kullanmaları ve etkinlikleri yapılandırılmış şekilde uygulamaları önerilmektedir.

4. *Serbest Okuma Zamanlarına Entegrasyon:*

Uyarlanmış metinlerin sınıf dışı okuma materyali olarak değerlendirilmesi, öğrencilerin bağımsız okuma alışkanlıkları geliştirmelerine katkı sağlayacaktır. Bu tür uygulamalar, özellikle B1 ve üzeri düzeylerde öğrencilerin okuma motivasyonunu desteklemektedir.

Araştırmacılara Yönelik Öneriler:

1. *Uygulamalı Araştırmaların Geliştirilmesi:*

Uyarlanmış metinlerin öğrenci üzerindeki etkilerini ölçmeye yönelik uygulamalı ve deneysel çalışmalar yapılmalıdır. Öğrenci başarıları, okuma-anlama performansları ve tutumları gibi değişkenler nicel verilerle değerlendirilerek alana katkı sunulabilir.

2. *Farklı Düzeylerde Uyarlama Çalışmaları:*

Hasan Kallimci gibi yazarların diğer eserleri farklı dil seviyelerine (A1, A2, B2, C1) uygun şekilde uyarlanarak materyal çeşitliliği artırılabilir. Böylece, dil öğretiminde süreklilik sağlayacak kademeli okuma materyalleri geliştirilebilir.

3. *Farklı Türlerde Uyarlama:*

Roman türünün yanı sıra öykü, masal, biyografi ve deneme türündeki eserlerin de dil seviyelerine göre uyarlanması önerilmektedir. Bu çeşitlilik, öğrencilerin farklı metin türleriyle tanışmasını ve dilin farklı kullanım biçimlerini öğrenmesini destekleyecektir.

4. *Sözlük Çalışmalarının Genişletilmesi:*

Metinlerde yer alan kültürel kavramlara yönelik açıklayıcı ve görsellerle desteklenmiş sözlüklerin oluşturulması yalnızca kelime öğretimine değil aynı zamanda kavramsal anlayışa da katkı sağlamaktadır. Gelecek çalışmalarda bu tür sözlüklerin etkililiği üzerine odaklanılabilir.

5. *Dijital Materyallerin Geliştirilmesi:*

Uyarlanmış metinlerin dijital ortama aktarılması, seslendirme, görsel destek ve etkileşimli etkinliklerle zenginleştirilmesi; özellikle uzaktan öğretim süreçlerinde kullanılabilirliğini artıracaktır. Bu doğrultuda dijital uyarlama çalışmaları alan yazına katkı sağlayabilir.

KAYNAKLAR

1. Adıgüzel, M. Sani (2009). Kaşgarlı Mahmut'un Türkçe Öğretim Yöntemi. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 27, 27-35.
2. Ahmet, S. (2021). Yabancılar Türkçe Öğretiminde Ömer Seyfettin'in "Pembe İncili Kaftan" Hikâyesinin B1 Seviyesine Uyarlama Çalışması, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
3. Aksan, D. (1987). Türkçenin Gücü. Bilgi Yayınevi, Ankara.
4. Aksan, D. (1996). Türkçenin Sözcük Varlığı. Engin Yayınevi, Ankara.
5. Aksu, H. (2023). Uluslararası Öğrencilere Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretilmesi İçin B1 Düzeyinde Metin Uyarlama: "Ömer Seyfettin-Gizli Mabet" Örneği, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Arel Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
6. Aktan, F. (2019). Yabancılar Türkçe Öğretiminde Halide Edip Adıvar'ın Himmet Çocuk Hikâyesinin B1-B2 Düzeyinde Sadeleştirilmesi ve Etkinlik Hazırlanması, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
7. Akyüz, S. G. (2019). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Dede Korkut Hikâyeleri'nden Yararlanılması, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
8. Alpar, M. (2013). Yabancı dil öğretiminde kültürel unsurların önemi. *The Journal of Language and Linguistic Studies*, 9(1), 95-106.
9. Arslan, M. (2012). Tarihi Süreçte Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Öğrenimi Çalışmaları. *KSÜ Sosyal Bilimler Dergisi / KSU Journal of Social Sciences*, 9(2), 179.
10. Atalay, A. (2021). Aytül Akal'ın "Kızım, Ben Çocukken..." Adlı Kitabının Yabancılar Türkçe Öğretimi A1-A2 Seviyesi Bağlamında Sadeleştirilmesi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
11. Atasoy, Ü. (2024). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Masal Kullanımı: Alicengiz Oyunu. *Hacettepe Üniversitesi Yabancı Dil Olarak Türkçe Araştırmaları Dergisi*(8), 27-46.
12. Ateşman, E. (1997). Türkçede Okunabilirliğin Ölçülmesi. *Dil Dergisi*, 58, 71-74.
13. Avrupa Konseyi. (2013). Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi: Öğrenim, Öğretim ve Değerlendirme, (Çev: Milli Eğitim Bakanlığı), Almanya: Telc GmbH, Frankfurt/Main.
14. Ay, R. (2020). Ömer Seyfettin'in Diyet Adlı Eserinin A1-A2 Seviyesinde Sadeleştirilmesi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dicle Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Diyarbakır.
15. Ay, S. (2020). Yabancılar Türkçe Öğretimi İçin Sîr Faik Abasıyanık'ın "Birtakım İnsanlar" Adlı Hikâyesinin B1 Seviyesine Uyarlanması, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya.
16. Ayar, C. (2020). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kullanılan Uyarlanmış Metinlerin Uyarlanma Durumları Üzerine Bir İnceleme, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya.

17. Aydın, M. (2015). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kullanılan Ders ve Okuma Kitaplarındaki Kelime Sıklığı ve Seviyelere Göre Sözcük Hazinesi Çalışması, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara
18. Aydın, M. (2015). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kullanılan Ders ve Okuma Kitaplarındaki Kelime Sıklığı ve Seviyelere Göre Sözcük Hazinesi Çalışması. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi. Ankara.
19. Aytaç, G. (1995). Edebiyat üzerine, Littera edebiyat yazıları. Ankara: Ürün Yayınları.
20. Bakan, H. (2012). Yabancılar Türkçe Öğretiminde Metindilbilimsel Ölçütler Çerçevesinde Bir Sadeleştirme Denemesi: Sait Faik Abasıyanık, Meserret Otel, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
21. Bakan, H. (2012). Yabancılar Türkçe öğretiminde metindilbilimsel ölçütler çerçevesinde bir uyarlama denemesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
22. Barın, E. (2004). Yabancılar Türkçe öğretiminde ilkeler. *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 1, 19-30.
23. Barın, E. (2009). Yabancılar Türkçe Öğretimi Amacıyla Yazılan “Ecnebilere Mahsus” Elifbâ Kitabı Üzerine. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 27, 121-136.
24. Başkapan, A. (2023). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Hasan Boğuldu Hikâyesinin A2 Seviyesi Uyarlamasının Kullanılabilirliği Üzerine Bir Araştırma, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
25. Bayat, F. (2010). Mitolojiye Giriş. Ötüken Yayınları.
26. Baz Bolluk, D., & Gülerer, S. (2023). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Halk Masalı Uyarlama Örneği: Keçi ile Kurt. *Folklor Akademi Dergisi*, 6(1), 45-58.
27. Beler, F. E. (2023). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Sait Faik Abasıyanık’ın “Karanfiller ve Domates Suyu” ile “Bir Kaya Parçası Gibi” Hikâyelerinin A2 Seviyesine Uyarlama Çalışması, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Çanakkale.
28. Biçer, N. (2012). Hunlardan Günümüze Yabancılar Türkçe Öğretimi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 1(4), 107-133.
29. Biçer, N. (2012). Hunlardan Günümüze Yabancılar Türkçe Öğretimi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 1(4), 107-133.
30. Bilgiç, B. (2021). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Metin Değiştirim Teknikleri Çerçevesinde Tarık Buğra’nın ‘Hayat Böyledir İşte’ Adlı Hikâyesinin A2 Düzeyine Uyarlanması, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
31. Biznet, D. (2024). Miyase Sertbarut’un “Erik Çekirdekleri” Öyküsünün Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi A2 Düzeyine Uyarlanması, Okuma Hızı ve Kavranabilirliği, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Çanakkale.
32. Bowen, G. A. (2009). Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27-40.

33. Bozkurt, F. (2011). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Bir Metin Yöntemi Çalışması, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
34. Bölükbaş, F. (2015). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde okuma metinlerinin dil düzeylerine göre sadeleştirilmesi. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 1, 924-935.
35. Bölükbaş, F., & Keskin, F. (2010). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Metinlerin Kültür Aktarımındaki İşlevi. *Turkish Studies*, 5/4, 222-235.
36. Candido, A., Maziero, E., Gasperin, C., Pardo, T., Specia, L. and Aluisio. S. M. (2009). Supporting the adaptation of texts for poor literacy readers: a text simplification editor for Brazilian Portuguese. In *Proc. of the Fourth Workshop on Innovative. Use of NLP for Building Educational Applications*, Boulder, Colorado.
37. CEFR (2020). Common European framework of reference for languages: learning, teaching, assessment. Council of Europe.
38. Cuq, J-P, Gruca (2003). "Cours de didactique du français langue étrangère et seconde". Presses Universitaire de France.
39. Çakmak, M. Ö. (2023). Yabancılar Türkçe Öğretiminde Orhan Veli Kanık'ın Hoşgör Köftecisi Kitabının A1-A2-B1 Düzeyinde Uyarlanması, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
40. Çelik, Ş. (2023). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretenlerin Metin Uyarlama Öz Yeterlik Algıları, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
41. Çobanoğlu, Ö. (2003). *Halkbilimi Kuramlar, Yaklaşımlar, Yöntemler*. Akçağ Yayınları.
42. D-AOBM. (2020). Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni: Öğrenme, Öğretme, Değerlendirme Tamamlayıcı Cilt. Ankara: Avrupa Konseyi.
43. Daelemans, W., Höthker, A. and Sang. E. T. K. (2004). Automatic sentence simplification for subtitling in dutch and english. In *Proc. of the 4th International Conference on Language Resources and Evaluation*, Lisbon, Portugal.
44. Dağ, P., Vural Arslan, E., & Gümü, İ. (2018). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Mitik Anlatıların Kelime Ağı Oluşturma, Bağlam, Söz Dizimi ve Yaratıcı Yazmaya Katkılarının Seçmeceli Yötenm Çerçevesinde Değerlendirilmesi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 31 (Özel Sayı), 165-196.
45. De Belder, J. and Moens, M. F. (2010). Text simplification for children. In *Proc. of SIGIR 2010 Workshop Towards Accessible Search Systems*, Geneva, Switzerland.
46. Degeç, H. (2016). Hasan Kallimci'nin Çocuk Romanlarının İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kütahya.
47. Demircan, Ö. (1990). Yabancı dil öğretim yöntemleri. İstanbul: Ekin Eğitim-Yayıncılık
48. Demirel, İ. F. (2019). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Uyarlanmış Metinlerin Okuduğunu Anlama Başarısına Etkisi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

49. Demirel, İ. F. (2020). Yabancı/İkinci Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Metne Müdahale: Uygulamalı Bir Değişiririr Örnekri Olarak ‘Deneme’. Aydın Tömer Dil Dergisi, 5(2), 139-169.
50. Demirel, Ö. (2012). Yabancı Dil Öğretimi, Dil Pasaportu, Dil Biyografisi, Dil Dosyası :109. Ankara: Pegem Akademi.
51. Dilek, İ. (1995). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde özgün metinlerle çalışma yolları. İstanbul Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
52. Dilidüzgün, Ş. (2010). Metindilbilim ve Türkçe öğretim. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
53. Doğan, N. (2011). Kısa yanıtli sınavlar. H. Atılgan (Ed.), Eğitimde ölçme ve değerlendirme içinde (s. 189-202). Ankara: Anı.
54. Duran, E. ve Kırhallı Gök, B. (2021). Hasan Kallimci’nin ilkokul birinci sınıflar için yazmış olduğu eserlerdeki söz varlığı. Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi. 7(2), 51-67.
55. Durmuş, M. (2013a). İkinci/yabancı dil öğretiminde uyarlanmış metin sorunları üzerine. Bilig Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi, (65), 135-150.
56. Durmuş, M. (2013b). Metin değıştirimin dilbilimsel süreçleri üzerine. International Journal of Social Science, 6(4), 391-408.
57. Ellis, R. (1993). Naturally simplified input, comprehension and second language acquisition. In M.L. Tickoo (Ed.), Simplification: Theory and Application (pp. 53-68). Singapore: SEAMEO Regional Language Cente.
58. Er Aydemir, N., & Ökmen, D. N. (2024). Hasan Kallimci’nin “A Benim Çakır Oğlum Atatürk’ün Anıları” Adlı Eserinin Söz Varlığı Bağlamında İncelemesi. Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi, 19(44), 2987-3006. <https://doi.org/10.35675/befdergi.1529873>
59. Erişik, K. (2019) Çocuk edebiyatı yazarı Hasan Kallimci’nin ilkokul düzeyindeki kitaplarının değerler eğitimi açısından incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ağrı.
60. Erişkin, B. (2022). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Anlatısal Metinlerin Yazınsal Göstergebilim Yöntemiyle Sadeleştirilmesi: Kürk Mantolu Madonna Örneğı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
61. Erişkin, S. (2022). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Dinleme Becerisi İçin Metin Uyarlama, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
62. Eroğlu, S. (2015). Metindilbilimsel Ölçütler Çerçevesinde Ömer Seyfettin’in “Üç Nasihat” Hikâyesinin Yabancılar Türkçe Öğretimi İçin Sadeleştirme Denemesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
63. Fişekçioğlu, A. (2021). Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi dil politikası kültür-yöntem-teknoloji, (içinde, s. 113-130), Nobel Yayınevi.
64. Gedik, G. (2021). Çocuklara Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Çocuk Edebiyatı’nın Yeri, Önemi ve Kullanımı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Arel Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
65. Ghaffari, R. (2020). Yabancılar Türkçe Öğretiminde Dil Yeterliliklerine Uygun Edebî Metin Uyarlama, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

66. Göçer, A., & Moğul, S. (2011). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi İle İlgili Çalışmalara Genel Bir Bakış. *Turkish Studies- International Periodical Fort The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. 6(3), 797-810.
67. Göktaş, B. (2023). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Sırça Köşk Öyküsünün Metin Değiştirim Teknikleriyle B1 Düzeyine Uyarlanması. *RumeliDE Dil Ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*(37), 243-258.
68. Güdek, G., & Göçen, G. (2021). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde metin değiştirimi: Mustafa Kutlu'nun "Hayat Güzeldir" hikâyesi örneği. *RumeliDE Dil Ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*(Ö10), 265-295.
69. Güneş, F. (2013). Türkçe öğretimi yaklaşımlar ve modeller. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
70. Gürler, H. (2017). Yabancılar Türkçe Öğretiminde Sait Faik Abasıyanık'ın Hikâyelerinin A1-A2 Seviyesine Uyarlanması, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
71. Gürler, S. (2017). Ömer Seyfettin'in Hikâyelerinin Yabancılar Türkçe Öğretiminde A1-A2 Seviyesine Uyarlanması, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
72. Gürses, R. (2009). Dil Öğretiminde Ölçme ve Değerlendirmenin Yeri. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı - Belleten*, 54(2006/1), 131-154.
73. Güzel, A. & Barın, E. (2013). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi. Ankara: Akçağ Basın Yayın.
74. Hafif, A. (2024). Yabancılar Türkçe Öğretiminde Reşat Nuri Güntekin'in "Aşk Mektupları" ve "Bir Yudum Su" Hikâyelerinin B1 Seviyesine Uyarlanması, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Alanya.
75. Hill, D. (1997). Survey review: Graded readers. *ELT Journal*, 51:57-81.
76. Işık, D. D. (2022), Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenenler İçin Metin Değiştirimi: Mustafa Kutlu'nun "Rüzgârın Oğlu" Hikâyesi Örneği, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
77. İbrahimoğlu, F. (2024). Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenen Görme Engelliler İçin Bir Materyal Çalışması: Memduh Şevket Esendal'ın Otlakçı Hikâyesinin B1 Seviyesine Uyarlanması, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
78. İpek, M. E. (2018). Yabancılar Türkçe Öğretiminde Metindilbilimsel Ölçütler Çerçevesinde Mustafa Kutlu'nun Ya Tahammül Ya Sefer İsimli Hikâyesinin Sadeleştirilmesi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
79. İşcan (2011). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Önemi, *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt:2, Sayı:4, s: (29-36)
80. Kallımcı, H. (2021). Ablam-Ustam Emine Işınso. Ankara: Bengü Yayınları
81. Kallımcı, H. (2023). Kayadaki Kurt. İstanbul: Çınaraltı Yayınları
82. Kallımcı, H. (n.d.) Hasan Kallımcı Resmî Web Sitesi. <http://www.hasankallimci.com> (Erişim: 12 Ekim 2024)
83. Kaplan, H., & Doğru, M. (2022). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde bir masal uyarlama örneği: Ağlayan narla gülen ayva masalı. *RumeliDE Dil Ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*(31), 30-46.

84. Karaağaç, G. (2013). Dil bilimi terimleri sözlüğü. Ankara: Türk Dil Kurumu.
85. Karakuş, İ. (2006). Atatürk Dönemi Eğitim Sisteminde Türkçe Öğretimi. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
86. Karasar, N. (2005). Bilimsel araştırma yöntemi. Nobel Yayın Dağıtım.
87. Kaya, B. S. (2022). Türk Edebiyatındaki Denemelerin Yabancılar Türkçe Öğretimi İçin B1 Seviyesine Uyarlanması, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
88. Kaya, M. (2018). Dokuzuncu Hariciye Koğuşu ve Yılkı Atı Adlı Eserlerin Yabancılar İçin A2 Düzeyine Uyarlanması, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
89. Kaya, N. N. (2019). Türk Destanlarının Yabancılar Türkçe Öğretiminde Kullanılacak Metne Uyarlanması, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
90. Kaymaz, Z. (2018). Yabancılar Türkçe Öğretiminde Sabahattin Ali'nin Apartman ve Köpek İsimli Hikâyelerinin A1-A2 Seviyesine Uygun Sadeleştirme Çalışması, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
91. Kees W. Bolle, "Myth", Encyclopedia of Religion, ed. Lindsay Jones (USA: Thomson Gale, 2005), 9/6359
92. Keleş, İ. (2023). Sabahattin Ali'nin "Değirmen" Hikâyesinin Metindilbilimsel Ölçütler Çerçevesinde Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen B1 Düzeyindeki Öğrenciler İçin Uyarlanması, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Bartın.
93. Keskin, F. & Okur, A. (2013). Okuma Eğitimi. Mustafa Durmuş ve Alpaslan Okur (Editörler) Yabancılar Türkçe Öğretimi El Kitabı, (ss. 293- 308). Ankara: Grafiker Yayınları.
94. Kılınç, A. & Şahin, A. (Ed.) (2012). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi (YDTÖ). Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara.
95. Kutlu, A. (2015). Yabancılar Türkçe Öğretiminde Ömer Seyfettin'in Kaşığı ve Perili Köşk Adlı Hikâyelerinin A1-A2 Seviyesine Uyarlanması, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
96. Kutlu, A. (2021). Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretilmesinde Peyami Safa'nın Öyküleri'nin A2 Seviyesine Uyarlanması, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
97. Lee, H. L. (2011). Effective use of children's literature for esl/efl young learners. Indonesian Journal of English Language Teaching, 7(1), 46-55.
98. Maldonado, B. (2023). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Moliere'in Hastalık Hastası Adlı Eserinin A2 Seviyesine Uygun Uyarlama Çalışması, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Çanakkale.
99. Mazlum, D. E. (2014). Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın Kuyruklu Yıldız Altında Bir İzdivaç Romanı ve Peyami Safa'nın Dokuzuncu Hariciye Koğuşu Romanının Türkçe A1-A2 Seviyesine Uyarlanması, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
100. Mercan, Ö. (2023). Orhan Kemal'in Ekmek Kavgası öyküsünün biçimbilimsel çözümlemesi ve Türkçenin yabancı dil olarak öğretimine uygunluğu. RumeliDE Dil Ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi(33), 261-275.

101. Nation, P. (2001). *Learning Vocabulary in Another Language*. Cambridge, England: Cambridge University Press.
102. Necatigil, B. (2002). *100 Soruda Mitologya*. İstanbul: Gerçek Yayınevi.
103. Necatigil, B. (2002). *Mitoloji Sözlüğü*. Varlık Yayınları.
104. Nunan, David (1999). *Second language teaching and learning*. London: Heinle & Heinle.
105. Ocak, Ö. (2022). Yabancılar Türkçe Öğretiminde Hüseyin R. Gürpınar'ın "Ecir ve Sabır, Baltayla Doğuran Böyle Doğurur ve Papazın Eşegi" adlı hikâyelerinin B2 Seviyesine Uyarlanması, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bandırma Onyediy Eylül Üniversitesi, Bandırma.
106. Oğuz, Ö. (2011). "Mitoslardan Kimliklere: Kültürel Kimlik Oluşumunda Mitlerin Rolü", *Milli Folklor*, 23(91), 5-12.
107. Ögel, B. (1997). *Türk Mitolojisi I*. İstanbul: MEB Yayınları.
108. Ögel, B. (1997). *Türk Mitolojisi II*. İstanbul: MEB Yayınları.
109. Ölker, G. (2011). *Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı Sözlüğü (1945-1950 Arası)*. Konya: Kömen Yayınları
110. Özcan, H. Z. & Batur, Z. (2021). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Bir Metin Uyarlama Örneği: Köroğlu Destanı. *Folklor Akademik Dergisi*. Cilt:4, Sayı: 2, 227 – 251.
111. Özdemir, E. (2017). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Metin Uyarlama Süreci ve Ölçütleri. *Türkçenin Eğitimi ve Öğretimi Dergisi*, 5(3), 234-249.
112. Özdemir, S. & Eroğlu, E. (2022). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yapılan metin uyarlama çalışmalarının betimsel analizi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 11(4), 1613-1631.
113. Özdin, A. (2020). Türk Masallarının Yabancılar Türkçe Öğretiminde Okuma Metni Olarak Uyarlanması, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
114. Özet, A.T. (2019). Nasreddin Hoca Fıkralarının Yabancılar Türkçe Öğretiminde Okuma Metni Olarak Düzenlenmesi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
115. Özmen, (2019). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Metin Değiştirim Teknikleriyle Öykülerin Yeniden Oluşturulması, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Türkiye Araştırmaları Enstitüsü, Ankara.
116. Petersen, S.E. and Ostendorf, M. (2007). Text simplification for language learners: a corpus analysis. In *Workshop on Speech and Language Technology for Education*, Pennsylvania, USA
117. Polat, M. (2023). Türkçe Öğrenen Yabancılar İçin Masal Metinlerinin B1 Düzeyinde Uyarlanması: Naki Tezel'in Türk Masalları Örneği, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Kütahya.
118. Sandom, M. (2013). *Investigation into the efficacy of text modification: What type of text do learners of Japanese authenticate?* (Doctoral dissertation, Open Access Te Herenga Waka-Victoria University of Wellington).
119. Sever, S. (2007). Çocuk kitaplarında bulunması gereken temel özellikler. Z. Güneş (Ed.), *İlköğretimde çocuk edebiyatı içinde* (ss. 39-64). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.

120. Sever, S., Kaya, Z., Aslan, C. (2006). Etkinliklerle Türkçe Öğretimi. İzmir: Tudem Yayınları.
121. Süner, R. (2018). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yazınsal Metinlerin B1 Düzeyine Uyarlanması: Eskici Örneği, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Ankara.
122. Şahin, A. (2010). Avrupa Dil Gelişim Dosyası Bağlamında Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Okuma Becerisini Geliştirmeye Yönelik Malzeme Oluşturma, Yayınlanmamış doktora tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
123. Şahin, B. (2023). Yabancılar Türkçe Öğretiminde Reşat Nuri Güntekin'in Hikâyelerinin A2 Seviyesine Uyarlanması, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
124. Şimşek, C. (2022). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yazınsal Metinlerin Farklı Seviyelere Göre Uyarlanması: Fakir Baykurt – Barış Çöreği Örneği, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Çanakkale.
125. Şimşek, E. (2022). Yabancılar Türkçe Öğretiminde Efsane Metinlerinin Dinleme Metni Olarak B1 Seviyesine Uyarlanması, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.
126. Şimşek, P. (2011). Yabancılar Türkçe Öğretiminde Okuma Metinleri ve Yardımcı Kitaplar, Yayınlanmış yüksek lisans tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.
127. Tapan, N. (1990). Yabancı Dil Olarak Almanca Öğretiminde Kültür Bağlamının Değerlendirilmesi. Studien zur deutschen Sprache und Literatur, (7), 55-68.
128. Teke, S. (2016). Çocuk Edebiyatı Yazarı Hasan Kallimci'nin Öykülerinin Okunabilirlik Açısından Değerlendirilmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
129. Temizyürek, F. & Birinci, F. (2016). Yabancı dil öğretiminde otantik materyal kullanımı. Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi Cilt 5, Sayı 1, 54-62.
130. TMV. (2020). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı. İstanbul: Türkiye Maarif Vakfı.
131. Turgut, M.F. & Baykul, Y. (2015). Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme. 7. Baskı. Ankara: Pegem Akademi.
132. Türk Dil Kurumu. (2023). Güncel Türkçe Sözlük. (12.Baskı). TDK Yayınları, Ankara.
133. Türkiye Maarif Vakfı. (2020). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı. İstanbul.
134. Türkmen, F. & Öger, A. (6-7-8 Eylül 2006). Türk Çocuk Edebiyatında Denizlili Bir Yazar: Hasan Kallimci. Uluslararası Denizli ve Çevresi Tarih ve Kültür Sempozyumu. Pamukkale Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi.
135. Urano, K. (2000). Lexical Simplification and Elaboration: Sentence comprehension and incidental vocabulary acquisition. Unpublished master's thesis, University of Hawai'i at Manoa, Honolulu.
136. Uyar, Y. E. (2019). Hasan Kallimci'nin Destan Romanlar Serisinin Çocuk Edebiyatının Temel İlkeleri Bağlamında Değerlendirilmesi, Yayınlanmamış

- Yüksek Lisans Tezi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun.
137. Ünlütürk, S. (2024). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi'nde Klasik Edebî Metinlerin Kullanımı ve Samipaşazade Sezai'nin "Kediler" Adlı Hikâyesinin B1 Seviyesine Göre Sadeleştirilmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bursa.
 138. Vardar, B. (2002), Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü, Multilingual, İstanbul.
 139. Yaşar, S. A. (2019). Yabancılar Türkçe Öğretiminde Metin Uyarlama ve Memduh Şevket Esendal'ın "Pazarlık" Hikâyesinin 2 Seviyesine Göre Uyarlanması, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
 140. Yayan, H. (2019). Yabancılar Türkçe Öğretiminde Refik Halit Karay'ın Eskici ve Testi Hikâyelerinin A2 Seviyesine Uyarlanması, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nevşehir.
 141. Yazok, Z. (2020). Yabancılar Türkçe Öğretimi Kapsamında Kemalettin Çalık'ın Piri Reis Adlı Eserinin B1 Seviyesine Sadeleştirilmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dicle Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Diyarbakır.
 142. Yıldırım, O. (2013). Yeni Türk Edebiyatı Metinlerinin A1-A2 Düzeyine Uyarlanması ve Çalıkuşu Örneği, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
 143. Yılmaz, Y. (2021), Yabancılar Türkçe Öğretimi Kapsamında Ömer Seyfettin'in Bazı Hikâyelerinin B1 Seviyesine Uyarlanması, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
 144. Young, D. J. (1999). Linguistic simplification of SL reading material: effective instructional practice. *Modern Language Journal*, 83: 350-366.
 145. Yumru, D. (2025). "Dil Öğretiminde Kültür Aktarımı Bağlamında Mitolojik ve Arkeolojik Ögeler", *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. (38): s.310-322.
 146. Zorlu, E., & Gürel, Z. (2022). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Bir Metin Uyarlama Örneği: Ömer Seyfettin'in "Miras" Hikâyesi. *Uluslararası Türkoloji Araştırmaları Ve İncelemeleri Dergisi*, 7(2), 57-69.

7. EKLER

EK-1: Hasan Kallimci ile Söyleşi

Sayın Hasan Kallimci merhaba, Ben Damla Nur Ökmen. Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi'nde Yabancılar Türkçe Öğretimi alanında yüksek lisans yapıyorum. Çalışmamda destan roman serinizin bir parçası olan “Kayadaki Kurt” adlı eserinizi Türkçede B1 dil seviyesine sahip olan yabancı öğrencilere uygun olarak uyarladım. Çalışmamın bu bölümünde ise yazarlık serüveninizi ve kitaplarınızı daha iyi anlamak açısından sizi kendi ağzınızdan tanımamızın biz okuyucular açısından oldukça önemli ve kıymetli olduğunu düşünüyorum. Röportaj teklifimi kabul ettiğiniz ve bana bu fırsatı verdiğiniz için çok teşekkür ederim. İzninizle sorularına geçmek isterim.

1) Öncelikle bize biraz kendinizden, hayatınızdan bahsedebilir misiniz?

1949 yılında Denizli'nin Sarayköy ilçesinde doğmuşum. Üç çocuklu bir ailenin ilk çocuğuyum. İlk ve ortaokulu ilçemde okudum. Nazilli Öğretmen Okulu'ndan 1967 yılında mezun olduktan sonra aynı yıl içinde öğretmen olarak hayata atıldım. 1994 yılı başında da emekliye ayrıldım. Evliyim, iki evlat ve dört torunum var. Denizli'de yaşıyorum.

2) Yazarlık süreciniz boyunca birçok ödüle layık görüldünüz. Bize aldığınız ödüllerden bahseder misiniz?

Ödüllerim şunlar:

1. Dündar Taşer Tiyatro Eserleri Yarışmasında “Düşünme Odası” adlı eserle mansiyon ödülü (1974);
2. 32. Türkçüler Bayramı Tiyatro Eserleri Yarışmasında “Cemiloğlu” adlı piyesimle birincilik ödülü (1976);
3. Dündar Taşer Roman yarışmasında “Önce Hürriyet” adlı eserimle “Roman Teşvik Ödülü” (1978);
4. Millî Eğitim Bakanlığı'nın tertiplelediği çocuk romanları yazma yarışmasında “Sihirli Dürbün” adlı romanımla ikincilik ödülü (1992);
5. Yayımladığım çocuk romanlarıyla Çocuk Edebiyatçıları ve Sanatçıları Birliği'nden “Çocuk Romanları Ödülü” (2001);

6. (EGAY-DER) Egeli Araştırmacı ve Yazarlar Birliği'nden "Türk Kültürüne Hizmet Ödülü" (2002);
7. (AYSİAD) Avrasya Yönetici Sanayici ve İş Adamları Derneği'nden çocuk edebiyatı sahasından verdiğim eserler sebebiyle "Kültüre Hizmet Ödülü" (20 Mart 2007);
8. Karaçay Çerkes ve Kabardin Malkar Özerk Cumhuriyetlerinde yaşayan Karaçay-Malkar Türklerinden, Karaçay Türklerini anlatan kitaplar yazdığım için "İsmail Semenov Gümüş Madalya Ödülü" (2012);
9. Millî Düşünce Merkezi'nden "Yahya Kemal Fikir Sanat Edebiyat Armağanı" (2018);
10. Denizli Gazeteciler Cemiyeti'nden, 1970-2020 yılları arasında Denizli'nin ekonomik, siyasi, sosyal ve kültürel gelişimine verdiğim destekten dolayı "DGC 50. Yıl Onur Ödülü" (2021).

3) Yazar kimliğiniz dışında bir öğretmensiniz de. Öğretmenlikten yazarlığa geçiş sürecinizi nasıl anlatırsınız? Kalemınız, sınıfta geçen yıllarınızdan nasıl beslendi?

Öğretmenlik ile yazarlığı paralel yaşadım. Hatta yazarlığım öğretmenliğimden çok önceye, çocukluk yıllarıma dayanır. İlkokulda başlayıp sonraki ortaokul ve öğretmen okulunda da devam eden şiir, masal, hikâye, araştırma yazıları denemelerim olmuştur. O yıllarda Ömer Seyfettin hikâyeleri, Kemalettin Tuğcu romanları, ilçe kütüphanesinde okuduğum Doğan Kardeş çocuk dergileri ile Cemal Erten'in başkahramanı Cantürk olan küçük macera hikâyeleri ve Jules Werne'nin bilimkurgu romanlarıyla beslendim. Öğretmenlik yıllarımda yaptığım okumalar sonucu çocuklarımızın / insanımızın kendi hikâyelerine muhtaç olduğunu fark ettim.

4) Edebiyat yolculuğunuzda örnek aldığınız, üslubundan ya da anlatımından etkilendiğiniz bir yazar var mı? Yazarlığınızı hangi kalemler besledi?

Pek çok yazarın edebî ve fikrî eserlerini okudum. Kurgu, işleyiş, üslup vd. açılardan inceledim. Arıların her çiçekten bal toplaması gibi hepsinin üzerimde etkisi mutlaka vardır. Zaferler ve acılarla dolu tarihimiz, tarihî şahsiyetlerimiz, coğrafyamız, günümüzde çevremizde yaşananlar, Türkçeyi ve Türk milletini dünya üzerinde yaşatma endişe ve sorumluluğu besledi beni. Emine Işinsu Öksüz'ü önce romanlarıyla tanıdım, sonra kendisiyle tanışmak nasip oldu. Gösterdiği ablalık ve büyük ilgi sonucu yazarlık hayatımın başlarında ustam oldu. Başka mesleklerde usta ve çırak ilişkisi vardır fakat yazarlıkta böyle bir süreç yaşanmaz. Bizimkisi bir istisnadır. Rahmetlinin üzerimde çok

emeği vardır. Sağlığında, kendisini anlatan tek kitabın¹ yazarı olma mutluluğunu duyuyorum.

5) Tez çalışmamızı yaparken 150'nin üzerinde eserinizi olduğunu gördüm. Bu kadar üretken olmanızı sağlayan şey nedir? Hikâyelerinizin kaynağı tükenmez bir pınar gibi mi yoksa bazen “yazacak bir şey bulamıyorum” dediğiniz anlar da oluyor mu?

Hiçbir zaman “yazacak bir şey bulamıyorum” endişesini duymadım. Türk milleti ile ilgili yazılacak o kadar konu var ki; sizin de ifade ettiğiniz şekilde “tükenmez bir pınar gibi” hâlâ... Yukarıdaki soruyu cevaplarken yazdığım gibi: “Türkçeyi ve Türk milletini dünya üzerinde yaşatma endişe ve sorumluluğu”, yüzlerce, binlerce konuyu önüne getiriyor insanın. Birkaç örnek vereyim: Yahudiler, Hitler zamanında yaşadıkları zulmün ardından nice eserler yazdılar, çok sayıda filmler çevirdiler. Cengiz Dağcı yazmasa Kırım Türklerinin sürgünlerinden haberimiz olmayacaktı. Cengiz Dağcı'yı bile tanıtamadık insanımıza. Karaçay Türklerinin sürgünü ile ilgili tek roman var, onu da Halimat Bayramuk yazdı. Ahıska Türklerinin sürgününü anlatan kaç roman biliniyor? İşgal altındaki Doğu Türkistan'ı anlatan kaç eser yazabildik; Çin zulmünü anlatan kaç piyes, kaç film seyrettik? Kutadgu Bilig'i ve Dîvânu Lugâtî't Türk'ü anlatan kaç resim sergisini gezdiniz?...

6) Yazarken belli bir rutin veya ritüeliniz var mı? Örneğin belli bir saat diliminde mi yazarsınız?

Yazarken kendime koyduğum kurallarım ve edindiğim alışkanlıklarım yok. Kendime özel bir zaman da ayırmam. Yazacağım eserin konusuna yoğunlaşıyorum o kadar. O yoğunlaşma beni bilgisayarın başına oturtur. Bir örnek vermem yeterli olur sanırım: Daktilo kullandığım yıllardı. “Güdüklerin Vedat” romanımı yazıyordum. Hane halkı uyumuştı. Aniden elektrik kesildi. Sebebini araştırdım; alt katımızda duran ev sahibim binanın sigortasından kesmişti. O an anladım ki vakit gece yarısını çoktan geçmiş ve daktilo tıkırtısı ev sahibini uyutmamıştı... Tercihim sabah kahvaltısından sonra öğleye kadarki zamandır, çünkü o saatler zihnen daha verimli çalışmayı sağlar; tabii ben gibi bir emekli için...

7) Eserlerinizin birçoğunu çocuk edebiyatı kitapları oluşturduğu için bu soruyu size sormak çok önemli diye düşünüyorum: Sizce çocuk edebiyatı gelecekte nasıl bir

¹ Ablam Ustam Emine Işınsu, (Biyografi, hatırat), Hikmet Neşriyat, İstanbul 2006) / Bengü Yayıncılık, Ankara 2021

dönüşüm geçirecek? Geleneksel hikâye anlatımı yerini dijital içeriklere mi bırakıyor, yoksa kitaplar hâlâ çocukların dünyasında güçlü bir yer tutmaya devam edecek mi?

Yazmak da dijitalleşti zaten. Bilgisayarda yazıyor, yazdıklarımızı bilgisayarda oluşturduğumuz dosya ve klasörlerde muhafaza ediyoruz. E-kitapların, sesli kitapların sayısı artıyor. Kütüphaneler de dijitalleşiyor. Kitap yazma ve resimlemede “yapay zekâ” da devreye girdi. Bu süreç nereye varır bilemiyorum. “İlle de basılı kitap” diyemem. İkisinden de en verimli olacak şekilde faydalanmalıyız görüşündeyim. Mesela parkta veya sahilde otururken sesli kitap dinlemeyi tercih etmem. Oradaki manzarayı, havayı, duygu ve düşüncelerimle yaşamayı tercih ederim. Sesli de olsa bir kitabı, konusuna kendimizi vererek okuyamadıktan sonra, o kitap okunmuş olamaz ki... Ben dijitalde yazmayı, yazdıklarımı hem dijital ortamda hem de kâğıda basılı olarak muhafaza etmeyi ve kâğıt kokusunu alarak, göz sağlığıma da dikkat ederek belli süreler içinde, sindire sindire, bazı satırların altını çizerek okumayı tercih ediyorum. Çağ dışı mı kalıyorum acaba!

8) Eserlerinizde Türk destanlarından, halk hikâyelerinden ve tarihî olaylardan sıklıkla yararlanıyorsunuz. Peki size en çok ilham veren kaynaklar neler? Yeni bir hikâye oluştururken en çok hangi tür anlatılardan besleniyorsunuz?

Kitaplaşan ve kitaplaşmayı bekleyen eserlerim incelendiğinde görülecektir ki destanlar, halk hikâyeleri ve tarihî olaylar kadar günlük yaşayışımızdan kesitler ve geleceğimiz hakkında yaptığım kurgular da önemli bir yer tutmaktadır. Çevremizde şahidi olduğumuz veya işittiğimiz çocuk edebiyatına konu olabilecek pek çok konuyu da kitap kitap işledim. Yani kitaplarımın konuları arasında; hastalıklardan korunmak, çevreyi korumak, yardımlaşmak, aile hayatının önemi, merhametli ve sevgi dolu yaşamak, saygılı olmak vd. bulunduğu görülecektir. Destanlar ve tarihî olayları anlatan kitaplarımın öne çıkarılması sanırım günümüzün konularına yer verdiğim diğerlerini gölgeledi. Bu durum, www.hasankallimci.com adlı sitemde kitaplarımın içeriği hakkında verilen bilgilere bakıldığında görülebilir.

9) “Destan Romanlar” başlığı altında Türk destanlarından esinlenerek kaleme aldığımız 22 adet çocuk kitabınız bulunmakta. Peki siz bir destanı çocuklara uygun hale getirirken en çok nelere dikkat ediyorsunuz? Geleneksel anlatıyı korumak ile modern bir hikâye oluşturmak arasındaki dengeyi nasıl sağlıyorsunuz?

Bugüne kadar 27 Türk destanını çocuklarımız için romanlaştırdım. İçlerinden birkaç tanesi henüz kitaplaşmadı. Destanlar sözlü kültürden geldiği ve yetişkinlere de anlatıldığı için, içlerinde çocuğun önüne getirilmemesi gereken bölümler de yer alabiliyor. Bunları ayıklıyorum. Aslını bozmadan kurguluyor ve kendimi bir ırçı, yırav yerine koyarak, yalın bir dille anlatmaya çalışıyorum. Mesela: Dede Korkut destanları / hikâyeleri bugüne kadar hep bulunduğu şekliyle ve sırayla 12 boy olarak yayımlanıyor. Önceki bölümlerde can veren bir kahraman sonraki bölümlerde sağ olarak karşımıza çıkıyor. Okudukça öğrendim ki Dede Korkut boyları aynı zaman diliminde, aynı coğrafyada ve aynı kahramanlarla yaşanmış. Bölümleri kendimce sıraladım, aralarında bağlantı da kurarak bir roman tarzında yeniden yazdım. Yapılacak son baskısında, Türkmensahra’da bulunan 13. boy da yer alacak ve okuyucuyla buluşacak.

10) Çocuk edebiyatına yönelik kaleme aldığınız eserlerde millî duygular ve kahramanlık temalarından sıklıkla yararlanıyorsunuz. Bu temaları tercih etmenizin sebebi nedir?

Bu sorunuza şöyle cevap verebilirim: Çocuklarımıza ve gençlerimize, büyük Türk milletinin bir mensubu olduğu bilgisini vererek büyük Türk milletine mensup bir fert olduğunun bilincini kazandırmak... Devletine ve milletine karşı sorumlu bir birey olduğunun farkına vardırmak... Dünyanın neresinde yaşarsa yaşasın, milletini en iyi şekilde temsil edebilecek hayat tarzıyla yaşaması gerektiği anlayışına sahip kılmak... “Her mindere çıktığımda arkamda Türk milletinin olduğunu düşünürüm.” diyen bir Kurtdereli Mehmet Pehlivan’ın anlayışına vardırmak...

11) Hem çocuk edebiyatı hem de yetişkinlere yönelik eserler kaleme almış bir yazar olarak bu iki alanın yazma sürecini nasıl karşılaştırırsınız? Çocuk kitapları yazmak yetişkinler için yazmaktan daha mı zor? Hangi yönleriyle daha fazla özen ve emek gerektiriyor?

İnsan için, ömrü boyunca meşgul eden bütün işler zordur. Çünkü yapılacak her iş, sorumluluk yükler. Basittir, kolay gibi görünür, kısa veya uzun sürelidir fakat diğer işler arasında bir önem arz eder. Dünyadaki varlıkların bir zincir halkasındaki yeri gibidir. O olmazsa diğerleri de olmaz. Hayat aksar, denge bozulur. Yazarlık da böyledir. Yetişkinler için yazmak da kolay değildir, çocuklar ve gençler için yazmak da... Konu, okuyucunun yaşına uygun işlenir. Cümlelerin kısa veya uzun olmasından tutun da kullanılan kelimelere kadar –hedef kitleye göre- dikkat ve titizlik gerektirir. Yazma süreci; hazırlık,

kurguyu belirleme, yazma, kontrolünü yapma gibi çalışmalarla zaman dilimlerinden geçer. Bazı kitaplarda hazırlık süresi yazma süresinden çok ama daha çok uzun zaman alır. 12. sorunuza cevap olarak vereceğim iki kitabın hazırlığı, yazılma sürecine göre kat kat fazla olmuştur.

12) Okuyucularınıza sunduğunuz birçok değerli eserin arasından kalbinizde ayrı bir yeri olan bir kitap var mı? Varsa eseri ve nedenini bizimle paylaşabilir misiniz?

İki kitap var: Bilgin Şehzade ve Balasagunlu Yusuf. Bu iki kitap, akademik hayatta kalarak halkımıza ulaştırılmamış, Türkçenin şaheserlerinden Dîvânu Lugâti't Türk ve Kutadgu Bilig'in romanlarıdır. Bilgin Şehzade'de, 1000 yıl önceki Türkçemizi çocuklarımızla tanıştırdım. Okuyanlar, Türkçenin güzelliğini ve gücünü dolayısıyla Türk milletinin büyüklüğünü fark edecekler. Balasagunlu Yusuf'ta ise insanın gerçek bir insan olabilmesi için hangi vasıflarla donanması gerektiğini öğrenecekler.

13) Eserlerinizde tarih, mitoloji ve edebiyat alanlarına hâkim olduğunuzu görüyoruz. Tarih, mitoloji ve edebiyat sizin için ne ifade ediyor?

Tarih ve mitoloji insanoğlunun dünüdür, geçmişidir, köküdür. Edebiyat ise onu kişinin yaşadığı güne getiren ve kişiye millî bilinci kazandıran araçtır. Tarih, mitoloji ve edebiyat üçlüsü; kişiyi, İsmail Gaspıralı'nın "Milletine hizmet etmek istiyorsan elinden gelen işle başla!" öğüdü doğrultusunda düşündüren ve yaşatan itici güçlerdir.

14) Türkçenin konuşulduğu diğer coğrafyalar sizi nasıl besliyor?

Cengiz Dağcı'nın "Onlar da İnsandı" sayesinde Kırım Türkleri kardeşlerimi tanıdım; "Çırpınırdı Karadeniz" ile Azerbaycan'daki kardeşlerimi; Aytmatov'un eserleriyle Kırgız Türklerini, Atsız'ın "Bozkurtlar" romanıyla Türkistan'ı ve Çin adlı yağıyı; Emine Işınsu'nun "Azap Toprakları", "Çiçekler Büyür" ve "Tutsak" romanlarıyla Yunanistan, Bulgaristan ve Kerkük ile çevresinde zulüm altında yaşan kardeşlerimizi... Avrasya Yazarlar Birliği ise yayımladığı 500'ü aşan kitapla Balkanlardan Güney Sibiry'a kadar bütün Türk illerine götürdü bizi... Türk milleti olarak büyüdüğümü, daha da büyüdüğümü hissettim... Yalnızlık duygusuyla yaşayan insan "Ah, arkam!" der; ben "Var arkam!" diyorum, kıvanıyorum.

15) Son olarak okuyucularınıza önerileriniz var mı?

"Tezinizi okuyanlar bu söyleşiyi okumadıysa okusunlar. Okuyanlar ise bu söyleşide verdiğim cevaplar üzerinde şöyle bir düşünsünler." derim.

EK- 2: Yunus Emre Enstitüsü Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A1, A2 ve B1 Seviyesi Dilbilgisi Yapıları

A1 Seviyesi:

- “bu, şu, o, burası, şurası, orası
- mİ? / değil
- var / yok
- Bulunma Hâli Eki
- Sayılar
- Çokluk Eki
- Hâl Ekleri
- -DAn önce
- -DAn sonra
- Emir
- Şahıs Zamirleri
- Şimdiki Zaman
- Belirli Geçmiş Zaman
- Zaman Zarfları
- -ile -yla
- İyelik Ekleri
- -DAn ... -A Kadar
- Gelecek Zaman
- İsim Tamlamaları
- -ki/ -DAki
- -(I)ncİ
- -A göre, bence
- -DEn beri / Dİr

A2 Seviyesi:

- Belirsiz Geçmiş Zaman
- -DAn önce
- -DAn sonra
- -mAdAn önce
- -Dİktan sonra
- Pekiştirme
- Gibi, kadar
- Geniş Zaman
- -CA, -A göre
- Bu yüzden / bu sebeple

- Belki ... belki
- Hem ... hem
- Ne ... ne
- Ya ... ya
- İster ... ister
- -mA / -mAk / -İş Dolaylı Anlatım (Emir Kipi)
- -(y)Ip
- -mAdAn
- -mAyIp
- -(y)ArAk
- -(y)A ... -(y)A
- -(y)Abil
- -mAk için
- -mAk üzere
- ... diye sormak ... diye cevap vermek
- -an / -en

B1 Seviyesi

- Zarf Fiil: (-y)ken
- Şimdiki Zamanın Hikâyesi: -(I)yordu
- İsteşlik – İsteş Çatı: -(I)ş
- Dilek Kipi: -sA
- Dilek Kipinin Hikâyesi: -sAydI
- Şart Kipi: -(y)sA
- Gereklilik Kipi: -mAII
- -All, DIğInDAn beri, -DI ... -All
- Ettirgen Çatı: -DIr, -Ir, -t, -Ar
- Dönüşlü Çatı: -I, -n
- “Kendi” Dönüşlülük Zamiri
- -mAk lazım
- -mAk gerek
- -mAk şart
- Edilgen Çatı: -I, -n
- Sıfat Fiiller: -An, -Dık, -Acak

EK-3: Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı B1 Seviyesi Okuma Kazanımları

- B1.O.1. Toplumsal yaşam alanlarında kullanılan kelime ve kalıp ifadeleri tanır.
- B1.O.2. Söz varlığı unsurlarını bağlamdan hareketle anlamlandırır.
- B1.O.3. Bir uzmanlık alanıyla ilgili temel terim ve kalıp ifadeleri anlar.
- B1.O.4. Bağlamdan hareketle mecazlı ve/veya kalıp ifadeleri anlamlandırır.
- B1.O.5. Resmî veya özel yazışmalardaki kelime ve kalıp ifadeleri belirler.
- B1.O.6. Sayısal ifadeleri tanır.
- B1.O.7. Talimat içeren yönlendirmeleri takip eder.
- B1.O.8. Kullanım kılavuzlarındaki yönlendirmeleri takip eder.
- B1.O.9. Kişi, yer veya varlıklarla ilgili ayırt edici özellikleri belirler.
- B1.O.10. Karmaşık betimleyici ifadeleri belirler.
- B1.O.11. Bilgisayar vb. teknolojik araçlardaki yönerge ve bildirimleri anlar.
- B1.O.12. Tutarlılık unsurlarını belirler.
- B1.O.13. Karmaşık metinlerdeki karşılaştırma unsurlarını belirler.
- B1.O.14. Aynı konuda yazılmış metinleri içerik açısından karşılaştırır.
- B1.O.15. Metin içi ve/veya metinler arası karşılaştırmalar yapar.
- B1.O.16. Mesleklerle ilgili özellikleri belirler.
- B1.O.17. Karmaşık bilgiler içeren duyuru, ilan, afiş/broşür veya reklam metinlerinden ihtiyaç duyduğu bilgileri seçer.
- B1.O.18. Metinlerdeki örtük iletileri belirler.
- B1.O.19. Bir haber metnindeki yer, kişi, konu/olay ve zamanla ilgili bilgileri belirler.
- B1.O.20. Görsellerle oluşturulmuş bir metindeki iletileri belirler.
- B1.O.21. E-posta veya mektuplardaki iletileri anlar.
- B1.O.22. Metinlerdeki istek/ihtiyaç, şikâyet vb. içeren ifadeleri ve temel iletiyi belirler.
- B1.O.23. İş mektuplarındaki iletileri belirler.
- B1.O.24. Seyahat ve konaklamaya ilişkin bilgileri seçer.
- B1.O.25. Ulaşım ve ulaşım araçlarına ilişkin temel bilgileri seçer.
- B1.O.26. Bir şeyin/işin yapılışına ilişkin tarif ve yönergeleri takip eder.
- B1.O.27. Gözlem ve izlenim içeren ifadeleri belirler.
- B1.O.28. Yorum ve değerlendirme içeren ifadeleri ayırt eder.

- B1.O.29. Kişisel bilgi ve görüş isteyen/bildiren metinleri (röportaj, anket vb.) anlar.
- B1.O.30. Öznel ve nesnel yargıları ayırt eder.
- B1.O.31. Tartışma içeren metinlerdeki temel düşünceleri belirler.
- B1.O.32. Eğitim veya iş hayatıyla ilgili metinleri anlar.
- B1.O.33. Onay/kabul/ret/ veya ekleme ifadelerini belirler.
- B1.O.34. Gerekçelendirilmiş görüş ve önerileri belirler.
- B1.O.35. Metinlerde olay ve bilgileri zaman ve mantık akışına göre sıralar.
- B1.O.36. Öyküleyici metinlerdeki olay örgüsü, yer, zaman ve kişileri belirler.
- B1.O.37. Öyküleyici bir metnin konusunu, ana fikrini belirler.
- B1.O.38. Gazete, dergi ve çoklu ortamlardan ihtiyaç duyduğu bilgileri seçer.
- B1.O.39. Gazete, dergi ve çoklu ortamlardan ilgi alanına giren metinleri bulur.
- B1.O.40. İlgi alanlarına yönelik sosyal medya metinlerini takip eder.
- B1.O.41. Bir metinden istenilen bilgileri seçer.
- B1.O.42. Metinde geçen kültürel özelliklere ilişkin bilgileri belirler.
- B1.O.43. Plan/tasarı/hayallerini anlatan bir metni anlar.
- B1.O.44. Metnin konusunu ve temel iletisini belirler.
- B1.O.45. İlgi veya uzmanlık alanına giren metinlerdeki ana ve yardımcı düşünceleri belirler.
- B1.O.46. Okuduklarında biyografik bilgileri belirler.
- B1.O.47. Harita, kroki, grafik, tablo, zaman çizelgesi gibi görsellerden ihtiyaç duyduğu bilgileri seçer.
- B1.O.48. Metinlerde sıkça karşılaşılan kısaltmaları anlar.
- B1.O.49. Metnin içeriğine ilişkin tahminlerde bulunur.
- B1.O.50. Mizahi unsurları belirler.
- B1.O.51. Metinleri vurgu, tonlama, durak özelliklerine uygun biçimde okur.
- B1.O.52. Metindeki anahtar kelimeleri belirler.
- B1.O.53. Metinlerdeki dolaylı anlatım içeren ifadeleri belirler.
- B1.O.54. Okuduklarından hareketle çıkarımlar yapar.
- B1.O.55. Tekrar bildiren ifadeleri belirler.
- B1.O.56. Metindeki genelleme/şart/ varsayım veya olasılık bildiren ifadeleri ayırt eder.
- B1.O.57. Okuduklarını anlamak için başvuru kaynaklarını kullanır.

B1.O.58. Okuma amacını belirler.

B1.O.59. Okuma amacına uygun strateji, yöntem ve teknikleri kullanır.

B1.O.60. Temel bağdaşıklık öğelerinin anlama etkisini fark eder.

B1.O.61. Kültürel bağlamlara (gelenekler, kutlama, davet, tebrik, teşekkür, bayram, taziye, anma vb.) uygun kalıp ifadeleri ve anlamlarını belirler.

B1.O.62. Tercih/teklif bildiren cümleleri ayırt eder.

B1.O.63. Tavsiye/uyarı bildiren cümleleri ayırt eder.

B1.O.64. Tahmin ifadeleri içeren bir metni anlar.

B1.O.65. Teknolojiyle ilgili söz varlığını belirler.

B1.O.66. Geçmişe ilişkin olay/durum/bilgileri anlatan metinleri anlar.

B1.O.67. Bilinen ve güncel konulardaki metinleri anlar.

B1.O.68. Metinde geçen kişisel bakım ve sağlıkla ilgili bilgileri seçer.

B1.O.69. Gerekçelendirme ifadelerini belirler.

B1.O.70. Okuduklarını özetler.

B1.O.71. Nezaket ifadelerini belirler

EK-4: Özgeçmiş

Adı Soyadı: Damla Nur ÖKMEN

Eğitim Geçmişi:

- 2023, Süleyman Demirel Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Öğretmenliği Programı

Yayınları ve Bilimsel/Sanatsal Faaliyetleri:

- 2024, Araştırma Makalesi, Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi.
- Er Aydemir, N., & Ökmen, D. N. (2024). Hasan Kallımcı'nın "A Benim Çakır Oğlum Atatürk'ün Anıları" Adlı Eserinin Söz Varlığı Bağlamında İncelemesi. Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi, 19(44), 2987-3006. <https://doi.org/10.35675/befdergi.1529873>

Yabancı Dil Bilgisi

- İngilizce
- Korece
- Almanca